

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VIII legislatura

Setè període

Sèrie C - Número 627

Dimecres, 23 de setembre de 2009

Comissió d'Afers Institucionals

PRESIDÈNCIA DE L'H. SRA. NÚRIA DE GISPERT I CATALÀ

Sessió núm. 55

S U M A R I

Compareixença

de la degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00622/08) p. 3

Compareixença

del director del Centre d'Estudis d'Opinió amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00623/08) p. 4

Compareixença

d'una representació de l'Ajuntament de Begues amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00631/08) p. 14

Compareixença

de Jordi Barrat i Esteve, professor titular de dret constitucional de la Universitat d'Alacant, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00626/08) p. 16

Compareixença

de Miquel Roca Junyent, advocat, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00632/08) p. 26

Compareixença

d'una representació de l'Ajuntament de Palamós i d'una representació de la plataforma «Salvem Castell» amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00630/08) p. 33

NOTES

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El DSPC reproduïx només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

SESSIÓ NÚM. 55

La sessió s'obre a les deu del matí i cinc minuts. Presideix la Sra. De Gispert i Català, acompanyada del vicepresident, Sr. Ferran i Serafini, i del secretari, Sr. Bosch Cuenca. Assisteix la Mesa el lletrat Sr. Bayona Rocamora.

Hi són presents les diputades i els diputats Sra. Batalla i Nogués i Sra. Figueras i Ibàñez, pel G. P. de Convergència i Unió; Sr. Casajuana i Pladellorens, Sr. Donaire Benito, Sra. Estruch Mestres, Sra. Ferrer Valls, Sra. Figueras i Siñol i Sra. Santos i Arnau, pel G. P. Socialistes - Ciutadans pel Canvi; Sr. Aragonès i Garcia i Sra. Gomà i Pons, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; Sra. Olano i Garcia, pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; Sr. Postigo i Garcia, pel G. P. d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, i Sr. Rivera Díaz, pel G. Mixt.

Assisteixen a aquesta sessió la degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, Sra. Anna Parés i Rifà; el director del Centre d'Estudis d'Opinió, Sr. Gabriel Colomé i Garcia; l'alcalde de Begues, Sr. Ramon Guasch i Viñas; el professor de dret constitucional de la Universitat d'Alacant, Sr. Jordi Barrat i Esteve; l'advocat Sr. Miquel Roca Junyent; l'alcaldesa de Palamós, Sra. M. Teresa Ferrés Àvila, acompanyada del cap de l'Assessoria Jurídica, Sr. Joan Puig Cayuela, i els representants de la plataforma «Salvem Castell» Sr. Francesc Matés Gálvez i Sr. Feliu Antúnez Seguí.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Projecte de Llei del Síndic de Greuges (tram. 200-00052/08). Govern de la Generalitat. Elaboració del dictamen. (Text presentat: BOPC 369, 17; esmenes a la totalitat: BOPC 398, 41)
2. Compareixença de la degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00622/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.
3. Compareixença del director del Centre d'Estudis d'Opinió amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00623/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.
4. Compareixença d'una representació de l'Ajuntament de Begues amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00631/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.
5. Compareixença de Jordi Barrat i Esteve, professor titular de dret constitucional de la Universitat d'Alacant, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00626/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.
6. Compareixença de Miquel Roca Junyent, advocat, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00632/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.

7. Compareixença d'una representació de l'Ajuntament de Palamós i d'una representació de la plataforma «Salvem Castell» amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00630/08). Comissió d'Afers Institucionals. Substanciació.

La presidenta

Bon dia als senyors diputats i senyores diputades de la Comissió d'Afers Institucionals.

————— Modificació de l'ordre del dia

En aquesta sessió, hi ha un primer punt de l'ordre del dia que, a petició de tots els grups, va quedar posposat.

Compareixença

de la degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00622/08)

Per tant, començarem pel punt 2, que fins al final són les compareixences que resten per al Projecte de Llei de consultes populars via referèndum.

En aquest moment, tenim a la taula la degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, la senyora Anna Parés, i el senyor Gabriel Colomé, director del Centre d'Estudis d'Opinió. En primer lloc, agrair-los a tots dos la seva presència aquí, saben que se'ls ha cridat perquè puguin donar la seva opinió sobre el projecte de Llei. I, en primer lloc, el que farem és donar la paraula a vostès dos, un darrere de l'altra —començarem per la senyora Parés—, perquè en un temps d'uns deu minuts puguin donar la seva opinió sobre el projecte: si canviarien alguna cosa, si proposarien alguna modificació. A continuació, els grups els podran fer preguntes o aclariments, i després vostès contestaran conjuntament, o com vulguin, les preguntes que els hagin fet.

Per tant, sense més, comencem aquesta primera compareixença i donem la paraula a la senyora Anna Parés.

La Sra. Anna Parés i Rifà (degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya)

Senyores, senyors, en nom del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, em plau presentar a aquesta Comissió d'Afers Institucionals algunes consideracions relatives al Projecte de Llei de consultes populars via referèndum a Catalunya.

Aquest projecte de Llei defineix un referèndum com una eina de participació directa per determinar la voluntat del cos electoral sobre qüestions polítiques de transcendència especial per a la ciutadania, amb les garanties pròpies del procediment electoral. Entenem que aquest projecte suposa un pas endavant, en el sentit que permetrà al Govern, al Parlament, als ajuntaments i als ciutadans convocar aquest tipus de consultes. Per tant, representa un avanç substantiu el fet que Catalu-

nya, i no el Govern de l'Estat, pugui convocar referèndums, tot i que és el Govern de l'Estat qui haurà de donar l'autorització prèvia i necessària perquè es puguin dur a terme, i això pot ser un escull important.

Aquest projecte de llei també assenyala que les consultes populars per via de referèndum tenen un caràcter consultiu –caràcter consultiu només. Les consultes via referèndums no tenen, en cap cas, caràcter vinculant, caràcter decisor. Per tant, aquest projecte de llei promou el dret a opinar, el dret de l'expressió, a participar directament en els afers públics, però només de paraula. Aquest projecte de llei no contempla el dret a decidir. El fet que aquest projecte de llei introdueixi elements de participació directa en la política parlamentària, de govern i local, d'entrada, però, ja significa un impuls en la millora de la qualitat i la maduresa del nostre sistema polític.

Aquest projecte podria ser una bona eina per reactivar la participació ciutadana en els afers públics, tan malmesa darrerament. Podria ser també una bona eina per minimitzar el desinterès i la desconfiança per la política de casa nostra. Les enquestes es fan ressò d'aquest fet que molts lamenten; es fan ressò de les valoracions no gaire bones de les institucions i dels actors polítics; es fan ressò de la inhibició electoral a causa de la manca d'interès per la política; es fan ressò del canvi de valors dominant en la nostra societat.

Ara bé, els resultats de les enquestes en cap moment posen en dubte el sistema democràtic vigent. D'entrada, les intencions d'aquesta llei mereixen una opinió positiva, però entenem que un procés participatiu ha de garantir que les decisions preses tinguin la capacitat de reafirmar o revocar de fet, i no només de paraula, reformes legislatives, programes i actuacions de govern. Tot procés participatiu ha de donar espai a la ciutadania perquè opini i decideixi, assenteixi o refusi les qüestions referendades.

Si la intenció d'aquesta llei és estar al servei dels ciutadans i ciutadanes i al servei del país, si la intenció d'aquesta llei és fer progressos en la recuperació de la confiança en les institucions polítiques, si s'està convençut que aquest és un exercici que cohesiona socialment i políticament i enforteix, es demana que la nova forma de participació ciutadana en la governabilitat del país i dels seus municipis sigui útil, real, decisòria i vinculant. Per què? Perquè està demostrat que, quan un referèndum té valor real, els ciutadans es veuen obligats a dedicar més temps a informar-se i a formar-se una opinió sobre els assumptes que poden decidir. Per tant, aquesta és una forma d'augmentar l'educació política.

Està demostrat que existeix una relació directa entre el grau de satisfacció o el grau de benestar subjectiu d'una col·lectivitat i l'extensió dels drets a la democràcia directa efectiva. També està demostrat que la col·laboració ciutadana en el bon funcionament de ciutats, pobles i institucions augmenta si els mateixos ciutadans se senten partícips i protagonistes en alguns processos de presa de decisió. És a dir, la col·laboració ciutadana augmenta on se sumen democràcia participativa i democràcia representativa.

No podem confondre la ciutadania, no podem crear falses expectatives ni generar frustracions amb els plantejaments limitats d'aquest projecte de llei. No ens podem permetre tenir efectes negatius en la convocatòria d'un referèndum, ja que se sumen al fenomen de la desafecció política. Si es pretén incrementar el sentiment de pertinença a una comunitat, els vincles de confiança i la cohesió política, si es tracta de garantir i ordenar espais estables de participació real, per què no pensem a regular altres mecanismes de democràcia directa, com estudis d'opinió, fòrums, consells, etcètera, a través dels quals la societat civil pugui fer un seguiment de les polítiques governamentals? Aquests no tindrien els impediments que té un referèndum. Tampoc representarien una crida, potser, a tot el cens electoral –crida que, per altra banda, és d'un alt cost econòmic i d'una complexa organització–, però tindrien com a avantatges augmentar el protagonisme dels ciutadans, l'interès i l'educació per la política. En tenim exemples recents a la ciutat de Barcelona amb el programa d'actuació municipal, que es va fer un procés participatiu, i un altre procés participatiu portat a terme per a la remodelació de l'avinguda Diagonal, ambdós processos amb un volum considerable d'aportacions i propostes.

Amb aquest projecte de llei desaprofitem que des de Catalunya es puguin realitzar consultes populars alternatives que no requereixin l'autorització de l'Estat. Per tant, per què no dotem aquestes consultes alternatives de procediment i de validesa? L'Estatut em sembla que així ho permet, i tothom hi sortiria guanyant. Sabem que les convocatòries electorals constitueixen el moment més simbòlic de la relació entre la ciutadania i la política, però no ignorem també que hi ha altres mecanismes útils de participació directa.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies, senyora Parés.

Compareixença

del director del Centre d'Estudis d'Opinió amb relació al Projecte de llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00623/08)

A continuació, té la paraula el senyor Gabriel Colomé.

El director del Centre d'Estudis d'Opinió (Sr. Gabriel Colomé i Garcia)

Bon dia. Senyores diputades, senyors diputats, em vaig preguntar per què el director del Centre d'Estudis d'Opinió compareixia en aquesta comissió per parlar de la llei de consultes, i vaig pensar que, en el fons, sabien perfectament que jo era professor de ciència política i que els agradaria sentir no coses d'enquestes, que no vinc a parlar d'això, sinó coses del meu saber previ a les enquestes.

La meua primera pregunta és: la llei de consultes amb referèndum forma part de la nostra cultura política?,

forma part de la nostra història política?, està en la construcció de la societat catalana? Ho dic perquè tenim un debat clàssic, que anem repetint, entre la democràcia representativa i la democràcia directa. I Catalunya és romana i no atenenca, Catalunya és més lockeana que rousseauiana, i, encara que som més fervents defensors de Jefferson, la veritat és que som més hamiltonians –i Adams– i washingtonians que no jeffersonians.

En segon lloc, la llei és un instrument complementari, és cert, a la representació. Però, compte, no pot ser ni antagonista ni substitutòria de la representació, perquè la base de la democràcia liberal és la representació –i estic davant dels representants del poble de Catalunya. Per tant, no som ni una democràcia assembleària, ni directorial, ni directa, ni participativa. Som una democràcia representativa. I aquesta representació es basa en les eleccions i en els seus representants. Per tant, tots els processos participatius de tot tipus ajuden, però no substitueixen. I, si em permeten, en posaré un exemple, l'exemple paradigmàtic que sempre posem com a exemple per referir-nos a una democràcia directa, que és un laboratori de democràcia, que és la Confederació Helvètica, també anomenada Suïssa.

Suïssa, que tots la coneixem per la quantitat de consultes que realitza, no sempre ha estat així. Suïssa comença a demanar..., no tots els cantons, però alguns d'ells, basant-se en un d'ells, en l'últim que va entrar a la confederació, el 1815, que és la República de Ginebra. Ginebra és una república protestant de democràcia assembleària construïda a imatge de Calví –Calvino. I és la ciutat de Jean-Jacques Rousseau. Per tant, Rousseau, quan construeixi tot el que està en el contracte social i la voluntat general, estarà avançant a la seva ciutat, en la seva infància, com funcionava aquella Atenes protestant del segle XVIII.

De 1830 a 1890, diferents cantons –Sankt Gallen, Ginebra i altres– volen introduir enfront del vot censatari, en una societat amb quatre llengües i dues religions, el referèndum semidirecte, la democràcia semidirecta, per intentar contrarestar el Govern. Sobre quin model es basaran? Curiosament, es basaran en el model de Thomas Jefferson. Buscaran un dels pares dels Estats Units, el pare de la Declaració d'independència, com el màxim exponent de la democràcia de base. Fixem-nos en el bucle; és a dir, allò que nosaltres pensem que és la democràcia més directa a Europa i en el món, en el fons està construït sobre un dels pares de la revolució americana.

Una de les crítiques que posaran, els que no voldran aquest tipus de societat basada en referèndum semidirecte, és que són les estructures socials..., el referèndum es basa fonamentalment en societats agràries i rurals, i no urbanes, perquè la complexitat de l'estructura social diferent –lluita de classes, en aquella època– no donava i no permetia aquest tipus.

Un dels elements en els quals es convertirà, quan el 1890 ja accedeixin a l'element de la consulta..., és que el referèndum es convertirà en una arma contra el Govern. L'oposició –i sobretot l'oposició d'esquerres–, sense mecanismes per accedir al Govern, utilitzarà el

referèndum com un element de contrarestar el poder federal.

Els suïssos s'inventaran una cosa que se'n diu, en la història suïssa, «la fórmula màgica». Davant de la inestabilitat que s'estava creant en el mateix sistema –i ja sabeu que els banquers són molt, molt contraris a la inestabilitat en el sistema–, arribaran a un acord, que és el que se'n diu «l'acord del Govern consensual». Des de 1930, el Govern federal està compost per tots els grans partits, tots tenen dos ministeris; d'aquí la democràcia consociativa. La lluita es trasllada als cantons, però a nivell federal tots els partits estan representats amb dos ministeris, i la presidència és rotatòria. Per tant, acaben la lluita federal i la traslladen a cada cantó.

Si abans, durant el primer període, això del referèndum era una lluita ideològica, en podríem dir –partits d'esquerra contra el Govern–, a partir que s'adopta la fórmula màgica, ara s'ha convertit en la lluita dels grups d'interès monotemàtics –monotemàtics. Molt important, perquè això es pot reproduir en altres llocs, els grups d'interès monotemàtics –ecologistes, pensionistes, els defensors del cotxe a Ginebra, etcètera. I el que es veu en la literatura en aquells moments i la preocupació és com l'excessiva influència dels grups més poderosos econòmicament..., poden tenir, a través d'aquest mecanisme, influència sobre el Govern. També és cert que n'hi han tants, de referèndums, que els nivells de participació són baixíssims. És a dir, el referèndum no opta a ser més participatiu, sinó que la quantitat de referèndums el que fa és que la participació no sigui massa elevada; arriben a un 20, 25 per cent, en funció del tema.

Què passa en el país d'origen, els Estats Units? Estats Units que s'estructuren en un sistema molt curiós, que és molt poc democràtic en les seves institucions i molt democràtic en la base. I això és el debat entre els federalistes i els republicans de Jefferson. I ara em direu: «Republicans de Jefferson?» Sí, el problema és que els federalistes insultaven els republicans amb un insult terrible, que era «demòcrates», i amb aquest insult pejoratiu es van quedar amb el nom, eh? El Partit Demòcrata neix dels insults dels federalistes; ells, que s'havien fundat com a partit republicà, van quedar com a partit demòcrata. Per què? Perquè els fundadors eren liberals però no demòcrates, no confiaven en el poble –d'aquell segle XVIII, estic parlant.

Però, a partir de 1909..., aquí teniu una cosa molt interessant de la Universitat del Sud de Califòrnia, que és l'Initiative & Referendum Institute. Si mirem any per any la quantitat de referèndums que s'han realitzat als Estats Units, qui guanya és l'Estat d'Oregon, amb 349, des de 1904 fins a 2008 –349. Per què Oregon? Oregon és un estat que és com deu vegades més gran que Catalunya, amb menys població que Catalunya, i que té unes coses..., tanta població disseminada, que la seva llei electoral fa que votin per correu, eh? D'aquí que les estafetes de correu estiguin obertes quinze dies abans, etcètera, perquè l'estructura és aquesta. Tres-cents quaranta-nou. A Califòrnia –aquest sí que és un estat una mica més gran, és la cinquena potència econòmica del món, amb quasi 30 milions d'habitants– són 330;

Colorado, 209; Dakota del Nord, 178, i Arizona, 171. Fixeu-vos que, menys Califòrnia, tots els altres són estats relativament poc poblats.

En els referèndums americans ho situen en el que en diuen el «tiquet electoral». No té un nom, sinó un número, eh? En diuen «la proposició ics» –140, 170–, i la campanya es realitza dient: «Vota sí a la 171» o «Vota no a la 171», i la gent ja ha de saber què vol dir, no hi posa què és. Sabeu que el tiquet..., en els Estats Units es voten moltes coses, d'aquí la democràcia de base, des de baix fins a dalt; però, en tot cas, només el 10 per cent de les proposicions que es porten el dia electoral són aprovades.

Compte, perquè també, als Estats Units, es poden utilitzar les proposicions com una arma per destruir un candidat presidencial. A Ohio –Ohio–, el 2004, el Partit Republicà va situar una proposició que era sobre l'avortament..., perdó, sobre el matrimoni homosexual, en un estat catòlic en el qual el demòcrata candidat, Kerry, era catòlic, amb la qual cosa creava una distorsió en el debat entre els demòcrates. Per tant, a vegades s'utilitzen les proposicions per crear problemes a l'adversari.

Per acabar, fixem-nos que les dues societats, en podríem dir, participatives de base, tenen dues coses en comú, que és que les dues són de tradició protestant, i això és molt important. La construcció de la societat a partir de l'Església reformada, una església en la qual no hi ha un referent, com existeix en la part catòlica, fa que sigui base democràtica reformada. Si mirem els països catòlics, no és tant aquesta tradició. Per què? Perquè la mateixa estructura de l'Església durant els segles XVIII i XIX és totalment diferent. Sempre hi ha un referent, i existeix Roma. Això, Stein Rokkan ens ho explica molt millor, és molt més divertit explicat per ell.

De l'única cosa..., per acabar –perquè, home, no parlar de la llei de consultes en aquesta comissió, doncs, quedaria una mica lleig–, com a bon liberal, em sembla que l'article 31..., no queda massa estètic de subvencionar la societat amb quaranta mil euros. Ho dic..., estèticament, no queda bé; fonamentalment perquè, si no, acabarem creant empreses participatives, eh? I, clar, home, incentivar l'economia a través d'això no està malament, però jo crec que hi han altres mecanismes d'incentivar l'economia que no aquests.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies, senyor Colomé. Ara, els grups parlamentaris tenen la paraula. I comencem pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió, la diputada senyora Dolors Batalla.

La Sra. Batalla i Nogués

Moltes gràcies, presidenta. Bé, en primer lloc, agrair als dos compareixents les seves aportacions pel que fa a aquest projecte de llei.

Bé, faré algunes preguntes; algunes crec que més o menys també han estat contestades, o almenys per un

de..., o diferent part; per tant, les dic igualment i, per tant, la seva bona consideració al contestar-les o no...

Bé, hi ha un tema que m'agradaria que..., és una pregunta concreta, que és la següent, no? És a dir, nosaltres ens trobem davant d'una cultura política determinada –inicialment hi feia referència el senyor Colomé. Aleshores, ara tenim aquest projecte de llei i, per tant, per una banda... Tenim també un cert desencís de la ciutadania envers la política –si m'ho deixen dir així d'esquemàtic i dit tal qual. Per tant, ara tenim un instrument de democràcia directa, que, malgrat això, al no tenir caràcter vinculant, no pretén substituir la democràcia representativa, tot i que tampoc es tractaria, jo entenc, que el fet que fos vinculant, o en alguns casos potser supeditat a un percentatge de participació, etcètera; això no voldria dir que l'estiguéssim substituint, sinó que puntualment es podrien fer consultes quan hi ha un tema que divideix realment la població entre dues posicions molt diferents. Tenim que l'Estatut d'autonomia permetria no només fer els referèndums, sinó també unes altres consultes populars.

Aleshores, tenint presents aquesta cultura política i aquesta conjuntura, una mica, de la sensació o la percepció que de les enquestes deduïm que la ciutadania té vers la política i els polítics, aleshores jo voldria saber què en pensen del següent, no?: de la possibilitat, per una banda, que es reguli o..., ara ja no entro tant en el projecte de llei concret, sinó que, per una banda, tinguéssim una regulació de referèndums, que el que pretenguéssim no és tant fomentar moltíssim els referèndums, sinó utilitzar-los com un instrument excepcional que són, per donar-los el valor que tenen i que, per tant, se'ls pogués dotar, en certa manera, d'aquest caràcter vinculant en determinats supòsits. I que, per altra banda, poguéssim regular o tenir les consultes populars –i ara no em refereixo a enquestes o a fòrums de participació, sinó consulta popular a l'estil, doncs, del que es pretén fer amb la Diagonal, que està regulada per l'Ajuntament de Barcelona, per exemple, no?, que és també una pregunta concreta.

Amb quina finalitat? Doncs, com que a les consultes populars no necessàriament ens hem de basar en el cens –per tant, fins i tot el fet d'ampliar que a partir dels setze anys ja es pugui votar pot ser un element també positiu per motivar, etcètera, la participació en els afers polítics–, aleshores ens trobaríem que el resultat final –i ara amb independència que s'hagi de contemplar en aquesta llei o no– podria ser el següent: tenir, per una banda, regulats els referèndums, amb aquest caràcter vinculant en casos concrets, i per altra banda, les consultes populars alternatives, que podrien ampliar-se, com dic, no basant-se en el cens, i que tinguessin aquest caràcter consultiu com una cosa habitual i que, al no requerir tampoc l'autorització de l'Estat, doncs, entenem que potser podria ser una bona pràctica. Per tant, aquesta seria la pregunta concreta, que no és tant si ho ha de contemplar o s'ha de contemplar en aquest projecte de llei o no.

Per altra banda, també m'agradaria saber què en pensen, del fet que fins ara, per exemple, ja es podien fer referèndums. Amb això no vull desmerèixer la llei ni

l'aportació que fa, però, per exemple, la Llei reguladora de bases locals, doncs, ja permet convocar referèndums, i l'experiència ens diu que n'hi ha hagut molt pocs. Per tant, per què pensem que això ha estat així i si creuen que ara, amb aquesta regulació, això pot variar, en el sentit que pot fomentar que se'n facin més, no?

Un altre tema és que la pregunta..., una de les experiències és que la pregunta ha de ser clara, inequívoca, que no contingui, doncs, connotacions ni en un sentit ni en un altre. Aleshores, si consideren que seria bo que això també es contemplés, és a dir, que hi hagués algun mecanisme per tal de garantir aquest fet.

Un dubte que ens ha sorgit aquí, també, és el tema de declarar períodes inhàbils pel que fa a la celebració de les eleccions. Aquí també tenim que la realitat en diferents països ens demostra que, per una banda, n'hi han alguns en què les celebren el mateix dia i hi sotmeten moltes qüestions, i d'altres que no, perquè per una banda, doncs, es considera que això pot causar, quan hi ha eleccions, un efecte influenciador, o fins i tot que també requereix menys atenció per part de la població. Aleshores, m'agradaria saber què en pensen, d'això. I també d'una qüestió concreta: de si hi hauria la possibilitat de fixar, per exemple, que quan s'acumulessin o hi hagués determinades consultes es poguessin celebrar fins i tot en un dia, no?, que fos, no ho sé, per dir alguna cosa, el dia del referèndum o el dia de les consultes, amb la qual cosa estalviem recursos personals, humans, etcètera, i fins i tot també donem a conèixer els diferents tipus de consultes. Però com que això té avantatges i desavantatges, fins i tot la coincidència de diverses consultes o referèndums en un mateix dia, m'agradaria saber què n'opinen al respecte.

Una altra qüestió és els recursos i la campanya; per tant, tenint present allò que fixa el projecte de llei, quina valoració en fan? No n'han fet esment; entenc que potser és perquè consideren que això, doncs, ja està ben regulat. Voldria saber una mica què en pensen al respecte.

També sobre el tema de les matèries excloses –d'això també en vam parlar bastant, no? Sabem quines són i fins a quin punt... A vegades tenim la sensació que determinats temes, doncs, fa por, no?, de posar-los a consulta a la ciutadania. Per tant, també voldria saber què n'opinen, d'això.

Quan els deia si consideren oportú que el tema de la pregunta que es faci..., i no només la pregunta, sinó que entenem que en alguns casos es poden plantejar diferents alternatives, que entenc que potser haurien d'estar organitzades amb un rànquing jeràrquic; doncs, si es considera que fins i tot hi ha d'haver una comissió, o el que sigui, que vetlli per això, perquè estigui ben plantejat, perquè arribi també la informació. En el cas de la campanya informativa, per exemple, hi ha alguns països en què el mateix Govern se n'encarrega i té..., no sé si una comissió, però té un cos amb el qual vetlla per això, vetlla..., fins i tot editen un butlletí en el qual hi ha els arguments en pro i en contra, i es mira que sigui informació verídica, que s'ajusti, etcètera, no? Aquí, d'això no en diem res. Per tant, també si consideren que això és oportú o no.

I em sembla que aquestes serien, a grans trets, doncs, les preguntes... L'última també és que sembla que, sobre el tema de l'oportunitat de convocar referèndums, cal trobar un cert equilibri entre una molt alta regulació, per entendre'ns, molt exhaustiva, que resulti fins i tot encotilladora, i una no-regulació, que també deixa molt de marge polític a les institucions, no? Aquells crítics, per exemple, sobre l'ús dels referèndums a vegades han destacat que hi ha molta discrecionalitat per part de les administracions públiques, no?, i això es pot utilitzar, doncs, ja sigui per ajornar un debat, o presentar-lo com un plebiscit, etcètera. En definitiva, portada a l'extrem, l'argumentació d'aquests grups és: si els governs tenen el poder de convocar referèndums o no, si poden fer-ho quan volen, si decideixen quins temes poden ser objecte de consulta i quins no, si controlen la campanya i la informació proporcionada als votants, i també poden interpretar el resultat com més els convé, doncs, al final això pot acabar tenint un efecte pervers, no?, perquè més aviat és que es converteixen merament en una eina política, més aviat al servei de les necessitats d'aquests governs, més que no pas esdevenir un instrument per servir els interessos i el sistema democràtic.

I hi havia un altre tema, que ara no recordo exactament quin era... Si m'ho permeten, tenia a veure... No ho recordo exactament. Si m'ho permeten i me'n recordo després..., perquè era un tema que per mi era important.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, la diputada senyora Lúcia Santos.

La Sra. Santos i Arnau

Moltes gràcies, senyora presidenta. Intentaré –no sé si ho aconseguiré– ser breu, perquè la meua intenció és ser-ho. Jo no sé si faré preguntes o faré algunes reflexions al voltant de les dues intervencions i de manera molt breu. I disculpin, però també començo..., vaja, no començo, però segueixo agraint la presència de les dues persones que ens acompanyen, de la senyora Anna Parés i del senyor Gabi Colomé; agrair molt l'esforç que han fet, des de molts punts de vista, per estar aquí i deixar-nos, doncs, la seva opinió.

Jo crec que hi ha, si es vol, un resum de les dues intervencions que tenen molt a veure amb aquests tràmits de compareixences, que jo crec que amb relació a aquesta llei és especialment important: la necessitat que el legislador realitzi la seva tasca sospesant exactament allò que farà, i tractar de veure les conseqüències d'allò que està fent, perquè de vegades l'infern està empedrat de bones intencions, i després m'hi referiré, amb seu americana.

Hi ha, suposo, una primera qüestió que ens hauríem de plantejar molt seriosament: allò que estem fent és un instrument més, no l'únic, de participació, o de democràcia directa participativa. Però aquest nom no ens ha de confondre, en el sentit d'entendre que és un instru-

ment per incrementar –almenys des de la meua modesta opinió– necessàriament..., hi ha un nexa, diríem, de necessitat directa, en el sentit que vagi a afavorir una major participació o, dit d'una altra manera, que vagi a atenuar, disminuir l'abstenció, la desafecció, la inhibició, que em sembla que són termes que la senyora Parés utilitzava, perquè crec que ens confonem si ho entenem d'aquesta manera. Diríem, com a instrument de participació o de democràcia directa té un valor en ell mateix, però no necessàriament anirà en contra, per dir-ho així, de tots aquests mals que pensem que en aquests moments pateix la societat.

Hi ha un altre element en què jo tinc els meus dubtes: no sempre cohesiona, l'exercici d'un referèndum. I no dic necessàriament l'impulsat des de la societat civil, diguem-ne; impulsats des de les institucions –és un exemple que he donat aquí, en l'anterior sessió–: per exemple, el referèndum sobre el divorci a Itàlia no va ser un exercici de cohesió social. De manera que la prudència de tots ens ha de portar a saber administrar un instrument com aquest.

Hi han dues altres reflexions que em sembla que..., simplement les deixo sobre la taula, perquè aquí estan els ponents de la llei, per tant serà objecte, suposo, de discussió durant el debat. Segurament tenen relació les dues, d'alguna manera. La importància de no traslladar automàticament realitats molt diverses, és a dir, mecanismes o instruments de realitats molt diverses a la nostra... I no vull dir, en ella mateixa, una llei de participació, eh?, sinó que estic dient mecanismes de com podem concretar els processos, les garanties, etcètera, amb relació a la participació, perquè no sempre, diríem, s'ajusten, i podem produir distorsions justament per això, per traslladar automàticament..., «oh, que maco això que passa aquí!», i resulta que la nostra societat és d'una altra manera, funciona d'una altra manera i, per tant, no necessàriament, doncs, s'hi adapta.

I una qüestió que plantejava el doctor Colomé, que evocaven també la setmana passada el doctor Botella i el professor Brugué –el doctor Brugué–, justament amb relació a Califòrnia i d'una manera..., no sé si d'aquestes casualitats que de vegades es produeixen, doncs, hi havia un article, fa dos o tres dies –crec que un parell de dies– a *El País*, del Timothy Garton Ash –crec que més o menys ho pronuncio bé–, sobre les distorsions que han produït els referèndums a l'Estat de Califòrnia, que l'han portat –i ho deia, feia aquesta relació directa– a la situació de bancarrota en la qual es troba en aquests moments, justament per haver-se pronunciat, grups d'interès –grups d'interès–, sobre els temes financers i d'imposició de l'Estat de Califòrnia, que han bloquejat i han convertit o han fet que aquest Estat es trobi en la impossibilitat, tant Govern com legisladors, de poder modificar normes que han portat a la situació que en aquests moments, com sabem, estan donant pagarés, perquè, diguem-ne, és una situació absolutament ingovernable. Doncs bé, diguem-ne, el risc que amb la millor voluntat estem creant un instrument de participació de tota la societat, pot esdevenir un instrument en mans de grups d'interès sectorial –d'alguna manera alguna cosa podem començar a albirar amb la iniciativa legislativa popular, per exemple, que comencem

a tenir una curta però alguna experiència en això–, i que, a més, el mateix Garton Ash ens deia, doncs, que a Califòrnia es muntaven empreses per a l'obtenció de les signatures, etcètera.

Per tant, compte, ho torno a repetir... Ell feia una altra crítica des de la seva perspectiva, deia: «grups progressistes, etcètera». Bé, aquesta seria una segona història d'una certa, diríem, aproximació que feia l'autor, diguem-ne. Però amb les millors intencions, amb una idea, diríem..., pensant d'una forma *buenista* en el conjunt de la societat, els ciutadans, etcètera, podem estar posant en mans de grups d'interès –que en aquests moments potser no existeixen, però no sabem si es poden crear en el futur– un instrument. Per tant, ho hem de sospesar bé, i, per tant, els temes de balances, equilibris, etcètera, són molt importants, i que no creéssim al final empreses per a l'obtenció d'aquestes subvencions, cosa no desenraonada.

Molt bé, moltes gràcies.

La presidenta

A continuació... (*La Sra. Batalla i Nogués demana per parlar.*) Un moment, ho farem al final, senyora Batalla. Primer, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, el diputat senyor Pere Aragonès.

El Sr. Aragonès i Garcia

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc agrair tant al senyor Colomé com a la senyora Parés que avui compareguin en ocasió del debat d'aquest Projecte de llei de consultes populars per via de referèndum. Ens agradaria fer unes petites reflexions, un xic genèriques potser, i després formular-los unes preguntes més concretes sobre l'articulat del projecte de llei.

Estem en una llei que és de desplegament estatutari d'un dels drets reconeguts a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que és el de la participació política, i que a més ho fa perquè hi ha una previsió estatutària, a l'article 122 de l'Estatut, en què s'atribueix a la Generalitat competència exclusiva per regular, doncs, i legislar sobre el règim jurídic, procediment, etcètera, de diferents consultes populars, inclosa la de referèndum.

Ho fem en un context d'una constitució espanyola i d'un marc jurídic que ha estat sempre molt limitador cap al referèndum. Nosaltres també creiem que és important tenir present això, perquè el fet, per exemple, que l'autorització de la convocatòria del referèndum estigui reservada constitucionalment a l'Estat ja ha estat un fre molt important per a la convocatòria de referèndums. El fet que moltes vegades ens trobem amb negatives reiterades al Consell de Ministres, sense gaire fonament jurídic, a autoritzar diverses convocatòries de referèndum és una altra mostra que, diguem-ho així, des del poder constituent en un primer moment i després, successivament, per part del Govern de l'Estat, hi ha hagut una voluntat de canalitzar sobretot la participació de la ciutadania a través de la democràcia representativa i limitar molt els instruments de democràcia participativa i democràcia directa. I un dels reptes precisament d'aquest projecte de llei ha de ser, en part, superar això;

per tant, acostar molt més les decisions que es puguin prendre en aquesta cambra, en l'àmbit de les competències de la Generalitat, o en els ajuntaments, en l'àmbit de les seves competències, a la ciutadania, no?

Per això nosaltres creiem que és important començar primer per la regulació de les consultes populars per via de referèndum, perquè el referèndum considerem, des del nostre grup parlamentari, que no és un tipus de consulta popular com les altres. Creiem que és una consulta popular en certa manera qualificada, perquè es crida, doncs, a tot el cos electoral que es pronunciï sobre una qüestió d'especial transcendència, amb unes garanties, garantint..., amb un procés en què es poden, doncs, fer alegacions, en què pot haver-hi reclamacions i on les diferents posicions han d'estar presents en el debat públic, no? Per tant, nosaltres creiem que cal posar en valor la figura del referèndum, no?

A part, tenim, doncs, altres instruments de consulta popular, que molts ja s'estan portant a terme pels mateixos ajuntaments, que són altres instruments de consulta que, en tot cas, mereixeran una regulació a part, sempre deixant un marge, sobretot en l'àmbit de les consultes i dels instruments de participació municipal, perquè ens estem trobant que els diferents casos que hi ha en cada municipi són diferents i, per tant, la por a regular-ho i taxar-ho d'una manera molt clara també podria produir precisament l'efecte contrari del que es persegueix, no?

Feta aquesta petita reflexió, n'afegeixo una altra. S'ha esmentat el cas de Suïssa com a paradigma de democràcia participativa. Sí que és veritat que hi ha una gran quantitat de referèndums que es celebren anualment a Suïssa, però també és veritat, en primer lloc, que la participació és significativament baixa –estem parlant que en alguns és un 11, un 15, un 20 per cent– i, a part, un dels motius de la baixa participació –i un dels motius també de queixa, que així, doncs, es constata en l'opinió pública suïssa– és que les decisions es prenen molt lentament, precisament perquè els referèndums, en primer lloc, tenen caràcter vinculant, permeten la iniciativa popular i, a més, poden ser sobre projectes de llei que s'estiguin debatent, no?

Nosaltres considerem que precisament un dels fonaments o una de les raons que més vegades trobem quan es debat sobre la desafecció política d'una part important de la ciutadania envers les institucions és la lentitud a prendre les decisions. Per tant, com... Per tant, aquí hi hauria la primera pregunta; és a dir: si ho ampliem molt a les diferents modalitats de referèndums, com ho lliguem, això, amb la necessitat que les decisions de les administracions públiques no siguin massa lentes? Això segurament, en el cas de Suïssa, lliga amb el caràcter del Govern, que és un govern, doncs, consensual, no?

I aquí ve la segona pregunta. És a dir, un dels principis que s'hauria d'intentar preservar és l'equilibri entre la democràcia representativa i la democràcia directa. Per tant, ens podem trobar que un grup parlamentari vulgui, doncs..., allò que no es pot guanyar al Parlament es trasllada a decisió de la ciutadania, que és molt legítim, no? En el cas de Suïssa és diferent, perquè tots estan al Govern. En alguns casos s'ha aïllat l'extrema

dreta, però estan... Per tant, com es pot conjugar aquesta qüestió, no?

Després, també ens agradaria que ens fessin algun comentari sobre l'exclusió de determinades matèries que es fan en l'àmbit municipal i també en l'àmbit d'iniciativa popular per a referèndums d'àmbit català en el projecte de llei; si ho creuen adequat, si creuen que s'hauria d'eliminar, quins riscos hi haurien.

Després, també sobre el nombre de firmes, sobretot en la iniciativa popular d'àmbit català, que es preveu en el projecte de llei; si ho consideren adequat, si s'hauria de fer algun tipus de precisió.

I finalment, també –ja ho han comentat, però ens agradaria que ens hi poguessin aprofundir més–, sobre quins són els riscos i quins són els beneficis possibles que hi ha en la coincidència amb eleccions; si això polaritza, si no polaritza, si pot distorsionar el debat o no.

Res més, i moltes gràcies. I esperem que puguin respondre totes les preguntes que els formulem tots els grups.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular, la diputada senyora Àngels Olano.

La Sra. Olano i García

Sí, gràcies, senyora presidenta. També gràcies a la senyora Anna Parés i al senyor Gabriel Colomé per la seva compareixença i la seva explicació.

La primera reflexió o pregunta que els faria el nostre grup és si realment cal fer la llei. És a dir, si estem veient, doncs, que des de l'àmbit local exclusivament es poden fer les consultes sobre els temes que són objecte de la seva competència, si veiem que als ajuntaments hi ha mecanismes de participació, inclús hi ha regidories que són transversals, que afecten diferents interessos i que, per exemple, en l'àmbit dels pressupostos ja hi ha aquesta eina en marxa, si realment el fet de legislar-ho, de fer-ho a través d'una llei, ens aporta quelcom i si consideren vostès que amb la legislació, sobretot en àmbit local, que hi havia a través de la Llei de bases i del decret que desenvolupa aquesta possibilitat la llei dóna un pas endavant i, per tant, què és el que hi afegeix.

Ho diem perquè nosaltres considerem que la ciutadania, sobretot arran de fets que tots coneixem, recents..., jo no tinc molt clar si realment el ciutadà de peu té molt clara la diferència entre consulta i referèndum. Sembla que hi ha una confusió, atès que alguns ciutadans pensen que el fet de participar en aquests tipus de consultes ja té eficàcia jurídica, amb la qual cosa, doncs, després es crea aquesta expectativa de no tenir molt clar per què han participat si allò no té conseqüència jurídica i, per tant, algun efecte sobre la política, si és en l'àmbit local o en l'àmbit autonòmic.

Ho dèiem arran de..., ens ha agradat molt la relació històrica de tenir una mica clar què som i d'on venim, perquè sembla que a vegades, quan no trobem el mecanisme polític per sortir-nos-en davant del que la ciutadania ens demana i recórrer als mecanismes de reforma que

tenen les nostres pròpies lleis, fem un viatge en l'espai i comencem a veure què fan els altres. Home, està bé, però sense que suposi, doncs, posar en qüestió el tipus i el model i la línia o la trajectòria que hem endegat com a ciutadania, perquè, si no, estariem contínuament canviant de línia democràtica, i, en tot cas, sempre que sigui per millorar, però no per crear confusió.

En aquest sentit, hi ha una qüestió que al nostre grup parlamentari ens va crear certa confusió, i és respecte a aquells referèndums que tenen iniciativa en l'àmbit autonòmic, atès que diu la mateixa llei que l'objecte material sobre el qual es farà la consulta seran competències que siguin objecte tant de l'àmbit local com de l'àmbit autonòmic. I ens remet..., en aquest cas, doncs, tenim un estatut d'autonomia, que tenim una institució que és el Consell de Garanties Estatutàries, que és el que ha de vetllar, doncs, per l'acompliment i la defensa de l'Estatut. A nosaltres ens va sobtar el fet que aquesta consulta al Consell de Garanties Estatutàries, pel fet de si el contingut objecte de la consulta era adequat al dret, és a dir, respectava en aquest cas l'Estatut..., doncs, hi hagi, en el mateix article que fa referència al dictamen del consell, la sortida política per deixar el dictamen que emeti el mateix Consell de Garanties Estatutàries com un pas sense conseqüència jurídica. A nosaltres ens preocupa especialment, perquè des de la societat i des d'alguns partits polítics s'ha posat en qüestió la manera de reformar la Constitució, la manera..., o el pes de les sentències del Tribunal Constitucional, i ara amb aquest text veiem com inclús sembla que el que pugui dir el dictamen del Consell de Garanties Estatutàries respecte a si s'adequa al que diu el mateix Estatut..., doncs, sembla que trobem la via política per saltar aquesta via. És una qüestió en què volíem saber, doncs, la seva opinió.

I respecte a les matèries excloses, que en concret s'ha posat el cas de Califòrnia, i és veritat que fa referència a les pressupostàries i fiscals..., però no hem d'oblidar que també, en l'àmbit local en concret, un dels elements on més s'ha endegat precisament la via de consultes és en l'àmbit pressupostari, amb la qual cosa... Fins a quin punt, si aquesta eina es considera que és una més i, per tant, el Govern i, en aquest cas, doncs, els grups ja farem les esmenes pertinents..., però si aquesta eina s'afegeix a les possibles per, d'alguna manera, acabar de donar forma a les polítiques que fem després, es pot posar amb restriccions? O sigui, uns ciutadans poden fer una consulta popular per decidir si formen part de l'Estat o no i, en canvi, no ho podrien fer amb la mateixa lògica, per veure si el pressupost del seu municipi és adequat o si les subvencions poden tenir més o menys pes en el pressupost de la Generalitat o de l'àmbit local? La veritat és que entenem el cas de Califòrnia, el coneixem, però se'ns faria..., semblaria una eina que ja ve capada o limitada, no? En tot cas, volíem saber la seva opinió.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya, el diputat senyor Lluís Postigo.

El Sr. Postigo i Garcia

Sí, moltes gràcies, senyora presidenta. Per agrair la compareixença de la senyora Parés i del senyor Colomé i els seus comentaris, que em sembla que han estat molt il·lustratius.

Dir-los que coincidim, o com a mínim amb la senyora Parés, amb la valoració positiva que fa del projecte de llei. Nosaltres coincidim amb el fet que veritablement amb aquesta llei hauríem d'aconseguir posar a l'abast dels ciutadans una nova eina, un nou instrument que faciliti la seva participació i una major implicació.

Però crec que és obligat per part nostra, i en aquest moment, doncs, en què estem a punt de crear la ponència i començar a discutir en el detall i a fer aportacions, preguntar-nos si realment aconseguim els objectius que ens marcàvem quan plantejàvem aquesta llei, o si realment la intenció que hi ha al darrere de la llei..., ho acabarem aconseguint. I ho dic perquè s'ha plantejat, per part del senyor Colomé, alguna qüestió que jo crec que és una mica el quid de la qüestió, no? El fet de..., vostè afirmava que no pot ser substitutòria, la participació directa, de la representativa, i que, lògicament, la dificultat està a trobar aquest equilibri entre una i l'altra, si és que això és possible. I, a vegades –i amb això faig autocrítica, diguéssim–, em fa la sensació que estem posant aquesta eina a l'abast dels ciutadans, els representants dels ciutadans, però amb masses reticències, per part nostra, que puguin utilitzar aquesta eina. Em fa aquesta sensació, eh? Quan llegeixo i rellegeixo el projecte de llei, m'acaba fent la sensació... No sé si estem fent aquesta llei, diguéssim, per posar més traves o més dificultats perquè el ciutadà l'acabi utilitzant, o veritablement volem que la utilitzi, que sigui una eina àgil; també, amb una certa mesura, perquè no crec que fos bo passar de pràcticament no convocar cap referèndum en àmbit nacional a plantejar-ne, no ho sé, potser en un any quinze o setze. Seria segurament una equivocació plantejar-ho d'aquesta manera, però, bé, a poc a poc anar entrant en una cultura diferent de la que tenim.

I aquesta reflexió la faig com a conseqüència també de l'experiència que hem tingut fins al dia d'avui. Si mirem quins referèndums s'han fet en el nostre país en el període democràtic –i l'altre dia, en l'altra sessió de compareixences, en parlàvem–, doncs, podem veure com a nivell estatal n'hi han hagut tres, si no ho recordo malament, per a la Constitució, per a l'OTAN i per a la Constitució europea. A l'àmbit nacional n'hi han hagut dos, que han estat per als dos estatuts que hem tingut oportunitat de referendar. I a l'àmbit local de tot Catalunya només n'hi ha hagut un, el de «Salvem Castell», a Palamós. Tota la resta han estat consultes populars –tota la resta, eh?, tota la resta.

Si les dades de què nosaltres disposem, de la Direcció General d'Administració Local, són correctes, tot i disposar d'una eina, que era el Decret que regulava el reglament de les consultes populars municipals..., fa tretze anys que el tenim i pràcticament no s'ha aplicat. Jo crec que això ens hauria de fer reflexionar. És a dir, tot i tenir l'eina, no s'ha aplicat; aquí, alguna cosa falla. I tots els municipis aposten per consultes populars; això és que potser el nivell de requisits que posem, o

els obstacles, o les limitacions que estem posant, doncs, fan evident que el referèndum no és una eina vàlida –sobretot, estic pensant, per als municipis, no?

I, per tant, voldria saber una mica quina és la seva opinió d'aquest poc èxit que hi ha hagut en els referèndums municipals fins a la data d'avui. Potser és perquè els ajuntaments s'han volgut estalviar aquesta autorització de l'Estat? Quines ganes de demanar autorització quan nosaltres podem fer...? Ara em poso en la pell d'un alcalde o d'un ajuntament que deu pensar: «Escolta'm, si jo vull preguntar al meu ajuntament per la instal·lació d'un abocador de residus industrials en el meu terme municipal, per què li haig de demanar l'autorització a l'Estat, quan jo sé que això és una cosa d'evident interès per als meus veïns, no?»

Doncs bé, en tenim algun exemple, com ara Llardecans, eh? Va demanar aquesta autorització, i el Consell de Ministres li denega l'autorització per a això, per a la construcció d'un abocador de residus industrials al seu municipi. No sé exactament per quina raó, eh?, no he tingut oportunitat de veure quina argumentació s'utilitza. O altres ajuntaments que puguin dir: «Doncs, escolta'm, jo vull preguntar als meus veïns per la instal·lació d'un parc edic.» Bé, és lògic que amb aquest tipus d'infraestructures energètiques, doncs, hi hagi un interès supralocal que potser podria motivar la denegació de l'autorització, però el que és evidentíssim és que és d'interès dels veïns d'aquell municipi decidir si volen o no acollir una infraestructura d'aquest tipus.

La reflexió aquesta la faig perquè, amb el projecte de llei a la mà, les limitacions quant als assumptes que poden ser objecte d'un referèndum, doncs, són considerables, eh?: han de ser competències locals, que no hi hagi un «interès supramunicipal prevalent», se'n diu... Què els sembla aquesta acotació, potser excessiva, amb relació als temes que poden ser objecte de referèndum.

Un altre argument que podria ser –no ho sé, eh?– decisor a l'hora que els ajuntaments apostin per consultes populars alternatives i no per referèndums: la llei sempre va per darrere de la realitat. Hi han molts ajuntaments..., n'hi ha per a tots els gustos, eh?, però hi han molts ajuntaments que estan reclamant des de fa molt de temps que tots els veïns del municipi puguin participar en els afers que els interessin. I quan dic «tots» m'estic referint a percentatges que arriben al 15 o al 20 per cent de la població d'aquell municipi, que són persones novingudes i que fan..., que són immigrants i que no tenen el dret reconegut de vot. Bé, les consultes populars alternatives són una via perquè tota aquesta gent que no tenen oportunitat de participar, doncs, ho puguin fer, eh?

I, per tant, potser no té solució, eh?, i potser, diguéssim, de la manera que hem enfocat el projecte de llei, necessàriament s'ha de remetre a la legislació electoral, i si no hi ha una modificació en la normativa electoral, doncs, això no es pugui esquivar de cap manera i ens vegem, diguéssim, abocats a continuar-ho fent així.

I llavors, pensant que..., si efectivament volem que això sigui un instrument i una eina que la gent la utilitzi i que se'n faci ús, doncs, segurament hi han coses que

podrien millorar-se, com el fet que un referèndum pugui coincidir –per què no?– amb unes eleccions municipals, o amb unes nacionals, o amb unes estatals. Per què no? Segurament, seria donar facilitats a la gent i no marejar-los tant amb convocatòries, doncs, allò..., massa sovint o massa seguides.

Ho deixaria aquí, perquè em sembla que la resta de companys han fet, potser, massa i tot preguntes. Bé, mai són massa, no?

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Mixt, el diputat senyor Albert Rivera.

El Sr. Rivera Díaz

Gràcies, senyora presidenta. Agrair, lògicament, també la compareixença de la senyora Parés i el senyor Colomé, i confessar-los que ha estat una de les intervencions on més he «disfrutat» també, escoltant i aprenent del que ens han explicat, i especialment del senyor Colomé, que ha fet una revisió de la nostra naturalesa, en podríem dir, política, que crec que de vegades és important que aquí, en seu parlamentària, també la tinguem en compte, que perdem una mica..., que sortim una mica d'aquesta batalla política concreta i *ad hoc*, i puguem veure una mica la visió de per què fem les coses o per què estem on estem.

I, en aquesta línia, a mi em fa la sensació i al nostre grup, des de Ciutadans, que amb aquesta llei –tenim aquesta sensació–, més que corregir, millorar la participació ciutadana, més que donar més qualitat a la democràcia, s'intenta posar un pegat, o s'intenta substituir, en el millor dels casos, la situació que tenim ara, o fins i tot si pot haver-hi fins i tot mala fe –i després hi entrarem– en la utilització d'aquest tipus de lleis, distorsionant.

Nosaltres creiem que la democràcia representativa ha de funcionar millor. I, per tant, el que ens hauríem de plantejar des d'aquest Parlament, com a representants públics, és què estem fent malament i com funciona la democràcia representativa de Catalunya i d'Espanya. I, en aquest sentit, jo crec que, més que posar pegats o solucions intentant imitar, copiar models que són diferents dels nostres, el primer que ens hauríem de plantejar és una reflexió; és: què estem fent malament quant a la democràcia representativa?, al marge de la democràcia directa o participativa. És a dir, què no funciona?

I, en aquest sentit, veiem les enquestes que el mateix senyor Colomé, doncs, coneix igual o millor que..., millor que nosaltres, segur, perquè és qui les formula, on el grau de desafecció de la ciutadania és creixent i és preocupant. I la pregunta és: amb aquesta eina, tal com ens deien el conseller i el Govern quan ens presentaven el projecte de llei, arreglarem els mals que tenim avui dia a la política catalana i la desconfiança del ciutadà en les seves institucions? És aquesta la llei, l'instrument amb què arreglarem la situació actual i farem que aquest divorci existent entre la política i la ciutadania no torni

a sorgir i tornem a estar, si em permeten l'expressió, enamorats un altre cop?

Doncs, nosaltres creiem que no, que aquest és un instrument, novament, polític, d'un partit polític que té un interès determinat en el seu ideari polític, i que ens ha portat, perquè està al Govern, una llei a sobre la taula, i tots els altres ens hem de veure en un debat d'aquesta llei. Quan en realitat, des del nostre punt de vista, des de Ciutadans –que, ja ho confesso, no som antisistema, sinó que creiem en el sistema, però millorant el sistema–, creiem que hem de parlar de la llei electoral catalana –que no tenim, per cert, després de vint-i-vuit anys–, hem de parlar de millorar la confiança dels ciutadans en la utilització dels diners públics... Què fa més mal –una reflexió amb parèntesi–, el que ha passat en el cas del Palau de la Música...? No fa més mal això que totes les faltes de participacions que podem tenir en referèndums? No és pitjor això, per a la participació ciutadana i per a la confiança en les institucions, que qualsevol mecanisme que aquí poguéssim posar en marxa? Doncs, nosaltres creiem que sí.

Per tant, hi ha molt, molt camí a recórrer encara en la democràcia representativa a Catalunya, molt a millorar, i això no vol dir que no puguem fer referèndums, consultes i tot el que calgui, sempre que estigui dintre d'unes regles de joc, d'una democràcia, i no prendre's això tampoc com una cosa poc seriosa. I ho dic, lògicament, perquè no és el mateix..., a vegades s'omplen la boca de democràcia... La democràcia és quan participes amb normes democràtiques, amb un joc democràtic i amb unes regles de joc consensuades en un sistema polític. No és simplement posar una urna. És molt més que això, la democràcia.

Per tant, reflexió: llei electoral; llei de finançament de partits; el debat famós sobre la limitació de mandats que aquí no volem abordar; la responsabilitat dels càrrecs públics respecte als diners públics; les institucions públiques i la seva gestió; els partits més democràtics i la llei que millori la democràcia interna dintre dels partits; millorar, si cal, o reflexionar sobre les ILP; control, hi insisteixo, sobre els diners públics. Això, des del nostre punt de vista, és el que hem de plantejar de fons i com a deute que tenim també, d'alguna manera, amb la ciutadania, perquè no estem fent bé les coses. I ho diem nosaltres, que som l'últim partit que ha entrat en aquesta cambra fa tres anys; però també perquè volem assumir la nostra part de responsabilitat, així ho diem. Hem de ser capaços de reformar i de millorar el sistema de democràcia representativa, i, a partir d'aquí, utilitzar i millorar, mitjançant la participació en la directa, tot el que puguem.

I, dit això, doncs, també ens preocupa com s'utilitza –i ja ho ha fet en la seva reflexió, el senyor Colomé, posant exemples d'altres països–, com es pot utilitzar, fins i tot, un referèndum o una consulta popular per distorsionar, de vegades –si hi ha mala intenció o una intenció partidista o sectària–, intentar distorsionar la mateixa democràcia, no? A nosaltres això ens preocupa. I ens preocupa fins i tot perquè s'ha confessat, perquè persones que formen part del Govern, que han portat aquest projecte aquí, ja ens han confessat quina és la seva in-

tenció amb aquesta llei, no se n'amaguen; en això s'ha de dir i s'ha de reconèixer que són transparents, han dit quina és la seva intenció. I la seva intenció no és preguntar sobre una infraestructura; no és aquest, l'objecte. L'objecte és un altre. I l'objecte, en aquest cas, no pot estar sotmès, segons la Constitució i el mateix Estatut, a aquesta llei, perquè la mateixa llei porta una clàusula molt discutida, que és, en aquest cas, la participació a través de l'autorització del Govern de l'Estat.

Però, clar, abans es deia: «No té utilització jurídica.» Compte, perquè una cosa és la jurídica, i també hi ha el simbolisme polític, que és pel que, evidentment, alguns volen aquesta llei; no tant per tenir una autorització jurídica, sinó pel que es diu falsament una «legitimitat política».

Per tant, nosaltres volem que es vagi amb molt de compte amb aquest tipus de lleis. No creiem que sigui necessària. I és una de les preguntes que els volia formular: en què millora això la democràcia representativa i la participativa, i què no es pot fer..., o què es pot fer, millor dit, amb aquesta llei que no podíem fer fins ara? És a dir, en què millorarà la vida dels ciutadans a Catalunya aquesta llei, aquest debat, aquest procediment, no?

I, en aquest cas, hem de dir també –i en posaré un exemple–..., ho dic perquè tornem a les intencions i, com entendran, nosaltres, com a partit polític, doncs, subjectivament veiem i llegim les intencions d'algun partit. Abans-d'ahir, una portaveu d'un partit del Govern –qui formula, precisament, i qui porta el projecte– em comparava una consulta sobre com passa la riera per un poble amb la consulta de la secessió d'una part del territori del país. Clar, no m'imagino jo que a l'Estat de Nova York es consideri igual com funcionen o com s'arreglen les voreres de Manhattan que dir si els Estats Units es poden seccionar, o una part dels Estats Units es pot seccionar, o un estat pot sortir de la federació. Oi que no és el mateix? Doncs, hi han persones, polítics d'aquesta cambra, que pensen que preguntar per les voreres de Manhattan és el mateix que l'Estat de Nova York surti dels Estats Units. Doncs, no és el mateix, senyors. Ja ho sé, que ho volen vestir del mateix, però no és el mateix –no és el mateix.

Per tant, portem les coses al seu àmbit, anem amb cura i amb mesura, perquè aquests instruments poden tornar-se..., i trencar la cohesió social, no només a Catalunya, sinó de tot Espanya, i no utilitzem mecanismes suposadament de participació, perquè són mecanismes de distorsió i de trencament de la convivència a casa nostra.

Per tant, en aquest sentit, tant la mateixa llei i la innecessarietat, des del nostre punt de vista –no creiem que sigui necessari, en aquests moments, plantejar aquest debat–, com, per altra banda, les intencions polítiques de qui pugui posar-la en marxa o les de les mans en què pugui estar aquesta llei, ens porten a reflexionar sobre la idoneïtat d'aquest procediment.

Si em permeten l'exemple –i que ningú malinterpreti les meves paraules–, un té la sensació que això és com un matrimoni que funciona malament i que en un moment donat, en comptes d'abordar la responsabilitat i

dir què podem millorar, a algú se li acudeix: «Doncs, tinguem un fill», eh?; allò que alguns sabem, de: «Tinguem un fill, que segur que millorem.» Des del meu punt de vista –i és una reflexió molt personal–, el que hem de veure és com millorar el matrimoni entre la ciutadania i el Parlament de Catalunya, i no tenir un fill. I fa la sensació que aquesta llei sembla, en molts casos, un instrument, una solució de cara a la galeria, un instrument polític d'un partit polític, però no pas un debat profund de com funciona el matrimoni entre la ciutadania i aquest Parlament.

Per tant, jo seria més partidari, Ciutadans som més partidaris d'aquesta reflexió, i, en tot cas... I la pregunta concreta era, evidentment, què pensen de la idoneïtat, què millora en la ciutadania, i una pregunta molt més concreta que va sortir l'altre dia també, sobre la participació i els quòdums; hi ha fet reflexió també, em sembla que era..., bé, els dos ponents em sembla que..., concretament el senyor Colomé, no?, del cas de Suïssa. És a dir, fins a quin punt fer referèndums on hi participa el 15, el 20, el 25 per cent de la ciutadania és convenient, ja no només des del punt de vista polític, sinó econòmic, de funcionament de les institucions, fins a quin punt ens podem permetre anar fent referèndums amb 15, 20, 25 per cent, i quina validesa política i jurídica –perquè també pot ser jurídica, si es modifiquen les lleis– podria tenir un referèndum, amb un 25 o un 30 per cent de participació, que condiciona la vida política de tot el país o de tota la ciutadania.

Aquestes dues són les preguntes i, hi torno a insistir, agraeixo molt les seves intervencions, que han estat molt interessants.

Gràcies.

La presidenta

Gràcies. Senyora Batalla, li faltava una pregunta...

La Sra. Batalla i Nogués

Sí, l'he trobat entremig de les notes. Bé, junt amb el caràcter vinculant o no, una altra qüestió que considero que no és menor i que va relacionada amb això és el que fa referència a quan es pot considerar que un referèndum ha estat aprovat. És a dir, crec que seria saludable –indirectament, ara també em sembla que ho estaven preguntant– que els quòdums necessaris de participació i d'aprovació estiguessin clars abans dels referèndums i fixats de forma general per a tots igual. Per tant, també què en pensen, d'això.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, tenen la paraula els dos compareixents per respondre. Tenen deu minuts cada un. Per tant, si no poden contestar totes les preguntes, han d'escollir aquelles que creguin més importants per a vostès mateixos o en què tinguin més possibilitat o més facilitat d'aclarir alguna cosa.

Comencem per la senyora Parés.

La Sra. Anna Parés i Rifà

Faré una intervenció més de tipus general, i la de tipus més concret potser la farà el doctor Colomé. Entenem que la llei de referèndums no és única en tant que regula la participació directa, però sí que és necessària; però tampoc és suficient. Entenem que no ha de ser única, però s'ha de preveure també que hi hagin altres formes de participació directa, perquè aquest Projecte de llei de referèndum és molt limitat i també és molt costós –molt, econòmicament– d'organitzar, i després només s'han d'atendre determinades qüestions principals. Moltes consultes populars alternatives podrien solucionar, doncs, d'una forma ràpida la intervenció dels ciutadans. De fet, aquesta llei de referèndum, com l'altra de consultes populars alternatives, pot tenir uns efectes sinèrgics, que són: educar, formar i acostar la gent, la ciutadania, a la política.

I entenc també, per un altre cantó, que estem parlant ara d'un marc general, d'una llei marc, no d'un reglament. Totes les qüestions que han plantejat, o moltes de les qüestions que han plantejat vostès en aquesta sala, jo les entenc com un reglament, el qual s'ha de debatre i s'ha d'anar molt amb compte, perquè, segons el que es faci, doncs, pot tenir unes conseqüències o unes altres.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, el senyor Gabriel Colomé.

El director del Centre d'Estudis d'Opinió

Sí. Contestant l'última que ha plantejat la diputada Batalla, a Itàlia hi ha un percentatge mínim de participació perquè el referèndum entri en vigor, amb la qual cosa la campanya dels que s'oposen al referèndum és no anar a votar. És a dir, estan convertint una eina de participació en una eina de no-participació, perquè no arribin al percentatge mínim perquè entri en vigor, eh? Clar, és com un contrasentit en la mateixa lògica de la llei de referèndum: volem més participació; no hi participem, perquè no entri en vigor.

Hi ha un tema que ha tocat el diputat Pere Aragonès..., que jo sàpiga, tots som Estat. L'article 92 de la Constitució espanyola és vigent per a tots els que formem part de l'Estat, i això forma part de l'Estat. La Generalitat és Estat i el Parlament de Catalunya és Estat. Per tant, estem desenvolupant l'article 122, amb què hem de donar lloc a l'article 92 de la Constitució. Cap problema. Estem a...? Jo –la meua opinió– estic molt a favor de la democràcia. La gent, com més participa, més s'educa, més es culturitza i més ciutadans són. Per tant, jo sóc molt jeffersonià en aquest sentit, eh? Deia Jefferson que la ignorància no dóna la felicitat, i per això va fundar la Universitat de Virgínia, eh?

Però, seguint Jefferson, perquè tinguem una societat democràtica, l'hem de construir des de la base. Les societats democràtiques es construeixen des del món local, que és la base de la democràcia. I quan un practica a nivell local, després, amb la seva pràctica habitual en el món local, assumeix molt més fàcilment, després, lleis de consulta que són innovadores com aquesta. Però és

bàsic l'element cultura, molt important, perquè, si no, tenim un problema. Per què? Perquè som un país que no ha estat educat en la participació. Per molt que encara no tinguem clar o pensem que ja han passat trenta-dos anys o trenta-quatre, continuem tenint quaranta anys de dictadura sobre el nostre espai mental.

Clar, estem comparant societats que, si em permeten la broma..., si vostès han vist una pel·lícula que es diu *El tercer home*, quan estan a dalt diu: «Què ha aportat Suïssa en cinc-cents anys de democràcia? El cucut, el rellotge.» Per tant, és una societat molt avorrida. Sí, perquè és molt democràtica. Un 20 per cent de participació a Suïssa és normal; en canvi, un 20 per cent en la nostra cultura de participació és un drama. Per què? Perquè venim de quaranta anys sense eleccions. Segurament les terceres generacions, quan portem vuitanta anys, o noranta, de democràcia, tindran un debat totalment diferent del que estem tenint en aquests moments.

Un altre element a tenir en compte. Per exemple, un tema que vam importar de Porto Alegre: els pressupostos participatius a nivell local no estan en la nostra cultura. Algú ha pensat per què a Porto Alegre es van fer els pressupostos participatius? Doncs, perquè al sistema local tenen eleccions de tipus presidencial, i no com les nostres, que són directorials. És a dir, l'alcalde és com un president, i l'assemblea és una assemblea legislativa. I en aquell moment l'alcalde de Porto Alegre era d'un color i l'assemblea d'un altre, i no li aprovaven el pressupost. I va decidir que el pressupost li aprovaria qui? La ciutadania. I va traslladar el debat a un altre lloc, políticament. Però això no és la nostra cultura; nosaltres, participatius en el pressupost, no ho hem estat mai. Per tant, intentar que ho siguem..., doncs, en fi, o canviem el sistema i elegim l'alcalde directament i separem el municipi..., perdó, els regidors. Però no, tenim un sistema que se'n diu «democràcia directorial»; l'alcalde és cap de l'executiu i cap del legislatiu alhora, en el nostre sistema. Clar, compte, perquè estem fent coses que no es corresponen.

Coincidència amb eleccions. Democràticament, diríem que és el més correcte. Ara, les distorsions que podem crear, veient l'experiència americana..., és a dir que podríem tenir elements de distorsió en la mateixa elecció creant consultes que intentin tensionar el sistema en un sentit o un altre, i per tant tindríem un problema real en l'elecció municipal, és a dir que en els eixos de competència tindríem molta tensió. En un sistema molt més consolidat, de setanta o cent anys, no tindríem cap problema, perquè estaria dins de la nostra lògica. En el nostre sistema, que comencem una cosa nova, jo, la veritat, veient-ne els exemples, no seria massa partidari de, a més a més, afegir tensió en la mateixa elecció municipal.

I una reflexió final és que hauríem de recuperar els valors de la *res publica*, en el sentit que hem de ser conscients que en aquest país funciona tan bé –tan bé–, que el 20 per cent –el 20 per cent– no ha votat mai ni pensa votar. És a dir que calculem el nostre percentatge de participació sobre un 100 per cent que no és real, és un 80 per cent. Imagineu-vos o imaginem-nos que relaxats que aniríem si calculéssim el 56 per cent de

participació, el 2006, no sobre el 100 sinó sobre el 80. Estaríem parlant d'un 70 per cent, ja. Per tant, compte, perquè els elements de: «Hi ha molta desafecció, hi ha molta...» Sí. Sí i no –sí i no. Però, en tot cas, els valors de la *res publica* formen part de la democràcia representativa. I, en el fons, en aquest espai fantàstic que és el Parlament, recuperar els valors de la *res publica* és molt important.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies a tots dos, a la senyora Anna Parés i al senyor Gabriel Colomé, per les seves aportacions. I res més, gràcies per haver vingut avui aquí i per la seva opinió sobre el projecte de llei.

La sessió se suspèn a un quart de dotze del migdia i cinc minuts i es reprèn a un quart de dotze i sis minuts.

La presidenta

Seguim amb les compareixences.

Compareixença

d'una representació de l'Ajuntament de Begues amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00631/08)

En aquest moment tenim la representació de l'Ajuntament de Begues, el seu alcalde, el senyor Ramon Guasch, i el professor de dret constitucional de la Universitat d'Alacant, el senyor Jordi Barrat. Encara que no estava previst inicialment, s'han avingut a poder fer la compareixença igual que els dos anteriors compareixents i, per tant, començaríem de seguida amb la intervenció, primer, de l'alcalde de Begues, i després amb la del professor de dret constitucional. Tenen uns deu minuts per poder donar la seva opinió sobre el projecte de llei.

Sense més, té la paraula l'alcalde de Begues.

L'alcalde de Begues (Sr. Ramon Guasch i Viñas)

Bon dia a tothom. Bé, dir que, en tot cas, doncs, es tractaria –o almenys aquesta és la petició que se'm va fer– d'explicar una experiència molt concreta, que va ser..., inicialment, la idea que fos referèndum..., finalment va ser o se li va dir «consulta popular». El cas concret era degut a la proposta..., quan es va tramitar la Llei de divisió territorial i comarcal, es va preguntar als ajuntaments, des de la Generalitat, si volien continuar pertanyent a la comarca a què pertanyien o volien canviar.

En aquest sentit, va arribar, doncs, a l'ajuntament aquesta enquesta, i l'ajuntament majoritàriament va contestar que desitjava canviar de comarca, és a dir, passar del Baix Llobregat a l'Alt Penedès. La votació en el si del Ple

municipal va ser de 7 vots a favor de l'Alt Penedès i 2 per mantenir la comarca del Baix Llobregat.

Arran d'aquesta situació, que inicialment, doncs, semblava que, per la majoria que havia estat aprovada, no hi havia d'haver més problema, hi va haver tot seguit oposició a aquesta proposta. La ciutadania, no d'una forma organitzada, va començar a posar en qüestió aquest acord municipal. Per tant, des de l'any 87 –mitjans del 87–, que es va fer aquesta consulta als ajuntaments, fins que realment es va fer aquest referèndum –o consulta popular, que finalment se li va dir així–, van passar gairebé dos anys.

Explicaré breument una mica la situació del municipi, perquè entenguem el perquè del canvi de comarca –breument. Begues històricament ha estat al Baix Llobregat, i les comarques, diguem-ne, que l'envolten són el Garraf i l'Alt Penedès, ara, actualment. Abans del canvi que hi va haver a Olesa de Bonesvalls, limitàvem exclusivament amb el Garraf; és a dir, Baix Llobregat i, a continuació, Garraf. Ara limitem amb tres comarques, que són: Garraf, l'Alt Penedès i, evidentment, doncs, la comarca on estem, que és el Baix Llobregat. Això té importància en el moment en què hi va haver la discussió, diguem-ne, i la participació de la ciutadania, doncs, del perquè Garraf o no Garraf, o l'Alt Penedès, que eren les dues comarques, diguem-ne, més pròximes.

Sí que és veritat que en la discussió de tot el debat que hi va haver i de la participació que hi va haver de la ciutadania, en el fons es parlava o es tractava de conformar dos models de poble, jo diria, bastant diferents. És a dir, els partidaris de l'Alt Penedès eren els que, diguem-ne, estimaven més un poble, doncs, amb una base rural, que era així: Begues en aquells moments tenia 1.800 habitants i, per tant, doncs, la seva base rural era important. Important..., des d'un punt de vista cultural i des d'un punt de vista sociològic hi havia una certa tendència a assimilar-se o a assemblar-se a l'Alt Penedès, més que al Baix Llobregat. Tot i així, hi havia una dependència cada vegada més clara del Baix Llobregat i del Barcelonès a nivell industrial, a nivell de comunicació, a nivell administratiu, etcètera.

Tot això va estar en el debat, va estar en el debat de la ciutadania, sense gairebé –cosa curiosa– que, diguem-ne, els polítics que en aquells moments, doncs, estàvem a l'ajuntament ho incitèssim, eh? És a dir, hi va haver una participació per alguns volguda i per altres no volguda. És a dir, sense recursos gairebé, es va encetar un procés participatiu, crec que molt interessant.

Bé, com que la finalitat, en tot cas, era si ens estimàvem més anar a l'Alt Penedès o no i el debat va creixent de to, hi va haver una recollida de signatures a proposta d'un grup de ciutadans, que es van recollir 760 signatures a favor de la permanència al Baix Llobregat, d'una població, com he dit abans, de 1.800 ciutadans. L'actual equip de govern que hi havia en aquells moments no va fer cas d'aquestes signatures i, per tant, va continuar insistint que la permanència, doncs, al Baix Llobregat no era necessària i que era molt necessari i molt adequat canviar de comarca.

Això va portar a una situació de conflicte, jo diria, intens, i, a la vegada, una confrontació política dels dos grups que hi havia en aquell moment a l'ajuntament: Convergència i Unió per un cantó, que defensava passar a l'Alt Penedès, i un grup independent, del qual jo formava part, que es deia Alternativa pel Progrés Municipal, que defensàvem la permanència al Baix Llobregat. La veritat és que cap dels grups sabia molt bé com acabar aquella situació, eh? Hi havia una situació realment de conflicte; i una situació de conflicte no solament a nivell de partits polítics, sinó una situació de conflicte a nivell ciutadà.

Finalment es va optar pel referèndum, de dir: «Bé, doncs, fem un referèndum i que la ciutadania digui què és el que li agrada més.» Quan es va plantejar el referèndum, el primer problema que es va tenir és que jurídicament o administrativament no sabíem com encaixar-ho; vull dir, no hi havia possibilitat de fer un referèndum, era complicadíssim. Per tant, davant d'aquesta complicació, doncs, es va optar per fer exactament el que creiem que era un referèndum, però dient-li «consulta popular». Per tant, vam obviar, doncs, autoritzacions pertinents: ni de la Generalitat, ni de Madrid, ni de ningú; és a dir, ens ho vam muntar, diguem-ho així, a nivell local. Però sí que va tenir, jo diria, importància què és el que preteníem amb aquest referèndum. Nosaltres sempre en vam dir «referèndum», encara que en les actes municipals consta com una «consulta popular».

Nosaltres teníem clares les condicions que s'havien de donar perquè la ciutadania pogués opinar: havia de ser el màxim de transparent, havia de ser el màxim d'acotat i que tothom pogués dir-hi la seva en la seva proporcionalitat. És a dir, si en unes eleccions municipals teníem quinze dies de campanya, doncs, aquí vam fer quinze dies de campanya. Si cada grup, doncs, podia utilitzar els espais públics del municipi, tots els grups van poder utilitzar els espais públics del municipi per fer la seva campanya a favor o en contra del canvi de comarca. Es van fer debats públics conjunts de les diferents opcions, on tota la ciutadania, doncs, podia preguntar a la vegada i podia, diguem-ne, demandar propostes i opinions de les diferents opcions.

Tot aquest procés jo diria que es va fer..., bé, amb una celeritat i amb una contundència i amb una pedagogia, jo diria, important i que va donar com a resultat, jo diria, que la ciutadania, doncs, va resoldre un conflicte d'una manera, diguem-ne, molt pacífica i molt dolça, eh?, finalment, la situació de no-confrontació, però, en canvi, sí d'intercanvi d'opinions.

Bé, finalment es va fer aquest referèndum, i un dels problemes que va sorgir era dir: «Quin dia es farà aquest..., quin dia?» Coincidien, aquests quinze dies que ens vam donar de marge, amb plena festa major. Per tant, aquí hi va haver una altra discussió, de dir si la festa major era l'espai o el temps més adequat per fer un referèndum amb aquesta intensitat amb què es vivia en la localitat. Finalment es va acceptar, ho vam consensuar, es va fer el 22 de juliol del 1989..., bé, amb una normalitat absoluta.

El resultat d'aquest referèndum va ser, jo diria, de molta participació, tot i que en aquells moments potser sem-

blava que no massa, però, vistes les últimes consultes populars i vistes les últimes eleccions i els resultats de participació últims, jo diria que es va aconseguir, en aquells moments, doncs..., d'un cens de 1.768 ciutadans, en van votar 740, que representa un 54 per cent dels votants o de la ciutadania que tenia dret de vot. El resultat va ser que, favorables a l'Alt Penedès, hi van haver 286 vots, que van ser aproximadament un 38 per cent; i a no canviar de comarca i, per tant, continuar pertanyent al Baix Llobregat, 437 vots, és a dir, un 59 per cent aproximadament.

Jo crec que es pot fer una valoració. Jo crec que és important que donat, després de vint anys, el grau de participació o el nombre de participació..., crec que va ser important, molt important, i que, a més a més, jo diria que, com a conseqüència d'aquest referèndum o d'aquesta consulta popular, jo crec que la ciutadania de Begues, doncs, va adquirir un grau de compromís i un grau de coneixement de la cosa pública. És a dir, no tenir por –no tenir por– a debatre aspectes que havien quedat i que queden relegats, doncs, en el Ple o en el Parlament o en les diferents institucions. És a dir, treure, per dir-ho d'alguna manera, el debat al carrer i que la ciutadania pogués debatre sense por i sense, diguem-ne, condicionants estrictament..., o sense condicionants administratius.

Jo no em voldria allargar més. M'agradaria més que em preguntéssiu, no?, aspectes concrets que a vosaltres us interessin més, que crec que..., bé, en tot cas jo m'allargaria explicant, doncs, detalls d'aquella situació, i potser seria millor que vosaltres m'anéssiu preguntant, i intentaré contestar el millor possible i el més breument possible.

En principi, ja hauria acabat la meva intervenció.

La presidenta

Moltes gràcies, senyor Guasch.

Compareixença

de Jordi Barrat i Esteve, professor titular de dret constitucional de la Universitat d'Alacant, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00626/08)

A continuació, té la paraula el senyor Jordi Barrat, professor de dret constitucional de la Universitat d'Alacant.

El Sr. Jordi Barrat i Esteve (professor de dret constitucional de la Universitat d'Alacant)

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, vull agrair a aquesta comissió i al Parlament el fet d'haver-me invitat per donar-los unes opinions sobre aquest projecte de llei, i també, des del món universitari, jo crec que sempre apreciem molt que cambres representatives com el Parlament, doncs, ens obrin la porta, perquè a vegades, no sé si per culpa nostra –segurament en molta part–, no ens obrim en la mesura suficient a la resta de

la societat, en aquest cas als òrgans polítics. Per tant, moltes gràcies.

La meua intervenció –que serà curta, seguint les indicacions que ja m'han fet arribar– l'he dividit en tres apartats. En el primer d'ells intentaré destacar, de manera bastant telegràfica, algunes innovacions que jo crec que aporta aquest document, aquest projecte de llei. No m'estendré molt en cadascuna d'elles, perquè jo crec que..., vaig seguir, de fet, per internet el debat de les compareixences del dimecres passat, i per tant jo crec que tots més o menys ja sabem del que estem parlant; per tant, només..., pràcticament les esmentaré i faré unes pinzellades breus. En segon lloc... –en primer lloc, innovacions–, en segon lloc, possibles millores o aspectes, elements del projecte de llei que jo he detectat que podrien donar lloc a un cert debat, que podrien potser valorar-se de nou i veure si es podrien redactar d'alguna altra manera per ser més útils de cara a la societat i l'optimització del sistema democràtic, a la millora del sistema democràtic. I, en tercer lloc, una valoració general, en què intentaré identificar el que jo crec que és un to, una filosofia general que transmet el document.

En primer lloc, doncs, innovacions, quatre. Segurament n'hi ha més, però, en fi, per sintetitzar-ho amb algunes que jo crec que són les més destacades, doncs, en citaré quatre.

En primer lloc, el fet que es reconeguim, que es prevegin consultes populars per via referendària d'àmbit català, d'àmbit autonòmic. Com vostès ja saben, doncs, fins ara, amb tota la regulació que s'ha anat fent, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat, això havia quedat una mica al marge; no se sap ben bé per què, però tot-hom s'havia centrat molt en les consultes de caràcter municipal –fins i tot, no consultes locals, consultes de caràcter municipal–, i aquestes altres..., el reglament intern del Parlament de Canàries ho preveu, però més aviat és un enorme..., un oasi, no?, dintre d'un desert. I les reformes d'aquests anys passats d'alguns estatuts, i ara, doncs, aquesta llei, almenys intenten anar avançant en aquesta línia, que també hi pugui haver consultes, que hi pugui haver referenda d'àmbit autonòmic.

En segon lloc, la promoció, la iniciativa per promoure aquestes consultes. Certament, a nivell local ja es preveia que ho poguessin fer un tant per cent determinat de ciutadans, però amb aquest projecte de llei jo crec que això es consolida. No només hi ha iniciativa popular, tant a nivell municipal com a nivell nacional, sinó que també hi ha iniciativa de caràcter institucional, és a dir, els municipis, un tant per cent de municipis poden promoure consultes d'àmbit català. Bé, doncs, això jo crec que també cal destacar-ho.

En tercer lloc –després m'hi tornaré a referir, a això–, el tema de la vinculatorietat consultiva política. Està clar, doncs, que aquest projecte de llei es decanta –després en parlarem una mica més– per la no-vinculatorietat, és a dir, per un referèndum merament consultiu, almenys des del punt de vista jurídic; políticament, doncs, se li pot donar, evidentment, la importància que es vulgui. Però, en fi, en l'article 13.2 es preveu un cert..., en fi, s'intenta avançar una mica, concretar una mica aquesta

vinculatorietat purament política en el fet que el Govern, doncs, està obligat a comparèixer davant d'aquesta cambra per explicar de quina manera ha seguit el veredicta que han donat els ciutadans.

I en quart lloc –també és una innovació–, el títol cinquè, em penso que és, que és l'autorització de mitjans electrònics. En aquest cas, seré potser una miqueta menys telegràfic, però també molt breu. En primer lloc –sé que el dimecres passat també se'n va parlar, d'això; també hi van dedicar vostès uns minuts a aquest títol cinquè–, jo el que voldria dir és que a Catalunya almenys des de l'any 1995 assagem sistemes de vot electrònic; la primera prova pilot va ser coincidint amb les eleccions catalanes de 1995. Hi ha altres països que han avançat bastant; altres països que s'han retirat, vull dir que després d'utilitzar-ho han fet marxa enrere, vull dir que és un tema polèmic. Jo crec que el dimecres passat en les intervencions –me'n recordo del senyor, per exemple, Arbós– se'n va fer una bona diagnosi: del que es tracta sobretot, en aquests casos, és de generar confiança. El que passa és que la generació de confiança del ciutadà en el sistema no pot ser amb els mateixos instruments, amb els mateixos procediments que amb les urnes tradicionals, que, per la seva transparència, ja per elles mateixes transmeten la suficient confiança i comprensió. Per tant, s'han de buscar, si és que existeixen, altres sistemes que assoleixin la mateixa finalitat però amb canals diferents.

Quins són aquests altres procediments? Això segurament el mateix projecte de llei ho remet al reglament –opció que també es va discutir el dimecres passat. Jo el que voldria dir és que el projecte de llei ja inclou algunes coses que normalment en altres països que utilitzen vot electrònic han causat certs problemes. El projecte de llei ja preveu que els partits polítics rebin tota la informació; això en altres països, doncs, no ho preveu la llei i genera certs entrebancs, per les desconfiances mútues entre les empreses, les administracions, etcètera. Preveu una comissió d'experts, seguint el model belga, que també rep tota la documentació. Preveu ja en la mateixa llei –cosa que a Bèlgica no es fa– que els informes siguin públics, d'aquesta comissió d'experts. I el que potser no es preveu a la llei i potser caldria fer-ho és que..., no es preveu expressament que la mateixa Administració rebí tota la documentació tècnica. Això, que sembla una cosa molt òbvia, doncs, a vegades no ho és, perquè, quan es comencen a estudiar aquestes coses, els venedors i l'Administració signen compromisos de confidencialitat i, lògicament, hi ha un estira-i-arronsa, i potser pagaria la pena que la mateixa llei, això, ho deixés clar.

D'altra banda –i ja per acabar innovacions i aquest quart aspecte de mitjans electrònics–, de l'article 60, i potser de l'article 59, però de l'article 60 sembla entreveure's que només es vulgui aplicar el vot electrònic en l'àmbit municipal, sembla preveure's això; però no queda molt clar, eh? Es pot deduir de l'article 60.1, però potser seria interessant que, si és aquesta realment la finalitat, doncs, es digués de manera més expressa. I si no ho és, que també quedés clar que també hi pot haver utilització de mitjans electrònics en l'àmbit nacional.

Segon apartat: possibles millores. També, seguint una mica simètricament la mateixa estructura, faré referència a quatre apartats. N'hi ha molts més, evidentment, i després, si vostès volen, podem abordar els que desitgin.

En primer lloc, un element que ja es va parlar dimecres passat i, per tant, no m'hi estendré: la iniciativa institucional, la iniciativa dels regidors municipals per convocar referèndums de caràcter municipal –article 38.b. Com vostès saben, amb aquest projecte de llei s'igualava el quòrum de la iniciativa amb el quòrum de la decisió. Crec endevinar –crec endevinar, vostès en saben més que jo– quines són les possibles raons polítiques que hi poden haver darrere d'això. Vostès ho deuen saber millor que jo, però jo, com que m'he de restringir a un criteri purament jurídic, el que sí que els he de dir és que això no té sentit. Així de clar; vull dir, això no té sentit. No té sentit objectiu, jurídic, que els que demanen una cosa siguin el mateix quòrum que els que finalment ho decideixen; és un contrasentit. Per tant, doncs, potser s'hauria de reglar d'alguna manera. Potser treure-ho, i limitar-se a les disposicions generals de les lleis de règim local, que ja preveuen que els regidors puguin fer les seves propostes, eh?, potser treure-ho o posar-ho d'una altra manera, semblant al que diu la iniciativa dels diputats en les iniciatives de caràcter autonòmic.

Segon aspecte. La setmana passada, algun dels compareixents va reivindicar que no té..., en fi, tampoc té sentit que el Parlament de Catalunya hagi d'autoritzar la celebració d'una consulta, d'un referèndum que ja ha obtingut un nombre significatiu de signatures, un nombre bastant alt per altra banda, no? O sigui, si els ciutadans han fet aquest esforç, doncs, no té sentit que hagin de passar per un altre filtre en què el Parlament, això, ho hagi d'autoritzar. Vaig seguir el debat de la setmana passada, no hi vull insistir... El que sí que voldria jo, potser, no posar-me en algun dels dos extrems, és a dir, o «sí» o «no», però sí destacar que aquesta autorització, en el projecte de llei, demana majoria absoluta. I la majoria absoluta, com vostès saben, en dret parlamentari sempre s'ha de considerar com una excepció. Tenen el cas, per exemple, de les lleis orgàniques a nivell estatal, i d'altres exemples, fins i tot en aquesta cambra... Vull dir, la majoria ordinària és la majoria simple: més vots a favor que en contra.

Per tant, doncs, home, si decidim posar un filtre, que és una decisió ja de per si polèmica, com es va veure el dimecres passat, potser seria bo que aquest filtre no fos un doble filtre: és a dir, s'ha de pronunciar, ho ha d'autoritzar el Parlament de Catalunya i, a més a més, ho ha de fer per majoria absoluta. Podria ser, potser, podria ser per majoria simple.

I la mateixa cosa dic en el tema de la majoria agreujada, per si tenim una decisió del Consell de Garanties Estatutàries. Ara bé, vull dir, el joc en aquest projecte de llei és: majoria absoluta, majoria de dues terceres parts; potser podríem suavitzar-ho una mica i que el joc fos: majoria simple, amb una autorització normal; majoria absoluta, si ens trobem amb un dictamen negatiu del Consell de Garanties Estatutàries.

Tercer suggeriment, que té a veure amb el que havia fet abans: la compareixença del Govern després de la celebració del referèndum per explicar davant d'aquesta cambra quines són les mesures que ha pres o que té previst prendre per donar compliment a la voluntat dels ciutadans. L'article 13.2 només parla de «Govern»; potser seria bo que parlés de «president de la Generalitat». En fi, no ho sé..., tampoc sé si hi ha raons polítiques darrere d'aquesta redacció..., no se m'ha..., en fi, potser el fet que estiguem davant d'un govern tripartit, d'una coalició, potser hi té alguna relació, no ho sé, però, en fi... És a dir, la setmana passada, se'n recorden vostès, que alguns dels arguments deien: «Estem davant» –els referèndums– «d'un instrument jurídicament molt contundent, molt fort, eh?: cos electoral, administració electoral, jurisdicció electoral, tota una sèrie de...» I això fa que, d'una banda, s'utilitzi poc, eh?, però també seria bo que, quan s'utilitzés, se li proporcionés, se li atorgués tota la rellevància, la transcendència, la cerimònia, fins i tot, que requereix. Si convoquem, si el Govern..., si la Generalitat, sigui per la iniciativa que sigui, convoca una consulta, un referèndum de caràcter nacional, potser seria proporcional a aquest pes de l'instrument jurídic que la mateixa llei ja obligués que qui ha de compareixer no sigui qualsevol membre del Govern, sinó el mateix president.

En fi, quart i últim suggeriment, que també ha sortit i també ha generat una mica de debat: a l'article 37, l'informe obligatori que ha de fer la Generalitat quan un municipi vol convocar un referèndum. Jo crec que amb aquesta llei ja hem avançat una mica. Fixin-se vostès que, amb la normativa vigent, qui ha de fer la convocatòria d'un referèndum municipal és la mateixa Generalitat. I ara ja hem avançat una mica i la convocatòria la fa el mateix alcalde.

Però, seguint una mica els comentaris que abans feia el diputat Postigo, és a dir, jo tinc la sensació que com més coses puguem alleugerir del procediment per convocar referèndums locals... El mateix compareixent ho ha dit: «No sabíem com es feia un referèndum, era massa difícil. Vam optar directament per fer una consulta. Li dèiem “referèndum”, però en les actes figurava “consulta”...» Home, està molt bé, però des del punt de vista jurídic hauríem de procurar que, quan un ajuntament volgués llançar-se a aquest tipus d'iniciatives, no topés amb massa entrebancs jurídics. La mateixa autorització de l'Estat, des del meu punt de vista, és un entrebanc, i jo crec que tampoc té molt de sentit que, per a referèndums locals, hagi d'anar fins al Consell de Ministres, però, en fi, això..., segurament, doncs, hauríem de canviar moltes altres lleis, i tampoc és la nostra funció, ara per ara. Però, en el que siguin les competències d'aquesta cambra, les competències catalanes, potser sí que ho podríem alleugerir.

Aleshores, jo crec –jo crec– que el fet que, quan un ajuntament ho aprova, hagi d'enviar la documentació a la Generalitat, i la Generalitat hagi de fer un informe i enviar-ho al Govern central, això és un filtre que podríem alleugerir. De quina manera? El suggeriment seria que el mateix ajuntament ho enviés al Govern central i ho comunicués a la Generalitat. No..., enviés la documentació al Govern central i comunicués o enviés

una còpia de la documentació a la Generalitat, per si la Generalitat –atenció: opcional– volgués fer l'informe i enviar-ho a Madrid. És a dir, al final jo crec que els efectes polítics del filtre són el mateix, però l'informe de la Generalitat ja és opcional –pot enviar-ho, no pot enviar-ho...–, el procediment va una miqueta més ràpidament.

I acabo: filosofia general del document...

La presidenta

Li queda molt?

El Sr. Jordi Barrat i Esteve

Bé, doncs ja està. Jo... (*Veus de fons.*) Sí, sí, no, no... El que vull dir és que la filosofia general que transmet el document, des del meu punt... –jurídica, eh?, jurídica, no política–, és de màxima prudència, de màxima cautela. Hi ha una sèrie de normes, el marc jurídic que aquesta llei, doncs, evidentment, hauria de respectar: la Constitució, l'Estatut, però no només això. Pensem que això està afectant l'article 23 de la Constitució; per tant, hi ha una reserva de llei orgànica, hi ha unes matèries que corresponen a l'Estat i que s'han de regular per llei orgànica. Quines són és un altre problema, o si aquestes matèries orgàniques estan a la llei de 1980 és un altre problema. Hi ha, també, una reserva estatal per a les bases de règim local.

Aleshores, identificar exactament on són els límits és difícil –és difícil. I jo el que detecto és que aquesta llei el que ha volgut –però això és, evidentment, una opció legislativa– és estalviar-se qualsevol tipus, qualsevol element, qualsevol indicatiu de conflicte jurídic-constitucional, de debat jurídic-constitucional. Escolti, vull dir, fem el que puguem respectant, diríem, al cent per cent el que preveu la llei de 1980, la llei de bases de règim local, la Constitució, l'Estatut, etcètera.

Hi ha alguns articles, com per exemple l'article 33, quan admet, en les consultes locals, preguntes *multiple choice*, que no s'admeten a les consultes nacionals, que només s'entenen per aquesta filosofia de fons. I també l'article 50.4 i 50.5, quan parla de les..., tracta de manera diferent el temps gratuït en els mitjans de comunicació, segons siguin consultes locals, nacionals, que també s'entén només en aquest sentit. És una opció legislativa. Podria anar-se una mica més enllà? Segurament. També hi hauria molta més incertesa jurídica, molt més debat jurídic.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies, senyor Barrat. Ara, a continuació, els grups parlamentaris tenen la paraula. Els demano que intentin ser breus i que puguin fer preguntes directament, més que reflexions preliminars, perquè tenim dues compareixences més i hem d'intentar no fer esperar els compareixents. Per tant, els dono la paraula i facin el que bonament puguin.

Té primer la paraula la diputada senyora Dolors Batalla, en nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

La Sra. Batalla i Nogués

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, voldria donar les gràcies als dos compareixents que en aquest moment ens acompanyen en aquesta sala, per la seva compareixença i les seves aportacions. Seré..., intentaré ser breu, presidenta, tot i que, com que els dos temes, o les conseqüències, són diferents des d'un punt de vista jurídic que des d'un punt de vista d'afectació municipal, doncs, es fa difícil. Tot i amb això, plantejaré tres preguntes per al senyor alcalde i quatre preguntes concretes sobre el tema jurídic.

Sobre els temes jurídic, concretament: considera que, segons allò que estableix l'article 122 de l'Estatut, la Generalitat té també competències per regular i desplegar altres tipus de consultes populars, consultes ciutadanes, que no estaríem parlant de consultes ciutadanes per la via de referèndum? És a dir, en altres paraules, jo no m'estic referint a la possibilitat de fer enquestes, fòrums de participació, pressupostos participatius..., no, sinó a consultes ciutadanes que tenen una naturalesa semblant al referèndum; és a dir, per posar-ne un exemple, com la que ens acaba d'explicar l'alcalde que van celebrar. Per tant, si considera que, d'acord amb l'Estatut, la Generalitat té competències per realitzar aquest tipus de consultes ciutadanes que no requeririen o no requereixen l'autorització de l'Estat.

Considera –no tant ja des d'un punt de vista jurídic– que, pel fet que el projecte de llei sigui «consultes ciutadanes per la via de referèndum», potser evitaria confusions dir «lleis de referèndums» i, per tant, distingim ja, un referèndum és un referèndum i tots sabem què vol dir, i consultes ciutadanes és una via alternativa al referèndum?

Una altra pregunta és... A causa de la proposta de consulta que proposava el pla Ibarretxe, el Tribunal Constitucional es va pronunciar. Concretament la sentència d'11 de setembre del 2008, literalment –sé que, segur, la coneix, però dic...–, diu: «Para determinar si una consulta popular se verifica por vía de referéndum» –article 149, ta-ta-ta-ta– «y su convocatoria requiere entonces de una autorización reservada al Estado, ha de atenderse a la identidad del sujeto consultado, de manera que siempre que este sea el cuerpo electoral, cuya vía de manifestación propia es la de los distintos procedimientos electorales, con sus correspondientes garantías, estaremos ante una consulta referendaria.» Tot i que podríem considerar que aquesta sentència limita les possibilitats que per altra banda ens obre l'article 122 de l'Estatut, també considerem que està reconeixent explícitament que sí que es poden dur a terme consultes populars que no tinguin la consideració de referèndum si no es donen aquests supòsits concrets.

La pregunta concreta és voler saber..., tenint present allò que estableix l'Estatut, i també aquesta jurisprudència de què acabo de fer esment, considera que si es regula la realització de consultes ciutadanes en les quals no s'utilitza ni el cens electoral, en el sentit que el subjecte

consultat no és el cos electoral, ni tampoc l'Administració electoral, aquestes consultes es podrien realitzar sense l'autorització de l'Estat?

Una altra pregunta és: creu que aquesta sentència el que està dient és que s'han de complir els dos requisits?, o que només quan parlem d'un dels dos requisits ja hem de considerar que estem davant d'un referèndum? Nosaltres entenem que està parlant de quan es donen els dos supòsits, però voldria saber també la seva opinió.

Una altra pregunta és que... El projecte de llei fixa que, en tots els casos –ho diu explícitament, tot i que entenem que potser no caldria dir-ho–, diu que l'autorització de la convocatòria d'una consulta popular per via de referèndum correspon al Govern de l'Estat. La Constitució, igual que la llei orgànica de referèndums, determinen que correspon a l'Estat; no diuen que correspon a l'executiu, és a dir, al Govern de l'Estat. Per tant, sembla que no sigui prou clara, o que no es defineixi exactament quin és l'òrgan de l'Estat que ha d'autoritzar un referèndum d'àmbit autonòmic.

Per tant, la pregunta és que si vostè considera que, efectivament, ni la Constitució ni la llei orgànica..., tot i que la llei orgànica tampoc ens hauria d'afectar, perquè, en aquest cas, l'Estatut..., no estaríem limitats per la llei orgànica; no ho sé. Però la pregunta concreta és si considera que correspon a una llei de Catalunya determinar-ho, o seria millor reproduir el text, per exemple, en allò que estableix l'Estatut, sense haver de dir si ha de ser un òrgan executiu o no.

I l'última pregunta és que... Aquest projecte de llei regula només referèndums. Pel fet que l'Estatut, en l'article 122, atorgui aquestes noves competències a la Generalitat, si considera que no necessàriament s'haurien de regular les consultes ciutadanes alternatives; és a dir, si considera que, malgrat que no estiguin regulades –potser algun dia es regulen, eh?, no dic...–, si considera, per exemple, com en tenim altres casos, que es poden celebrar igualment. Una cosa és l'oportunitat perquè estiguin regulades, perquè tot sigui més homogeni i no tinguem casos aïllats en què cada ajuntament va fent com pot i com més bonament sap. Per tant, la pregunta seria si considera que el fet que aquest tipus de consultes populars no siguin regulades per llei no impedeix ni impossibilita que se'n puguin realitzar. Estic parlant des d'un punt de vista jurídic, eh? Per tant, en altres paraules: si aquest fet, doncs, pot impedir, per exemple, que un ajuntament organitzi una consulta ciutadana en un tema sobre el qual li interessa molt la seva opinió. Em refereixo, únicament, jurídicament.

Moltes gràcies. Ah!, perdó, em queden les altres, em queden les d'àmbit municipal. Perdonin, són tres preguntes concretes.

Vostè, senyor alcalde ha fet referència que allò en què inicialment volien fer un referèndum va acabar sent una consulta, i ha fet esment de les raons, com a massa difícil. Però la pregunta seria si poguéu concretar alguns aspectes concrets en què ho van desestimar, a fi i efecte de poder-ho tenir present a l'hora d'introduir esmenes en aquest projecte de llei.

La segona és com ho van fer. És a dir, si finalment va ser una consulta, no devien comptar amb la infraestructura de l'Administració electoral. Per tant, com ho van fer, o quines dificultats concretes van tenir? Per tant, si poguéis informar-nos d'això.

I l'última és que tots sabem que la Llei reguladora de bases de règim local ja permetia als ajuntaments –o permet, vaja, que està en vigor– celebrar referèndums, aquest projecte de llei això també ho regula, i hi ha alguns canvis fins i tot que s'han observat –de signatures, de ràtios–, però bàsicament seria: quina valoració en fa?, és a dir, què aporta aquest projecte de llei, des d'aquest punt de vista municipal? I no m'estic referint al fet, per exemple, d'una cosa innovadora, que és que hi ha un percentatge de municipis que junts poden plantejar un referèndum d'àmbit nacional; això ho valorem positivament. Però, més enllà d'aquesta qüestió concreta i que és positiva, què hi sortim guanyant entre la legislació que tenim aprovada i aquest projecte de llei?

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, la senyora Lúcia Santos, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi.

La Sra. Santos i Arnau

Moltes gràcies...

La presidenta

Demano el mateix que he demanat.

La Sra. Santos i Arnau

Procuraré fer-ho; és la intenció. Moltes gràcies, senyora presidenta. Moltes gràcies als dos compareixents, el senyor Guasch i el senyor Barrat, per les seves aportacions. Jo finalment faré, segurament, una pregunta, no sé si dues, i faig algunes consideracions.

Amb relació a l'experiència que ens acaba d'explicar el senyor Guasch, és una experiència molt interessant, efectivament, i que amb tota seguretat ha aportat els elements que vostè manifestava, de pedagogia, d'implicació, de debat, en la població i, per tant, una major, eh?, diríem, doncs, adscripció, segurament, a l'àmbit municipal. Però és una experiència que, en definitiva, no encaixa, diríem, en el projecte de llei que estem tractant. De fet, la diputada que m'ha precedit en l'ús de la paraula, la senyora Batalla, ho deia: hi ha contínuament aquesta mena de confrontació entre la consulta per via de referèndum i les altres consultes; consultes que alguns, fins i tot, compareixents denominaven «consultes alternatives».

És a dir, el que..., i amb això faré una consideració; no sé si és pregunta..., doncs, si després la volen respondre, ho consideraré molt oportú. La consulta per via de referèndum és un dels tipus de democràcia participativa, i les altres consultes..., que, efectivament –i això sí que ho afirmo ja d'entrada–, l'article 122 de l'Estatut òbviament que dóna competències a la Generalitat per regular

els altres tipus de consultes, les enquestes, etcètera, que són altres formes de participació. Però al mateix temps també diria... I no necessàriament han d'estar regulades en la mateixa llei; és una opció política i legislativa fer-ho o no fer-ho, podria ser o no podria ser; en aquest cas s'ha optat per regular-ho de manera separada. Però amb això també diré una altra cosa: a mi em sembla que les altres consultes han de ser regulades també, perquè, si no, estaríem posant en un mateix sac altres elements de detectar o polsar l'opinió dels ciutadans; alguna, sense cap mena de garanties –ho vaig dir la setmana passada i ho torno a repetir–, llevat que considerem que aquest polsar l'opinió pública que fan, per exemple, els diaris virtuals siguin consultes populars o alguna cosa d'aquestes. Les coses, per ser serioses, han de tenir garanties. Per tant, això també ho afirmo.

Per tant, la seva experiència és una experiència molt valuosa, que segurament serveix en molts casos i haurà de servir en el moment que es puguin regular les altres consultes, però, òbviament, sigui el nom que sigui que li posem a la cosa, no era més que una forma de polsar l'opinió de la ciutadania, amb unes determinades garanties, una consulta, però, efectivament, no per via de referèndum, que bàsicament són amb totes les garanties de la llei electoral. Ho torno a repetir, doncs: crec que és una felicitat experiència la que van tenir vostès a Begues.

Respecte al professor Barrat, jo tindria sobretot..., ell ha fet una sèrie de consideracions que, doncs, les valorarem, les examinarem, i aleshores –ell ho anava assenyalant al llarg de la seva exposició– és un tema d'opció política i, fins i tot, d'opció legislativa, lògicament, que és on es tradueixen, en seu legislativa, les opcions polítiques. I, per tant, és opinable, i, per tant, tan vàlid és formular-ho d'una manera com formular-ho d'una altra.

Però jo sí que em voldria centrar més en els aspectes que són els de la seva experiència més directa, almenys tenint en compte, doncs, el seu treball, les seves publicacions, etcètera, que és tota la part del vot electrònic, d'aquesta dimensió electrònica. I aquí vostè esmentava una cosa que ja es va suscitar la setmana passada, que és, per una banda, tot el tema de les garanties dels drets electorals, dels drets dels ciutadans amb relació a una consulta de tipus..., diguem-ne, que té totes les garanties de la llei electoral, i si estem en condicions, efectivament, de fer-ho i de garantir-ho, eh? Vostè ho esmentava quan deia: «Home, l'Administració hauria de rebre també tota la informació.» I, de vegades, aquí es produeix el conflicte entre els drets de propietat... –em sembla que el professor Arbós també ho esmentava la setmana passada–; diguem-ne, aquesta és una dimensió. Però després hi han dos altres tipus de qüestions.

El vot electrònic –vostè també ho deia– és experimental en el nostre país. A Catalunya, en l'àmbit municipal s'ha fet..., no en l'àmbit municipal, sinó en l'àmbit d'alguns municipis, s'han portat a terme alguns experiments. En el conjunt d'Espanya també hi ha, de forma habitual, em sembla, un..., ara no recordo exactament una població, que em sembla que es diu Jun o..., eh?, en què es fa això d'una forma, d'una manera habitual. I en els països en què això es desenvolupa és sempre

de forma presencial, és un vot electrònic presencial. El vot electrònic diferit, se n'han fet experiments, però, diguem-ne, s'ha retirat.

En qualsevol cas, el que sí que semblaria és que el vot electrònic és sobretot un avantatge tècnic a l'hora del recompte, etcètera, però que en si mateix no aporta, des del punt de vista sociològic o des del punt de vista polític, diguem-ne, cap plus afegit, en el sentit que la participació pot ser més o menys igual o fins i tot menor per la fractura, podríem dir-ho així, digital. Per tant, aquí hi ha una qüestió sobre la qual reflexionar d'una forma molt seriosa.

I la segona, que potser seria la primera, és si el vot electrònic..., és a dir, si el referèndum s'ha de fer amb totes les garanties de la llei electoral... Per tant, faré un sil·logisme: nosaltres no tenim llei electoral pròpia, per tant, estem aplicant la LOREG, eh?, per tant, estem aplicant la legislació general, i en la legislació general, si no m'erro, el que es diu –i crec que també ho evocava el professor Botella– és que s'ha de posar la papereta a l'urna –és a dir, el vot electrònic no el tenim regulat en la nostra llei electoral–, com ho podríem fer aquí, diríem, amb totes les garanties? Això, d'una banda.

I segon, què passaria si en el futur, quan arribem –si hi arribem– a fer la nostra llei electoral, reguléssim el vot electrònic d'una manera diferent?; per tant, si això no voldria dir que hauríem d'abordar aquest títol cinquè considerant tots aquests elements i, per tant, introduint totes les cauteles amb les màximes garanties.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, el diputat senyor Pere Aragonès.

El Sr. Aragonès i García

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, agrair al senyor Barrat i al senyor Guasch que compareguin avui en aquesta comissió al voltant del Projecte de llei de consultes populars per via de referèndum. Serem molt directes i farem les preguntes.

En primer lloc, per al senyor Barrat, si ens podria aprofundir una mica més en l'ordre de prelación entre la Llei orgànica de referèndums del 80 i l'Estatut d'autonomia. Més que res, per saber quins són els límits que tenim a l'hora de poder tenir més creativitat legislativa o no en l'impuls i en el treball d'aquest projecte de llei.

En segon lloc, si pot fer algunes consideracions sobre el paper del Consell de Garanties Estatutàries que s'estableix al projecte de llei: si això col·lideix amb alguns preceptes de l'Estatut que determinen, doncs, que..., si hi han lleis que donen atribucions, més enllà de les que preveu l'Estatut, al Consell de Garanties Estatutàries, aquestes no poden ser vinculants; si la majoria qualificada que després es requereix seria algun tipus de vinculació.

I, en tercer lloc, si considera que, doncs, precisament en relació amb aquesta prelación, si és respecte a l'Estatut o

la Llei orgànica de referèndums, si els referèndums podrien passar a ser vinculants en aquest projecte de llei.

Per al senyor Guasch..., bé, en primer lloc dir-li que ha estat molt interessant l'explicació de quin va ser el procés a l'Ajuntament de Begues per a aquesta consulta. I fer-li algunes preguntes, sobretot en els àmbits del projecte de llei en què es parla dels referèndums d'àmbit municipal. Aquí s'estableixen uns llistats de signatures per a la iniciativa popular en els referèndums municipals: si considera que són més o menys similars als que ja s'establien al decret de l'any 96, amb algun canvi, potser afegint-hi algunes signatures més, si vostè considera que són adequats i si en el cas de Begues, pensant que llavors hauríem hagut d'aplicar aquesta normativa, hauria estat útil o no.

En segon lloc –i, a més, vostè, que és alcalde–, si creu que la..., precisament el fet, com abans indicava el professor Barrat, que s'exigeixi la mateixa majoria per presentar la iniciativa al Ple que per aprovar-la, si considera que això s'hauria de canviar o no.

Finalment, si considera que hi han d'haver matèries excloses en l'àmbit municipal, en la celebració de referèndums. Aquí, doncs, hi ha les qüestions tributàries, però, evidentment, les ordenances municipals són uns dels temes que potser generen moltes vegades més debats, o algunes taxes sobre determinats preus públics; per tant, si considera que això s'hauria de canviar.

Res més. Moltes gràcies, senyora presidenta.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular, la diputada senyora Àngels Olano.

La Sra. Olano i García

Gràcies, senyora presidenta. Gràcies, també, al senyor Guasch i al senyor Barrat per la seva explicació i la seva compareixença. Volia fer una pregunta a cadascun d'ells.

En concret, al senyor Guasch, en la seva condició d'alcalde, i després de l'experiència que ens ha relatat, li vull preguntar... Avui en dia, el tema del tractament i la gestió del cens, en el tema de la protecció de dades, és una qüestió que suposa una responsabilitat en l'àmbit local, i en concret es personifica, doncs, en la persona de l'alcalde. Vostè considera que avui en dia, doncs, aquesta gestió, si es tractés d'una consulta, no per via de referèndum, sinó una consulta popular, es trobaria una mica d'entrebanc el fet de gestionar el cens electoral?

I després, referida al senyor Barrat, jo m'he quedat amb una frase que m'ha deixat una mica neguitosa; ens ha dit: «màxima cautela», i ens ha fet referència a alguns articles del text. Què vol dir? Vol dir que troba el text, en algunes parcel·les, interpretable, o...? Què vol dir «màxima cautela»?

I, sobretot, li faig una pregunta que he fet a diferents ponents i que no me l'han contestat, i a veure si tinc sort amb vostè i me la contesta. M'he referit a l'objecte material. Aquesta pregunta és referida a la iniciativa d'àm-

bit autòmic, i sobretot a la consulta: si l'objecte material... Ens diu el mateix text que el Consell de Garanties Estatutàries es manifestarà i, per tant, farà un informe sobre si el contingut està subjecte al que preveu la llei i, per tant, respecte a l'Estatut. Vostè considera que hauria de deixar-se aquí la legislació? O si considera correcte que permeti que, per via política, d'alguna manera, i a interpretació nostra, es pugui qüestionar o sobrepassar aquest informe del Consell de Garanties Estatutàries, donat el valor, com a institució, que té dintre del nostre Estatut d'autonomia.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya, el diputat senyor Lluís Postigo.

El Sr. Postigo i Garcia

Sí, moltes gràcies, senyora presidenta. Per agrair la compareixença de totes dues persones que han intervingut i per intentar complaure els desitjos de la presidenta de brevetat. Segurament ho aconseguiré, perquè moltes de les preguntes ja s'han formulat i perquè també em sembla que l'exposició que han fet ha estat prou encertada per afinar i aclarir alguns dels dubtes que nosaltres, doncs, tenim i hem manifestat en l'altra sessió de compareixences.

Les quatre preguntes. Una: sobre el caràcter vinculant o no del referèndum. A la vista de les experiències que hem tingut d'àmbit estatal i àmbit català, en què tots els referèndums que s'han plantejat han estat vinculants, i ateses totes les garanties i tots els requisits que s'han de reunir per poder-se convocar un referèndum, doncs, per què no ens atrevim que els pocs que es realitzin siguin realment vinculants o no? Ho dic també pensant que els pocs que s'han realitzat a nivell municipal, com el de Palamós, eren consultius, diguéssim, però amb un compromís d'acatar allò que les urnes definitivament decidissin. No sé, en el cas de Begues, si aquest caràcter vinculant o consultiu va quedar clar, o si va donar peu que el consistori, diguéssim, acabés decidint.

Un altre tema: el de la coincidència amb eleccions o no. Tindrem l'oportunitat de veure-ho amb el de Palamós. Aquell va coincidir amb unes eleccions europees i no va suposar cap mena d'interferència, eh? I, per tant, potser hem d'afinar una mica més i permetre la coincidència de referèndums amb algunes convocatòries electorals.

Una altra qüestió que en l'altra sessió de compareixences vaig plantejar, en aquesta no he tingut ocasió, però el projecte de llei parla només de referèndums d'àmbit nacional i d'àmbit municipal, quan a l'article 122 està parlant d'ens locals. No hi hauria la possibilitat d'obrir la porta a referèndums d'àmbit comarcal, provincial o de...? Ja dic, parla d'ens locals, eh?, i fins i tot podria haver-hi un referèndum –per què no?–, em sembla, en un àmbit inferior al del municipi, si és que hi ha un ens local.

I la darrera pregunta, i una mica seguint el fil que ha es-tirada la senyora Lúcia Santos, amb relació als títols quart

i cinquè, que parlen del procediment de celebració de consulta popular i parlen dels mitjans electrònics, regula aspectes que en la majoria de les ocasions, doncs, són regulats per la legislació electoral. No seria aconsellable que hi hagués una remissió general a la legislació electoral –i potser això serà motiu perquè ens afanyem més amb la llei electoral de Catalunya–, i només regulem aquells aspectes específics dels referèndums? Perquè no sé veure, diguéssim, que realitzem un referèndum i posem en marxa el vot electrònic quan no ho hem fet en unes eleccions convencionals, per dir-ho d'alguna manera.

Res més.

La presidenta

Moltes gràcies. Ara tenen, el senyor Barrat i el senyor Guasch, deu minuts, més o menys, cada un per poder contestar les preguntes. Poden contestar totes les que vulguin i poden no contestar aquelles que pensin que no poden o no volen... Per tant, plena llibertat per fer les seves respostes.

Comencem pel senyor Guasch. Té la paraula.

El Sr. Ramon Guasch i Viñas

Sí, doncs, intentarem resumir-ho. Algunes preguntes s'assemblen i, per tant..., una, i en la qual potser s'insisteix, és el caràcter vinculant del referèndum. Jo crec que ha de ser vinculant, perquè, si no, hi estem donant poc valor, i per a la ciutadania, doncs, que fa l'esforç –que costa– de participar, si després l'ajuntament o qui correspongui diu: «No, no, vull dir..., aquí hi ha hagut una votació; el referèndum ha estat en contra del que intuïa o que volia l'ajuntament, i no ho considerem vinculant.» Jo diria que és una malifeta, eh? Haurien de ser vinculants.

Després, la pregunta era quines dificultats hi van haver a l'hora que es va plantejar aquest referèndum. A veure, van ser dificultats administratives, en el sentit que se'ns demana, primer, un informe acurat de la necessitat d'aquest referèndum, justificar que és una qüestió estrictament local, que la Generalitat li donés el vistiplau, i que, posteriorment, el Consell de Ministres o el ministre de torn, doncs, també. No sé a on arribaven en el temps. És a dir, era una qüestió que ens apressava. És a dir, era un debat que havia estat en la ciutadania, de feia temps. Penseu que la consulta que es va fer als ajuntaments va ser a mitjan del 87, i no vam fer el referèndum, o la consulta popular, fins dos anys després. Per tant, no ho podíem allargar, això.

Llavors, de consens, en els grups municipals es va considerar de seguida: «Escolteu, amb totes les garanties electorals, diguem-ne “consulta popular” i ens saltem –quasi per imperatiu– aquesta tramitació.»

Jo crec que podem dir, tot i que fa vint anys, i jo diria..., crec recordar que, un cop fet el referèndum, i evidentment amb el consens que fos vinculant, cap ciutadà va posar en qüestió aquella consulta i, per tant, tota la ciutadania la va veure bona i jo diria que exemplar.

Una altra de les preguntes..., és a dir, les dificultats quant a infraestructura. A veure, sí que és veritat que, quan se'ns planteja –i ara aquests dies, doncs, que està a sobre la taula–: «Doncs, bé, i quan feu el referèndum, vossaltres, no? I l'ajuntament, quan fareu el referèndum?» És difícil. És a dir, la infraestructura..., més que la infraestructura, en el moment en què hi ha un referèndum o una consulta popular amb una certa ambició, diguem que es paralitza part de tota la..., és a dir, és aquella cosa que s'ha de fer i s'ha de tractar i s'ha de valorar, i això comporta un seguit de dedicació importantíssima. Per tant, sí que és veritat que, quan es planteja un referèndum en un ajuntament, fa una mica de por. Fa una mica de por, perquè paralitza moltes de les coses que considerem, des del punt de vista local, que són importantíssimes.

Per tant, també és veritat que hi han dificultats, perquè no hi estem avesats i perquè no en tenim la pràctica –així de clar– d'organitzar i de fer possible que hi hagin referèndums.

És a dir: «No, no, ja ho farà una plataforma.» Sí, molt bé, però la plataforma finalment anirà a veure l'alcalde i dirà: «Bé, i on ho fem, això? I les paperetes qui les editarà? I la campanya com la farem? I si l'ajuntament finançarà o no finançarà, o si el secretari, doncs, ens posarà problemes o no ens posarà problemes en això o en allò.» És a dir, jo crec que hi ha una cosa –i enllaçant-ho amb les altres preguntes, no?, de si la llei, o la proposta de llei, doncs, facilita–, jo crec que hauria de ser encara més flexible –potser per a alguns no ho és massa–, jo diria que hauria de ser més flexible en aquest sentit, i donar més recursos; no recursos econòmics, sinó recursos administratius o recursos jurídics als ajuntaments sobretot, perquè això fos possible. Perquè si no, entrem en uns debats interminables i quan s'ha de solucionar per la via de la discussió jurídica, doncs, no acabem mai, eh?

Per exemple, una qüestió molt concreta: quantes signatures fan falta perquè els ciutadans, doncs, puguin convocar un referèndum? A veure, jo m'imagino ara, a Begues, que som 6.400 ciutadans, ens toquen al voltant de 1.300 signatures, segons aquesta proposta –1.300 o 1.300 i escaig. Ara, jo penso: a veure qui és el que aconseguix en un espai de temps moderat, no massa llarg, 1.300 signatures. És difícil, és molt difícil. És a dir, l'ajuntament..., bé, doncs ho té bé. Si hi ha un tema polèmic, i *no tocar*, eh?, vull dir..., «bé, doncs ja us ho fareu», no? És a dir, considero que 1.300 signatures és excessiu en el cas nostre; em sembla que és dels 5.000 als 100.000, eh?..., doncs és una franja massa llarga, massa ampla, i són moltes signatures.

Bé, les majories, el Ple. Crec que majoria simple és més que suficient. És a dir, tampoc hem de tenir massa por a la possibilitat de fer una consulta popular. A vegades soluciona molts problemes als alcaldes, perquè a vegades es prenen decisions que després veus que no són pròpiament encertades, i dius: «Bé, doncs...», desplaça el problema. Encara que sigui des d'aquest punt de vista molt egoista o d'allunyar el problema, o d'allunyar la decisió del mateix ajuntament o del mateix alcalde, dir: «Bé, no us preocupeu, com que no ens en

sortim, ja us ho consultarem.» També hi va haver alguna cosa d'aquestes, eh?, en aquesta consulta que es va fer, l'any 89, a Begues.

És a dir, imagineu-vos, doncs, un ple municipal, de nou càrrecs electes, en què set voten a favor de canviar de comarca i dos en contra. I es munta un sidral, eh?, al poble, dit així, es munta un sidral. I l'alcalde diu: «Fem un referèndum, no?» És a dir, una de les primeres coses que va aparèixer després del conflicte és dir: «No, no, muntarem un referèndum i el que digui la gent ho farem.» Va ser defugir, també, eh?, en part, en aquell moment; defugir d'una situació en què no sabíem ben bé què fer. Tots plegats, eh? I els que estàvem a l'altre cantó, que defensàvem la permanència al Baix Llobregat, exactament igual.

Per tant, jo crec que és important que els ajuntaments tinguin elements fàcils, i que la ciutadania tingui elements fàcils. I aquest tema de les signatures, per mi..., em preocupava una mica. I que, evidentment, doncs, no sigui per majoria absoluta, sinó majoria simple, que es pugui tirar endavant això.

Bé, no sé si he contestat a totes les preguntes, però en qualsevol cas no tenia res més.

La presidenta

Molt bé, moltes gràcies, senyor Guasch. A continuació, té la paraula el senyor Jordi Barrat.

El Sr. Jordi Barrat i Esteve

Gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, bé, ja els anticipo que no ho podré contestar tot, perquè, si ho fes, primer que algunes coses, evidentment, no..., en fi, no les sabia, les hauria d'estudiar més, i d'altres..., en fi, m'allargaria massa, també per la meua pròpia tendència a parlar en excés, d'acord? Però sí que em comprometo –això sí que ho faig–..., és a dir, he anat apuntant totes les preguntes, i com jo sé que això, de fet, és el..., quasi, quasi la primera fase –la segona, primer va ser el debat de totalitat. I bé, és la segona fase d'un procediment que continuarà i que després... –ara ho hauran vostès d'estudiar en detall–, doncs, sí que em comprometo a fer-los arribar per escrit una mica les meves impressions respecte de les seves preguntes. Però, per complir una mica les meves obligacions i el meu tràmit, doncs, responc algunes de les preguntes.

En primer lloc, a la senyora Batalla, una pregunta que s'ha repetit molt: aquestes altres consultes, les consultes alternatives. Per fer-ho clar, per fer la pregunta clara: podríem fer una consulta popular en què votessin a partir de setze anys o portessin tots els empadronats, fins i tot els estrangers, a tots els municipis, per exemple, no?, i amb això no necessitaríem l'autorització de l'Estat? –per fer-ho clar. Complicat, eh? És a dir, hauríem de prendre un cafè llarg i parlar-ne amb calma. Però només dues pinzellades. En primer lloc, vostè mateixa ha citat la sentència del Tribunal Constitucional amb referència al pla Ibarretxe, que fa referència al cos electoral i a les garanties procedimentals.

Dues consideracions. En primer lloc, el cos electoral. Què és el cos electoral? Potser una trampa aquí sigui pensar que el cos electoral sempre és el que..., per exemple, els que voten en les eleccions catalanes, o els que voten en les eleccions estatals. A vegades, canvia el cos electoral. En les eleccions municipals vota més gent, eh?, voten alguns estrangers, fins i tot; ciutadans de la Unió Europea i fins i tot d'altres països –Noruega, per exemple–, i en les eleccions europees i municipals, no? És a dir, que el cos electoral, fins a cert punt, també té certa elasticitat; té certa elasticitat que dependrà de les lleis, tractats, etcètera.

Ja sé que és molt delicat, això. Però la diferència entre eleccions municipals i eleccions catalanes és clara, per exemple, amb el dret de sufragi passiu i actiu. Dic això, perquè si ens quedem només amb la menció «cos electoral», potser ràpidament pensem en el «espanyols majors de divuit anys» i, en canvi, hi ha altres..., cos electoral a vegades també pot ser una altra cosa, eh?; no menys, però potser una mica més sí. Compte amb això.

Segona, garanties –administració electoral, garanties jurisdiccionals electorals... Perquè això és quan hi ha referèndum. Sí, però també és una errada, potser seria una errada, una trampa, caure en un formalisme excessiu, eh? És a dir, hi ha una sèrie de garanties electorals, però si féssim un referèndum –o una consulta– no amb les mateixes garanties, sinó amb unes garanties anàlogues, al final l'important no és que hi hagi un recurs determinat o hi intervingui una junta determinada o una administració electoral, l'important és que hi hagi les garanties jurídiques, administratives, institucionals i jurisdiccionals suficients, perquè aleshores és quan tota aquella consulta té l'embolcall, té la litúrgia, té la transcendència de referèndum.

Per tant, els dos conceptes, les dues variables que estem utilitzant –i que va utilitzar, com vostè bé ha dit, el Tribunal Constitucional– tenen certa elasticitat, no són compartiments rígids i que o estem a dins o estem a fora. Hi insisteixo, és un tema delicat, però em quedo aquí, perquè si no m'estendria massa, no?

Segona qüestió –i passo a la senyora Santos–, vot electrònic. En primer lloc, potser un..., és a dir, sí que ja tenim..., és veritat que la majoria de països que utilitzen, ara per ara, el vot electrònic –i alguns des de fa bastants anys; per exemple Bèlgica, a començaments dels anys noranta–, és vot electrònic presencial, és veritat. I amb això, doncs, ja ens estalviem certs riscos. Però també és veritat que també hi ha, des de fa relativament poc, però hi ha altres països que utilitzen ja..., amb encert o no, però utilitzen ja vot electrònic remot i no presencial. És a dir, per parlar clar, doncs, votar des de casa, o votar des de la feina, o votar des d'on sigui. Per exemple, Estònia seria el cas més emblemàtic, però també França, a l'Assemblea de Francesos a l'Exterior, els Estats Units en les últimes eleccions.

Utilitats? Clar, n'hi ha moltes. El Brasil i Veneçuela, per exemple, utilitzen el vot electrònic al cent per cent de tots els seus col·legis electorals, presencial. I és evident que el que busquen aquests països no és exactament el mateix que el que busca Bèlgica o el que busca Estònia

–no és exactament el mateix. És a dir, el vot electrònic, depèn de cada entorn, depèn de cada país, pot generar algunes utilitats o algunes altres, no? No només el recompte. En el tema de la participació, jo sempre em refereixo... A casa nostra, és cert que hi ha..., per cert, parèntesi: a casa nostra és cert que hi ha proves pilot, però tenim una llei al País Basc, ja aprovada des de l'any 98 –no aplicada–, de vot electrònic. I després, en l'àmbit privat, però no per això menys important, perquè potser estan moltes coses en joc –cambres de comerç, col·legis professionals, etcètera–, ja s'està aplicant, eh? –s'està aplicant.

I llavors faig referència a això, però per exemple, un dels casos –aquí, a propet–, el Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona –el CETIB– és un bon exemple perquè demostra quin joc pot donar la participació. Al CETIB, fins fa quatre anys –95-96–, només es podia votar en la seva seu central que està al costat del passeig de Gràcia, per tant només votaven o tenien més tendència a votar els enginyers col·legiats que residien a la ciutat de Barcelona. I, per tant, en el resultat final hi havia un biaix entre els col·legiats de Barcelona i els col·legiats de les comarques barcelonines, per exemple Osona, etcètera. Des que utilitzen vot electrònic per internet, des de casa, els resultats dels que participen s'han equilibrat, eh? És a dir, ja no hi ha aquest biaix. El pes específic dels votants d'Osona està equilibrat amb el pes específic que Osona té dintre del col·legi en el nombre de col·legiats.

Això, traslladat a unes eleccions polítiques, doncs ens faria pensar, per exemple, en el cas dels vots dels catalans residents a l'estranger. Els vots CERA, que, com vostès saben, són uns vots d'una gestió bastant complicada i que potser amb el vot electrònic podria millorar-se.

I, en tercer lloc, el tema de la LOREG i la papereta..., la terminologia literal de la LOREG. Jo aquí faria dues consideracions. En primer lloc, no tota la LOREG es d'aplicació automàtica immediata a les eleccions autonòmiques. Pensin, per exemple, que el País Basc té una llei electoral pròpia que introdueix el vot electrònic, i no..., sense aplicar, però tampoc ha estat recorreguda ni anul·lada, eh?, vull dir; per tant, hi ha un marge de maniobra. I és veritat, clar, si parlem de papereta, si ho interpretem de manera absolutament literal, doncs, papereta és una papereta, és un paper, és un element físic, no és un element digital com seria el vot electrònic, un element binari. Però jo crec també que, des d'un punt de vista jurídic, aquesta cotilla terminològica, aquesta cotilla excessivament literal, potser també es podria... Quan parla de «sobre», doncs, bé, sobre en paper o sobre digital? És a dir, que un excessiu literalisme, en aquest cas, potser també el podríem evitar.

Seguim. El senyor Aragonès, ordre de prelación entre la Llei orgànica de modalitats de referèndum de l'any 80 i els estatuts o les lleis catalanes... Bé, com vostè sap perfectament, tot són lleis. Per tant, l'Estatut és una llei orgànica, la Llei orgànica de 1980 també és una llei orgànica. L'Estatut és veritat que té una funció diferent, perquè està dintre del bloc de constitucionalitat i distribució de competències, però el que jo volia destacar

en la meua intervenció inicial és que, més enllà del que digui l'Estatut i més enllà del que diguin les lleis catalanes, hi ha una sèrie de..., i més enllà del que digui el títol vuitè de la Constitució i els articles 148 i 149, més enllà d'això, l'Estat té unes reserves pròpies de què tampoc podem defugir. En aquest cas n'hi ha una de molt clara, que és la reserva de llei orgànica.

És a dir, quan parlem de referèndums, parlem d'un dret fonamental –article 23, el dret a la participació directa–, i això l'article 81 diu que la regulació, el desenvolupament dels drets fonamentals i llibertats públiques s'haurà de fer per llei orgànica, i no és l'Estatut aquesta llei orgànica.

Quina és? Això és més difícil de dir. Primera pregunta: és la llei de 1980 la llei orgànica que ha de desenvolupar el dret dels ciutadans espanyols a participar directament? No ho tinc clar. Quines són..., sigui quina sigui la llei, quines són exactament les matèries reservades incloses en aquesta reserva orgànica? Tampoc ho tinc clar. És a dir, ara..., pensem que la llei és de 1980; això ha anat evolucionant. I ara, doncs, quan es fan les lleis, ja les mateixes lleis orgàniques estatals inclouen una espècie de disposició en què diuen: «Bé, aquests articles són orgànics, aquests altres no són orgànics.» Això tampoc és definitiu, el Tribunal Constitucional després ho pot variar, però la mateixa llei ja fa l'esforç de diferenciar.

Clar, aquí estem parlant d'una llei de 1980, llei orgànica de 1980, però sí que jo diria que, més enllà que formalment estiguin identificades o no, el que preval és la interpretació material. És a dir, què hi ha en aquesta llei de 1980 que sigui realment reserva de llei orgànica i, per tant, no es pugui regular per una llei d'àmbit català, per exemple. És a dir, hauríem d'analitzar la llei, punt per punt, i anar destriant a veure què estaria en aquesta reserva, què no hi estaria.

Hi estaria el tema dels efectes vinculants? Aquesta també era la seva pregunta. No ho sé. És a dir, això és molt..., la veritat és que és molt difícil de confirmar. Però, jo sí que, si veiem la llei –i la tinc aquí–, en aquesta anàlisi material, no formal, eh?, diríem, a la secció primera parla de disposicions generals, on, per exemple, hi ha el tema de la simultaneïtat, que també ha sortit en aquest debat, però no hi ha el tema dels efectes vinculants o consultius.

L'únic lloc..., potser m'equivoco i perquè ho he mirat així una mica de pressa, però l'únic lloc on apareix efectes vinculants o consultius és a l'article sisè, quan parla específicament –i aquí ja ho diu– dels referèndums de l'article 92. Després hi ha un altre apartat que diu «Disposicions generals». Per tant, sí que podríem, potser dintre de la mateixa llei de 1980, destriar allò que és reserva de l'article 81 –i, per tant, aquí no podem jugar–, o aquelles altres coses que estan a la llei però no són específicament reserva de llei orgànica, però s'aprofita i es posa en la mateixa llei. D'acord?

Tercera cosa. Senyora Olano, no..., quan dic «màxima cautela», no dic màxima prevenció i alerta; no, no..., és a dir, no hi havia cap risc; de fet, tot al contrari. És a dir, el que volia transmetre era la idea oposada. És a

dir, la filosofia que jo veig al fons és que els redactors d'aquest projecte de llei han actuat amb màxima cautela, amb màxima prudència, en el sentit de no voler topiar ni amb la llei estatal de 1980, ni amb la Constitució, ni amb la llei de bases de règim local –màxima cautela. Bé, llavors, això està bé o malament, això depèn d'una opció legislativa. Jo el que volia dir amb això és que jo crec que és així. Ara, també és veritat que, per exemple, en aquest debat que ara teníem sobre efectes consultius, efectes vinculants, doncs aquí s'opta per l'efecte consultiu, una mica per dir: «Bé, no..., millor, eh?, que no entrem aquí.» Bé, potser hi pot haver coses –hi pot haver coses– que aquí no s'han inclòs o s'han inclòs amb el nivell mínim de prudència per no generar un conflicte jurídic, i que potser..., home, es podria anar una mica més enllà, eh?, perquè..., sap que el dret no són matemàtiques i el dret també genera possibles interpretacions plausibles.

I acabo amb el..., bé, i li contesto la pregunta, perdoni, ja la hi contesto ara: Consell de Garanties Estatutàries... A veure, jo crec que ja es va dir el dimecres passat. És a dir, més enllà de si és possible o no atribuir al consell, per una llei, competències que siguin vinculants, més enllà d'això –m'ho ha preguntat abans el senyor Aragonès des d'un altre tema–, el Consell Consultiu actual i el futur Consell de Garanties Estatutàries, la majoria de competències que tenen són de caràcter consultiu. I això implica..., això té unes conseqüències inherents; és a dir, que són consultius.

És a dir, el Consell de Garanties Estatutàries, si obra bé, si fa una bona tasca, generarà ell mateix una certa *autoritas*, un cert prestigi dels seus raonaments intel·lectuals –pensin, per exemple, en el Consell d'Estat, eh?–, i aleshores això, per si mateix ja farà que aquesta cambra i la resta d'actors, doncs, valorin potser amb més atenció, amb més dedicació, els seus dictàmens. Però per la seva pròpia essència consultiva, vol dir que després hi ha un altre òrgan, en aquest cas, doncs, el Parlament de Catalunya, que li fa cas o no li fa cas, eh?, i tampoc seria la primera ocasió en què el Parlament de Catalunya rep un dictamen del Consell Consultiu i per les raons que sigui, doncs, decideix no seguir-lo. No és cap escàndol, no és cap disbarat, és que és un òrgan consultiu –és un òrgan consultiu. El podríem fer vinculant? Això és un altre tema, no?

Postigo... Senyor Postigo, perdoni. Ja per acabar: consultes locals, i no només municipals. Totalment d'acord. Però, bé, és una opció legislativa, una opció política.

Títol quart, títol cinquè... Jo crec que el títol quart, efectivament, es remet bastant a lleis, fins i tot reproduceix lleis que..., altres lleis. El títol cinquè, pel que afecta al vot electrònic, jo..., sí, en canvi, jo crec que és diferent, eh? Sí que seria partidari, en el meu sentit, no de regular-ho tot, perquè si es regula tot el vot electrònic faríem una altra llei, fins i tot més llarga, però sí de deixar ben clares algunes coses principals, essencials, per, com deia la senyora Santos abans, garantir que després no tinguem problemes en aquest sentit.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies al senyor Guasch i al senyor Barrat per la seva compareixença i per les seves aportacions. I ens acomiadem de vostès.

La sessió se suspèn a dos quarts d'una del migdia i dotze minuts i es reprèn a dos quart d'una i tretze minuts.

La presidenta

Seguim amb les compareixences, i demano al senyor Miquel Roca que vingui.

(Pausa.)

Compareixença

de Miquel Roca Junyent, advocat, amb relació al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00632/08)

Com he dit, continuem amb les compareixences. Tenim el senyor Miquel Roca, advocat. Volem que ens doni la seva opinió sobre el projecte de Llei, i després, com ja ha pogut veure, els representants dels grups parlamentaris li faran algunes preguntes, qüestions o el que considerin oportú.

Moltes gràcies, i té la paraula.

El Sr. Miquel Roca Junyent (advocat)

Moltes gràcies, senyora presidenta. Jo podria, diríem, acabar ara, ja, dic... He estat requerit pel president del Parlament perquè comparegui davant d'aquesta comissió. Hi comparec. Aquíestic i... (*Veus de fons.*) No obstant, tinc coneixement –i la presidenta de la comissió m'ho recorda– que vinc a donar una opinió; opinió, òbviament, estrictament jurídica i de cap mena de valoració política, perquè no em correspon.

El tema de referèndums i consultes és un dels molts i molts temes que, des d'un punt de vista de la precisió jurídica, el podríem posar en un catàleg de coses millorables; ple d'ambigüitats i ple de llacunes, que, lògicament, després són llegides, jurídicament i a vegades també políticament, de formes diverses. De fet, si ens fixem d'entrada en la mateixa Constitució, quan en l'article 92 es regula els referèndums, tindríem d'entrada una primera precisió que té abast, jo crec, en el debat que vostès tenen al voltant d'aquest projecte de llei.

De fet, l'article 92 ens recorda que «les decisions polítiques de transcendència especial podran ser sotmeses al referèndum consultiu». Per tant, d'entrada tindríem una categoria de consulta que descansa en una decisió política. No decisió política de consultar, sinó una decisió política el contingut de la qual es consulta. Per tant, hi hauria un referèndum consultiu, que s'invita a la participació ciutadana perquè es pronunciï sobre determinada decisió. Jo crec que aquest és un element a recordar de manera molt clara. La decisió no és consultar, sinó que

la decisió és un acord, una posició que s'ha pres pel que consulta, per l'ens consultant, i que es demana als ciutadans que opinin sobre aquesta decisió.

Això seria, per tant, un primer element que ens permetria destacar o distingir el que després es va allargant al llarg de la legislació constituent, estatutària i ordinària, sobre la diferència entre el que és un referèndum, que, malgrat ser consultiu, troba el seu *démarrer* en una decisió política, i les consultes, en les diverses modalitats, en què no hi ha decisió política, sinó que es consulta els ciutadans perquè formulin la seva opinió sobre, diríem, diferents alternatives, diferents posicions o el que sigui. La consulta és diferent que el contingut, que el referèndum, que el motor del referèndum; això és evident.

Això fins i tot permetria una... Perdonin. Aquesta confusió, fins i tot la mateixa Constitució la posa de manifest, perquè, de fet, quan en l'article 149.1.32 –referit a les competències de l'Estat– assenyalava com a competència exclusiva de l'Estat..., es diu l'«autorització per a la convocatòria de consultes populars per via de referèndum». És a dir, aquí..., és a dir, segurament..., miri, uns anys després ho hauríem fet millor, o hauríem dit, doncs, «autorització per a la convocatòria de referèndums...» –de referèndums als quals es refereix l'article 92. Hauria estat molt més clar. Però hem fet un error –que hi són sovint en el dret–: amb la dificultat de preservar el valor gramatical i terminològic dels conceptes, es fa això.

Després, en l'article 149, allò que l'article 92 havia distingit, que era «decisiones polítiques sotmeses a referèndum», quan arribes a l'article 149 es diu «consultes populars per via de referèndum», terminologia que després s'ha anat mantenint. De fet, s'ha anat mantenint –i s'ha anat mantenint al llarg de lleis orgàniques a nivell d'estat o lleis i reglaments de consultes populars a nivell del Parlament català– el que en podríem dir un concepte que ha fet fortuna, que és el de «consultes populars».

Però fins i tot si ens fixem en l'Estatut de Catalunya –el qual, en definitiva, pretén desplegar el projecte de llei que vostès estan examinant–, de fet podríem sostenir el que la mateixa exposició de motius del projecte de llei també recull, però d'una manera que jo intentaria ampliar.

Es diu: «Correspon a la Generalitat la competència exclusiva per a l'establiment del règim jurídic, les modalitats, el procediment, l'acompliment i la convocatòria per la mateixa Generalitat o pels ens locals, en l'àmbit de llurs competències, d'enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular, salvant el que disposa l'article 149.1.32.» Aquest «salvant el que disposa», què és el que salva? –què és el que salva? Vol dir l'autorització? No tindria sentit. Totes aquestes serien, per tant, a partir d'aquell moment, consultes per via de referèndum. És a dir, hi ha una contradicció.

És a dir, quan estem parlant de consultes populars, que és possible que no necessitin l'autorització, i per això, diríem, no és la via de referèndum, no té sentit que es sotmetin a la mateixa autorització. Per tant, aquest «salvant» no és, al meu entendre, una referència a l'au-

torització de l'Estat, sinó que és salvant els referèndums als quals fa referència l'article 92 de la Constitució. Són dues modalitats: les consultes populars, per un costat, i els referèndums, que requereixen això.

Jo trobaria fins i tot una certa justificació..., deixin-m'ho dir: no tan sols tot és justificable, sinó que també tot és argumentable. Vull dir, aquí tenim, a bastament, diríem, un camp de debat molt important, en què les opinions m'avanço a dir que serien perfectament, per part meva, respectables, fins i tot les que contradiguessin això.

Però fixin-se que nosaltres tenim –i hi tinc un especial «carinyo», perquè hi vaig poder participar–, en la Carta municipal..., que és llei! És una llei, a més, pacífica; no ha tingut, diríem, l'honor de ser visitada pel Tribunal Constitucional. I, en aquesta llei, l'Ajuntament de Barcelona i cadascun dels seus districtes..., no és necessari l'ens local, sinó «i cadascun dels seus districtes» –cadascun dels seus districtes; ningú ens ha dit que no ho poguéssim fer– poden demanar l'opinió de la ciutadania en matèries de la seva competència per mitjans de consulta ciutadana –consulta popular, ciutadana, eh?, poden demanar l'opinió–, dins del marc de la pertinent legislació; però aquesta pertinent legislació, en aquest moment, no ens està dient amb cap autorització. I aleshores diu: «El dret de tots els empadronats a ser consultats», no el cens electoral, tots els empadronats –tots els empadronats. I això és llei.

Per tant, jo crec que aquí tenim un marc que el projecte de llei, en la seva exposició de motius, jo crec que honestament l'intenta recollir –en la seva exposició de motius. I, a partir d'aquí, entra l'opció política que correspon al Parlament i als presentadors del projecte, de saber quin abast vulguin donar o no vulguin donar. I el projecte de llei, en la seva exposició de motius, diu: «Escolti, hi han unes consultes populars, que són les que no necessiten referèndum, i hi han unes consultes populars, que són les que necessiten referèndum. Jo regularé les que necessiten referèndum i no regulo les que no necessiten referèndum.» Bé, a partir d'aquí es pot dir: manca una regulació de les que no necessiten referèndum? Podria ser que sí. Podria ser que ja fos una opció política la de dir: «No és necessari regular-ho.»

La pretensió del constituent va ser que, dels drets que es deriven de la Constitució, no sigui necessària la regulació legislativa. És a dir, la regulació legislativa es pot donar o no es pot donar, però, vull dir, el dret que existeix –el dret que existeix– no necessita..., no pot estar, diríem..., no pot operar ineficaçment en el sentit que no el pugui usar pel fet que no tingui una regulació posterior. Vostès saben en la desconfiança que es movia el constituent amb l'interpret judicial que havia d'interpretar la Constitució en els anys 78 i 79, i volien, els constituents, que hi hagués una relació directa entre Constitució i ciutadà, al marge de posteriors fets legislatius o d'interpretacions judicials.

Per tant, és clar i és..., al meu entendre –estem aquí per formular opinions–, és clar al meu entendre que existeixen dos tipus de consultes populars: les que no requereixen referèndum i les que requereixen referèndum. Quines són unes i altres? No ho sé –no ho sé..., no ho sé. És un avantatge per a tots vostès, perquè, quan no se

sap, vol dir que la vis és expansiva, vull dir... Per tant, potser jo diria: «Aprofitem la vis expansiva per a fer la interpretació màxima.» Però no ho sé.

És a dir, què s'entén per consulta popular «de transcendència» i la que no és «de transcendència»? És a dir..., l'exemple que he posat abans de Barcelona. Barcelona està fent una consulta ciutadana sobre simplement alterar la via principal de la ciutat –alterar, modificar..., bé, és igual–, i això té transcendència per a la ciutat, molta –molta–, i no hem demanat cap... O sigui, la transcendència, l'element «transcendència» no em sembla valorable judicialment. Segurament, el Tribunal Constitucional opinaria diferent que jo. Però em sembla molt difícil de valorar judicialment.

Aleshores, dius: «Bé...» Però fixem-nos. Es diu en l'Estatut, amb fonament..., es diu «enquestes, fòrums de debat, de participació i altres modalitats de consulta». Aquest concepte «altres modalitats»... En dret, quan es diu «altres modalitats», vol dir que n'hi han altres, i vol dir que, a vegades –molt sovint–, el legislador no sap quines són. Però vull dir..., diu «altres modalitats», entre altres raons perquè poden anar apareixent.

El gran dèficit –el gran dèficit– d'aquesta qüestió és quan es planteja de dir quina fiabilitat té la consulta. Doncs, no ho sé, vull dir, la que se li vulgui donar políticament –la que se li vulgui donar políticament. La fiabilitat com a exigència disminueix amb el caràcter consultiu de la consulta. És a dir, quan estic donant a la consulta un to molt vinculant, la fiabilitat és molt més exigible que quan estic simplement consultant; en aquest cas, la fiabilitat és menor.

D'altra banda, els vull dir que tota la nostra legislació sectorial en el camp d'agències de proteccions de dades i altres qüestions relacionades amb el procés creixent de la preservació de la intimitat del ciutadà, està tenint, diríem, acceptacions que s'entén que l'Administració respectarà, sobre bases molt poc fiables des del punt de vista de l'eficàcia de la consulta; això es constata. És a dir: «Posi una creueta aquí –posi una creueta aquí.» Doncs, no ho sé, vull dir..., la creueta la posa..., no sé qui la posa, però... «Posi una creueta aquí i amb això ja en tinc suficient. –Miri, aquí hi ha una creueta. –Sí, però és que jo no he firmat cap paper. –No, però ha de tornar una creueta.» I això..., això val, això té efectes jurídics avui –això té efectes jurídics. Per tant, penso sincerament que aquí hi ha un camp per regular.

El projecte de llei que vostès examinen contempla una part de les consultes populars, aquelles en què el legislador –vostès– volen donar el caràcter de referèndum –volen donar el caràcter de referèndum. Hi han unes altres consultes que no tenen aquest caràcter. I, amb tota sinceritat, el marge d'interpretació on acaba un tipus de consulta i on començaria l'altre és un marge d'una gran imprecisió –un marge d'una gran imprecisió.

No ens ha de sorprendre. El dret és això. Molt sovint m'ha agradat dir que el dret és, fonamentalment, disposicions transitòries per passar d'un règim a l'altre, perquè també aquí hi ha un camp en què la mateixa evolució de les noves tecnologies, etcètera, ens obre –ens obre. I, per tant..., bé, és molt difícil.

Queda clar? La meua opinió és: aquest projecte de llei no esgota les previsions estatutàries sobre les consultes possibles. Es refereix exclusivament a les que estan sotmeses al tràmit de referèndum en què el projecte de llei, per entendre'ns, es circumscriu. Per a la resta, queda per regular i queda per avançar en tot el camp de les consultes no sotmeses a referèndum. Quines són? Doncs, per exemple, jo diria que és minimitzar el concepte «participació ciutadana» el fet que l'enquesta ho sigui. O sigui, és molt pobrissó dir que hem fet una enquesta i dóna aquest resultat; això ho trobo pobret. Un fòrum? No ho sé. Uns debats? Tampoc ho sé. És a dir, jo crec que l'estatut –l'Estatut– estava pensant aquí en tot el que el camp de les noves tecnologies i de les TIC ens aportarà com a manera de participació molt directa, i aleshores aquí hi ha un camp que, ara per ara –ara per ara– jo no regulo –ara per ara jo no regulo–, però que deixo obert perquè possiblement ho podré regular.

Si em permeten –acabo, perquè crec que són deu minuts i penso que els compleixo–, és a dir, simplement..., quan es feia l'Estatut d'autonomia del País Basc, hi havia una certa mimesi amb relació a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, on parla de les competències lacustres, eh? I, aleshores, al País Basc posaven el mateix. I algú els va dir: «Però si vosaltres no en teniu.» I diu: «I si amb el temps en tenim?» Clar, doncs no estava malament. Diu: «No regulo res, però vés a saber, la història de la humanitat i els canvis, etcètera, poden generar coses. Doncs un dia puc tenir un llac i resulta, doncs...»

Bé, les noves tecnologies sobretot alteraran el concepte de «consulta popular», sobretot quan l'estem situant en el camp del consultiu. En el camp del consultiu, que és una referència que el legislador o l'executiu té d'un estat d'ànim o d'opinió, l'error que pot produir-se per una manca de fiabilitat no deixa de ser un element que marca una tendència o que marca una opinió. Ja es regularà. Pot haver-hi un procés d'error? Sí, segurament. Però el caràcter consultiu, diríem, afebleix la transcendència de tot plegat.

Aquesta és una primera aproximació al tema, i jo estic absolutament disposat –lògicament, per això estic aquí requerit– a contestar les preguntes que vostès em vulguin formular.

La presidenta

Moltes gràcies, senyor Roca. (*Veus de fons.*) No? Sí. Ara, els grups parlamentaris poden fer aquelles preguntes que considerin oportunes.

En primer lloc, del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, la senyora Dolors Batalla.

La Sra. Batalla i Nogués

Moltes gràcies, senyora presidenta. Bé, en primer lloc voldria agrair la presència del senyor Miquel Roca, per aquesta compareixença i per haver-nos aportat, doncs, aquestes reflexions sobre el projecte de llei del qual estem debatent. He de dir que hi ha algunes preguntes que tenia previstes i que entenc que han estat contestades.

Una pregunta que voldria fer. Ja que ha fet incís al procés en què es va elaborar la Constitució, i alguns articles que amb el temps i l'experiència es demostrin que potser haurien pogut estar redactats d'una manera més encertada, penso que una cosa que pot generar confusió és el mateix títol de la llei. És a dir, si parlem que regulem referèndums, pregunto –no és tant un tema jurídic, potser, però també m'interessaria saber la seva opinió–: per evitar confusió, no seria millor, potser, parlar de la «lleï de referèndums», i tots sabem què vol dir un referèndum i que requereix l'autorització de l'Estat, i parlar de «consultes populars»? És una pregunta que també ha sortit en altres moments, per tant, m'agradaria saber-ho.

He entès de la seva intervenció que..., ha quedat clar que, clarament, hi ha dues modalitats de consultes, les que requereixen l'autorització de l'Estat, i que aquest projecte de llei, doncs, no esgota tot el que és les previsions estatutàries.

Quan parlava de la diferència entre la naturalesa de les dues consultes, que deia el concepte «transcendència» i que, per tant, doncs, és una cosa que no sabem ben bé què és..., si és així, perquè també és un fet... Jo li volia preguntar sobre un altre aspecte que és més jurídic, no? Tots sabem que és important per nosaltres el fet de si es requereix o no l'autorització de l'Estat. Aleshores, igual que he fet en l'anterior compareixença, m'agradaria saber la seva opinió respecte a un tema molt puntual i relacionat amb la sentència del Tribunal Constitucional sobre el pla Ibarretxe –aquella sentència–, ja que diu en concret que..., fica, doncs, que quan tractem d'uns determinats supòsits s'ha de considerar referèndum. Concretament –segur que la coneix, però...–, aquesta sentència diu literalment: «Para determinar si una consulta popular se verifica por vía de referéndum» –article 149.1.32, ta-ta-ta...– «y su convocatoria requiere entonces de una autorización reservada al Estado, ha de atenderse a la identidad del sujeto consultado, de manera que siempre que este sea el cuerpo electoral cuya vía de manifestación propia es la de los distintos procedimientos electorales con sus correspondientes garantías, estaremos ante una consulta referendaria.»

Bé, tot i que podríem considerar que, per una banda, aquesta sentència, doncs, pot comportar unes certes limitacions, en el sentit que defineix què és referèndum, doncs, també podem considerar que està reconeixent explícitament que, quan no es donin aquests dos supòsits, no té per què tenir la condició de referèndum.

Aleshores, la pregunta seria: des d'un punt de vista jurídic, tenint present això, el que estableix la Constitució, el que diu l'Estatut i aquesta..., la jurisprudència a què acabo de fer referència, si considera que si es regulés la realització de consultes ciutadanes en les quals no s'utilitza ni el cens electoral, ni tampoc l'Administració electoral, si aquestes consultes es podrien realitzar sense requerir l'autorització de l'Estat. Sé que és una pregunta que té un component jurídic molt important i que potser no es podrà en aquest moment, però m'agradaria conèixer la seva opinió.

Una altra pregunta és que el projecte de llei fixa que en tots els casos l'autorització de la convocatòria d'una consulta popular per via de referèndum correspon al Go-

vern de l'Estat. És a dir, explícitament el projecte de llei sempre fa referència a això. La Constitució, i també la Llei orgànica de referèndums, determinen que correspon a l'Estat. No he sabut veure jo que parlin de l'òrgan, de l'executiu del Govern. Per tant sembla que potser no estigui prou clar o que no es defineixi exactament quin és l'òrgan de l'Estat al qual correspon autoritzar un referèndum d'àmbit autonòmic, tot i que l'article 92 sí que fixa per a un determinat..., al que feia referència, fixa fins i tot l'òrgan concret, no? Per tant, la pregunta és si considera que, efectivament, ja que ni la Constitució ni la llei orgànica determinen l'obligació que sigui el Govern el que autoritzi la celebració, si correspon a una llei de Catalunya determinar-ho, o seria millor potser limitar-nos a reproduir al text del projecte de llei allò que, per exemple, estableix l'Estatut, no?, per ser...

Després, he entès –i corregeixi'm si no és així– que, pel que feia a la regulació o no de les consultes no referendàries, el seu punt de vista era que, des d'un punt de vista exclusivament jurídic, el fet que no estiguin regulades per llei no pot impedir, per exemple, que se celebrin, és a dir, que no es requereix una regulació per poder-les exercir; ho he entès així i, per tant..., si no, corregeixi'm.

I, per acabar... Sé que ha vingut aquí per donar opinions jurídiques, però no em puc estar, després de la seva intervenció, de fer una certa reflexió i una pregunta que potser va més enllà de l'aspecte jurídic, que hem preguntat a alguns polítics, però, atesa la trajectòria també personal del senyor Miquel Roca, no em puc estar de fer-la.

Tenint en compte les següents qüestions: que a Catalunya no tenim una gran tradició en l'ús de mecanismes de democràcia directa, perquè no tenim una gran tradició en la utilització d'aquests mecanismes. Les enquestes i tot ens confirmen una desafecció política important respecte als polítics i la política. El projecte de llei regula només els referèndums i, a més a més, només els dóna caràcter consultiu. Després, sempre es requereix, per als referèndums, l'autorització de l'Estat. També, en el projecte de llei..., abans per exemple ens deien que s'actua amb molta prudència, en el sentit que penso que es pot afirmar que, d'acord amb el projecte de llei, es requereixen molts tràmits i esforç per arribar que prosperi la convocatòria, en el sentit... No faig ni una connotació positiva ni negativa, sinó que les tramitacions, els quòdums que es necessiten per tirar-ho endavant, el nombre de signatures, etcètera, no és un procés fàcil, sinó que sembla que hi hagi aquesta actitud prudent que, quan s'arriba a una convocatòria, requereix un gran esforç i passar tota una sèrie de requisits. Aleshores, el que intento dir és que també sembla lògic pensar que hi ha d'haver una certa proporció entre l'esforç que es requereix per arribar a poder-lo celebrar i les conseqüències jurídiques que aquest hauria de tenir, sembla.

Per tot això i el que acabo de dir, si l'opció, per exemple, que els referèndums poguessin tenir un caràcter vinculant, evidentment a partir –si es vol– d'uns determinats percentatges de participació, d'aprovació, etcètera, i que les consultes populars poguessin ser merament consultives, si aquesta podríem considerar que podria

ser una bona opció també, des del punt de vista que, aleshores, sí que tindríem dos mecanismes diferents: un, que seria el referèndum, amb totes aquestes garanties, i que li donem, doncs, aquesta importància, i per altra banda tindríem les consultes populars, que quedarien més en l'àmbit pròpiament consultiu i hi hauria una clara diferència entre una cosa i l'altra.

Ho dic perquè, atesa aquesta desafecció i tot plegat, sembla que, al final, pot acabar tenint un efecte contraproductiu, perquè, si fem tots aquests requisits, es passa tot això, es passen aquestes majories, i al final és merament consultiu, potser l'efecte que tindrà és diferent del que es busca pròpiament amb el projecte de llei, que és incentivar, doncs, i reforçar a través d'alguns mecanismes de democràcia directa.

Per tant, voldria saber si ens pot dir la seva opinió sobre això.

Moltes gràcies.

La presidenta

A continuació, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, la diputada senyora Lúcia Santos.

La Sra. Santos i Arnau

Moltes gràcies, senyora presidenta. Moltes gràcies al senyor Roca per la seva presència aquí i les seves opinions tan fonamentades i tan elaborades. Jo comparteixo totalment amb el compareixent, diguem-ne, la dificultat d'acotar la matèria –què és matèria de referèndum, què no és matèria de referèndum–, i em sembla que no hi ha cap solució aquí, que és pràcticament una opció, llevat que anem cap endarrere i pensem, quan es deia «decisions de transcendència política» i com s'ha plasmat això en realitat, i les diverses vies que hi han de referèndum en la nostra Constitució. Perquè és veritat que se li vol donar, en l'àmbit, podríem dir-ne, estatal, i segurament també en l'àmbit autonòmic, doncs, un valor específic, segurament diferent del que passa als referèndums en l'àmbit municipal.

Deia: «Si pensem en les decisions de transcendència política», diguem-ne, amb aquest concepte jurídic indeterminat, que després veurem com es concreta, la veritat és que a l'Estat, doncs, a banda dels, òbviament, referèndums, tant per a la mateixa Constitució, els estatuts d'autonomia, únicament, que jo recordi, si més no, dos: el referèndum sobre la Constitució europea i, més lluny, diguem-ne, més enrere, el referèndum amb relació a l'entrada a l'OTAN; per tant, decisions de transcendència política i, per tant, com un mecanisme especial, reforçat, etcètera.

En l'àmbit municipal, això és diferent; diguem-ne, en l'àmbit municipal, els referèndums habitualment es plantegen o per raons urbanístiques o bé, en alguns casos –referèndums o consultes, depèn–..., de vegades, per si hi ha o no hi ha una segregació, per exemple –no sé si en temes de canvis de nom del municipi, doncs, de vegades s'ha plantejat–, i jo crec que aquí hi ha una opció del municipi sobre si la via que utilitzen és la de referèndum amb totes les garanties, etcètera, o si, sim-

plement –hi ha hagut algun exemple per aquí–, opten per dir: «No, això..., fem simplement una consulta.»

Per tant, hi ha una, diguem-ne, opció del mateix convocant, del mateix proponent o instant de la consulta, de fer-ho d'una manera o una altra, depenent de l'accent que vulguin posar sobre les garanties.

I, per tant, jo crec que aquesta és l'única qüestió; que té una transcendència en el nostre cas i, tal com planteja el projecte de llei, aquesta consulta, que, efectivament, no és vinculant i, segurament –algun compareixent ho ha dit, fa amb prou feines uns instants–, per intentar evitar possibles col·lisions, però no es pot dir que no tingui transcendència, en la mesura que, tant si és l'executiu del Govern de Catalunya com si és l'executiu municipal, haurem de donar comptes, si és d'iniciativa popular, de quin és el seu posicionament, per tant han de motivar la seva posició amb relació als resultats del referèndum. Per tant, no és que sigui per no res, vull dir, hi ha una transcendència i hi han uns determinats efectes.

L'altra qüestió –vostè també ho deia– és opinable. Jo crec que les altres consultes han de ser..., quan sigui, però haurien de ser regulades; no necessàriament les enquestes, no necessàriament els fòrums d'opinió, això és una altra qüestió, però jo crec que les altres consultes han de ser també regulades amb un mínim de garanties, tant homologables com es cregui convenient, però amb marges, efectivament, diferents respecte, doncs..., hi poden participar tots els que estan en el padró, etcètera. Jo crec que aquí no hi ha d'haver cap inconvenient –em sembla que el diputat d'Iniciativa, el senyor Postigo, també ho esmentava–, per tant hi ha un marge més ampli aquí a poder recórrer amb relació a les altres consultes.

És una qüestió de gradació, és una qüestió de garanties, de solemnitat, si es vol, i de fiabilitat, que vostè esmentava, efectivament.

I moltíssimes gràcies per la seva compareixença.

La presidenta

A continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, el diputat senyor Pere Aragonès.

El Sr. Aragonès i García

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, agrair al senyor Miquel Roca la seva compareixença en aquesta comissió. Nosaltres valorem molt positivament el fet que de les seves paraules, doncs, es desprèn que, evidentment, aquest procediment no esgota totes les previsions estatutàries. Des del nostre punt de vista, de manera adequada, el Consell Executiu ha decidit que aquest projecte de llei se centrés en les consultes populars per via de referèndum, i creiem que és absolutament positiu deixar oberta una eventual regulació de la resta de consultes populars.

Nosaltres, sobre el contingut exprés del projecte de llei, sí que li voldríem fer algunes preguntes, moltes de les quals ja han estat fetes a altres compareixents, però creiem que seran el nucli del debat de la ponència i, per tant, ens interessaria conèixer la seva opinió.

Atenent la Llei orgànica del 1980, de referèndums, que estableix, doncs, uns criteris, quins aspectes d'aquesta llei, en virtut també de la competència exclusiva que ara estableix l'Estatut d'autonomia en el seu article 122, hauríem..., és a dir, podríem traspasar i quins no? Abans s'ha parlat, doncs, que hi ha uns continguts essencials, que la base d'aquests continguts essencials de la llei orgànica és discutible i, per tant, ens agradaria conèixer la seva opinió.

En segon lloc, el projecte de llei atribueix un paper al Consell de Garanties Estatutàries per avaluar la constitucionalitat i l'estatutarietat de la pregunta que es faci en el referèndum, i estableix que, en cas que hi hagi un dictamen negatiu del Consell de Garanties Estatutàries, es requereixi una majoria qualificada en el Parlament per tal que aquesta consulta pugui tirar endavant. Per tant, ens agradaria conèixer la seva opinió, si creu que això és excessiu, si pot haver-hi un conflicte entre el Consell de Garanties i el Parlament, tant per un costat com per l'altre, és a dir tant des del punt de vista del Parlament com també des del punt de vista del Consell de Garanties, no?

I, finalment, si –a la llum, doncs, també del que disposa la llei orgànica i la mateixa Constitució– creu que hi hauria la possibilitat que els referèndums que se celebren en l'àmbit català poguessin ser vinculants.

Res més. Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular, la diputada senyora Àngels Olano.

La Sra. Olano i García

Sí. Gràcies, senyora presidenta. També gràcies, senyor Roca, per la seva compareixença i explicació. La veritat és que ens ha posat un tema a sobre la taula..., que és veritat, que el dret no són matemàtiques i que, per tant, hi ha moltes coses interpretables. Però també és ben cert que el nostre sistema de dret determina que, en cas que un no sàpiga fins a on arriben els límits, hi ha, doncs, uns mecanismes, uns tribunals que són els que han d'interpretar la llei.

En aquest sentit, l'executiu ens porta un projecte de llei al Parlament i els grups parlamentaris hem de fer les nostres esmenes, però també és veritat que les hem de fer en aquests moments i, per tant, no hi ha temps o no hi ha possibilitat que ens trobem amb un altre context o amb un altre..., doncs, per exemple, com s'ha dit abans, amb una llei electoral catalana que redundaria en el fet de matisar o poder concretar determinades qüestions.

Per tant, nosaltres li fem aquesta reflexió, perquè, si bé és cert que hi ha llacunes, també és ben cert que, quan un, doncs..., vostè és advocat, porta un tema als tribunals, dintre de les possibles flexibilitats, al final hi ha algú que ha de dir l'última paraula.

La meua pregunta va referida exclusivament al tema de què he fet esment a d'altres ponents. És: vostè considera que el dictamen del Consell de Garanties Estatu-

tàries referent a l'objecte, al contingut material de la pregunta que s'ha de formular per via de referèndum quan és d'àmbit autonòmic, hauria de ser vinculant, a fi i efecte que no prosperessin qüestions que potser políticament, doncs, són defensables i legítimes, però que poden crear, primer, incertesa jurídica, i després, una certa desafecció cap als ciutadans perquè no veurien que el contingut o el resultat pogués tenir aplicació?

I, després, què li sembla a vostè el fet que en el projecte de llei, en introduir aquesta via complementària en el nostre sistema de democràcia representativa, hi hagin matèries excloses directament dintre de la possibilitat d'utilitzar aquesta via?

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya, el diputat senyor Lluís Postigo.

El Sr. Postigo i Garcia

Moltes gràcies, senyora presidenta. Primer de tot, agrair al senyor Roca la seva compareixença i les seves reflexions al voltant d'aquest projecte de llei que ens ocupa. Em sembla que li han formulat prou preguntes perquè vostè doni explicacions molt més enllà de deu minuts i, per tant, jo només li'n formularé una, que segurament també podria donar per força estona, i és la seva opinió amb relació als assumptes que poden ser objecte de referèndum, eh?

Vostè feia la reflexió de dir: «Bé, què s'ha de sotmetre a referèndum i què s'ha de sotmetre a consulta popular?» No ho sé. Jo m'imagino que anirà en funció o quedarà en les mans de qui convoqui, eh?, en cada moment, una cosa o altra, i de la transcendència que per al que convoca té el tema. Llavors, serà difícil que un jutge vingui al darrere i pugui qüestionar la transcendència que tenia o no per al convocant, perquè és ell qui l'hauria de considerar. I em sembla que és un tema, aquest, el de la transcendència, molt de caràcter subjectiu, no?

Anant a les matèries que poden ser objecte de referèndum, la veritat és que, en el projecte de llei, s'acota, es limita, eh?, es diu que s'ha de tractar de competències pròpies; en el cas dels ajuntaments, d'un interès local, que no hi hagi un interès supramunicipal prevalent, i fins i tot hi han unes limitacions..., sobretot, quan la iniciativa està en mans de la ciutadania, quan la iniciativa és popular, hi ha una prohibició, per dir-ho d'alguna manera, d'aquells aspectes que tenen a veure amb la hisenda local, amb el finançament, amb matèries tributàries.

M'agradaria saber què n'opina en relació amb això i si, bé, ho considera encertat o no, o si potser hauríem de ser més atrevits i pensar que els ciutadans, doncs, són prou llestos i prou intel·ligents per, fins i tot, poder manifestar-se amb relació a temes que afecten l'hisenda local i, per tant, que ens toquen la butxaca, no?

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, té la paraula el senyor Miquel Roca per contestar allò que cregui oportú.

El Sr. Miquel Roca Junyent

No, intentaré contestar-ho tot; però, en canvi, desordenadament.

No seria partidari..., «seria» és condicional, no? No sóc partidari que els referèndums puguin ser vinculants. I explicaré el perquè. I haig de confessar que no és jurídica, la meua reflexió, sinó que té un contingut polític.

Jo crec que ens interessa preservar el caràcter vinculant del referèndum de l'Estatut d'autonomia de Catalunya; no puc regalar el mateix caràcter a referèndums d'altra naturalesa. No vull que es minimitzi el valor que només hi han dos referèndums vinculants –dos–, que són el de la mateixa Constitució i els dels estatuts d'autonomia sotmesos a ratificació referendària. I, per tant, sentint-ho molt, em domina molt això i, per tant, no regalaria a ningú el caràcter d'un referèndum vinculant que minimitzés el valor excepcional i extraordinari que té el fet que el poble de Catalunya pugui referendar el seu Estatut i les conseqüències que creiem que de tot això se'n deriven.

Perquè, d'altra banda, temes tan importants com van ser el tema europeu..., de fet, és una modificació constitucional el que s'està sotmetent a referèndum. I l'OTAN va ser consultiu –l'OTAN va ser consultiu.

Per tant, no regalaria el caràcter vinculant a cap referèndum –i ho sento–, simplement perquè crec que hi ha una excepcionalitat que la voldria preservar, perquè almenys jo crec que té un valor molt important, i aquests dies no ens cansaríem de repetir-ho –té un valor molt important–; no vull la universalització d'aquesta excepcionalitat.

Segona qüestió. A veure, el tema del pla Ibarretxe i la sentència, que tothom..., en l'àmbit doctrinal es valora positivament aquesta sentència. No sé per què, jo estic en una etapa en què no valoro gaire positivament mai cap sentència de les darreres del Tribunal Constitucional, però... Hi tinc el dret, no? Però sobretot perquè, clar, aquest concepte de dir: «Sempre que es consulti el cos electoral...» Vol dir que si fem una consulta en què diem que poden a més participar-hi els que tenen setze anys, això ja no queda sotmès a l'autorització prèvia de referèndum? O si diem: «No, mira, fem una cosa, els majors de seixanta-cinc anys aquesta vegada que es quedin a casa, jo consulto dels divuit als seixanta-cinc, ja està.» I aleshores ja no és el cos electoral, és una mica menys. I, aleshores, amb això ja puc fer tal?

És a dir, tinc sensació que la sentència està ben feta, és hàbil, és àgil per justificar que no al pla Ibarretxe, vull dir... Per entendre'ns, vull dir..., és a dir: «Digui'm que no i trobi els arguments.» Aquest, ara per ara, en tot cas no s'aguanta; és a dir, el cos electoral... Dir: «Miri, si és tot el cos electoral, sí.» I si és una mica menys? I si fem una consulta genèrica, però la fem només en dues províncies, és tot el cos electoral o no és el cos elec-

toral? És a dir, a mi, com a argument, no em convenç massa –no em convenç massa.

Jo crec que l'argument important és: en l'àmbit de les seves competències –aquí hi haurà una discussió: què s'entén per «àmbit de les seves competències»–, i una decisió de transcendència. Bé, doncs, escolti, ja ho veurem.

En aquest cas i en molts altres, quan la política ha de resoldre's per les vies, diríem, del dret, el dret, pobrissó, grinyola; és a dir, el dret té una vocació d'arreglar assumptes, però que no li facin salvar les pàtries, vull dir, això és una cosa excessiva. I, per tant, el dret no el podem estar sotmetent a una pressió d'aquesta naturalesa; ni els jutges, eh? –ni els jutges. Els jutges tenen aquesta funció d'interpretar, però, pobres jutges, molt sovint el que els toca és suplir l'acció política, i aleshores, això..., aquesta funció no l'havíem pensat per a això. *Visto*.

El nom de la llei. Senyora Batalla, el nom no fa la cosa, vull dir, això és una llei que regula unes modalitats de consultes populars que són les que estan sotmeses a referèndum per voluntat dels legisladors... «Miri, jo regulo això.» El nom no fa la cosa.

Sí que abans, també, al professor que estava abans li ho havien preguntat i he vist alguna reflexió sobre això, i el tema és interessant, que és el tema de..., ens hem de remetre a l'Estat o al Govern? –l'Estat o el Govern? Aquest és un tema interessant, perquè, clar, si en definitiva el que estem fent és una decisió política que sotmetem a referèndum, quan aquesta és a nivell d'Estat, és el Congrés dels Diputats el que autoritza això. En aquest cas, hauríem de considerar que la voluntat popular representada en el Parlament és substituïda per l'executiu? Doncs, no ho sé. Realment, és un tema opinable, eh? –és un tema opinable.

Jo comprenc que el projecte de llei digui una cosa; o sigui, del que jo no seria partidari és que diguessin: «Ha de ser autoritzada per l'Estat», perquè, clar, arriba un moment en què dius: «A qui envio el paper? A l'Estat? No, no, això... Envio el paper a algú perquè em doni l'autorització.» Hi hauríem de fer una opció: «Què...?» I, aleshores, correspon al Parlament decidir què ens convé més políticament i jugar-ho. Però això..., no tinc jo, aquí, la facultat ni la competència per poder-ho fer.

El Consell de Garanties Estatutàries, el seu dictamen hauria de ser vinculant? Jo crec que els òrgans consultius, quan d'una manera ni que sigui molt excepcional els desnaturalitzes, no van bé; és a dir, no m'entusiasma que un consell de garanties constitucionals definit com a òrgan consultiu pugui ser vinculant: «Vostè m'assessor, m'ajuda, m'inspira, m'il·lumina, m'orienta i jo faig el que vull», perquè aquesta és la funció del consell consultiu. I que pugui reforçar això de dir: «Vostès m'han dit que això no ho puc fer, però com som molts els que diem que ho volem fer, ho fem.» No crec que es pugui suplir per més majoria l'opinió. Per tant, jo sempre el deixaria com a caràcter consultiu. No sé si hi sóc a temps, perquè, vull dir, em fa l'efecte que això ja està fet, dat i beneït, però, vull dir, jo sempre ho deixaria amb caràcter consultiu. Desnaturalitzar els òrgans, sempre després ens planteja molts problemes: «Escolti, en

aquest cas ens han fet cas i en els altres no ens fan cas... Per què, no?» Jo el deixaria com a consell consultiu; jo això ho faria.

Al senyor Solano... No el senyor Solano, perdoni... Les matèries excloses. És també matèria opinable, absolutament matèria opinable. Ara, hi ha llarga tradició en molts països del nostre entorn occidental d'excloure aquest tipus de referèndums en aquestes matèries. I jo crec que s'entén, i a més hi han conjuntures més o menys actuals que ens ho permetrien entendre; és a dir, un referèndum sobre determinades polítiques fiscals té complexitats molt importants i, per tant, la via d'ascensió és l'elecció. Hi han uns temes, doncs, que el que es diu és: «Escolti, la via d'ascensió serà votada o no serà votada, però, vull dir, que el referèndum pugui revisar matèries fiscals o temes de finançament, etcètera, jo crec que és opinable.» Vostès tenen la paraula, però el que vull dir és que sí que té una tradició excloure matèries d'aquesta naturalesa; sí que té una tradició.

I si... Jo crec que amb això ho he contestat tot. Si m'he deixat alguna cosa, els demano...

Jo tenia simplement una reflexió, si em permeten, final, que és que..., quan parlàvem del cos electoral. El problema de la fiabilitat és un problema absolutament sotmès a revisió. Quan en una votació o en un referèndum va a votar el 43 per cent, el resultat val o no val? Hi haurien errors amb mecanismes tecnològics que superessin la incidència en un 50 per cent? Jo crec que tots estem bastant convençuts que la tendència marcaria possibles errors menors al grau de participació.

Per tant, a mi, amb tota sinceritat, avui el tema de la fiabilitat és un tema en què amb quatre o cinc, diríem, regulacions ben fetes, que segur que es poden fer, nosaltres podríem tenir consultes periòdiques. I, de fet, es fa. Una de les característiques..., per cert, no dic que sigui positiva, però de la democràcia europea és que..., és allò de la democràcia auscultativa. Els governants ausculten la societat, i l'ausculten de tal manera que l'entenen fiable, la consulta que han fet –l'entenen fiable–, i no han fet cap referèndum. I l'ausculten permanentment, i es mouen en funció de l'auscultació. Aquests mecanismes els podem regular? Doncs, podria ser que convingués regular-los, podria ser que no convingués, però el que no val és dir que no són fiables, perquè, vull dir, tots els governs del nostre entorn europeu i occidental tenen mecanismes que els permeten auscultar l'opinió pública, i governen, molt sovint, en funció d'això.

L'altre dia, mentre hi havien discussions conjunturals aquí, sobre determinades consultes, el Centre d'Investigacions Sociològiques treia la seva. És a dir, és fiable el que està dient el Centre d'Investigacions Sociològiques? Li fem cas o no li fem cas? És a dir..., però ho publiquen. Gastem diners a tenir un Centre d'Investigacions Sociològiques que ens diu per on va el país. L'hem de tancar o...? No ho sé. És una consulta o no és consulta? No ho sé, però el que és evident és que se li fa cas –se li fa cas.

Bé, allò que diuen: «Que el déus il·luminin la seva actuació», perquè legislar és apostar.

La presidenta

Moltíssimes gràcies, senyor Miquel Roca, ha estat un plaer sentir-lo. I la seva compareixença servirà no només «per comparèixer», com vostè deia, sinó per donar la seva opinió i les seves aportacions per millorar el projecte de llei.

Moltes gràcies.

La sessió se suspèn a dos quarts de dues del migdia i dos minuts i es reprèn a dos quarts de dues i quatre minuts.

La presidenta

Tenim, ara, la darrera compareixença.

Compareixença

d'una representació de l'Ajuntament de Palamós i d'una representació de la plataforma «Salvem Castell» amb relació al Projecte de llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya (tram. 353-00630/08)

Han estat convidats l'Ajuntament de Palamós i la plataforma «Salvem Castell». Jo demanaria que l'alcaldeessa de Palamós vingués, i un representant de la Plataforma del Castell també, perquè fariem la compareixença conjunta i els demanaria, doncs, que compartissin el temps que es dona als compareixents.

(Pausa.)

En primer lloc, donarem la paraula al senyor Francesc Matés, que representa la plataforma «Salvem Castell»; a continuació, donarem la paraula al cap de l'Assessoria Jurídica de l'Ajuntament de Palamós, el senyor Joan Puig, i finalment prendrà la paraula l'alcaldeessa, senyora Maria Teresa Ferrés.

Té la paraula, doncs, el senyor Francesc Matés.

El Sr. Francesc Matés Gálvez (representant de la plataforma «Salvem Castell»)

Bé, molt bon dia, ses senyories. Per nosaltres és un honor estar aquí, avui, perquè, bé, que se'n recordin de nosaltres per a assessorar o dir la nostra en un tema tan important al Parlament de Catalunya, doncs, per nosaltres..., benvingut sigui, no? I intentarem aportar, doncs, el fruit de la nostra experiència aplicat al que vosaltres heu fet en el projecte de llei.

Primer de tot, jo sóc el portaveu, però m'acompanya en Feliu Antúnez, que està assegut aquí, entre nosaltres, i que, a més a més, doncs, coincideix que en aquests moments està recopilant la història de tot aquest moviment de «Salvem Castell», perquè són més de quinze anys de lluita. I aprofito que ha vingut amb nosaltres, perquè, si algú hi està interessat, doncs, ell està fent la recopilació històrica d'un cas concret, i que segurament es convertirà en un *best-seller* aquí, a Catalunya. (L'oradorriu.) Ho esperem.

Bé, nosaltres, la plataforma «Salvem Castell» va fer la seva presentació pública el 6 d'abril del 92 i es va constituir legalment en associació el 94, eh?, per motius obvis de demanar papers a l'ajuntament, etcètera.

«Salvem Castell» va néixer de les arrels populars, de la ciutadania de Palamós, amb l'objectiu fonamental de salvar la platja de Castell –el seu paratge i la plana– de l'especulació purament immobiliària –així de clar–, que pretenia desenvolupar dos projectes urbanístics a la zona.

Durant els més de deu anys de camí de la seva campanya, va viure l'experiència d'una consulta popular, que va ser promoguda pel seu batlle, pel batlle de Palamós, eh? Arran d'aquella experiència, hem fet una valoració del projecte que avui ens porta aquí. O sigui, jo no els explicaré quina ha sigut la nostra travessia, sinó que ja podran comprar el llibre; llavors, hem fet un exercici d'estudiar el projecte de llei i, envers la nostra experiència, el que podem aplicar.

Jo, quan escoltava el debat anterior..., molta cosa ja ha sortit i hi podem coincidir, no?, i suposo que vostès ja ho han tingut en consideració.

En la secció segona, a l'apartat d'iniciativa municipal, article 31, hi ha tot el tema d'indemnitzacions de despesa i marca uns quaranta mil euros com..., depenent del lloc, no?

Nosaltres, vista l'experiència –que vàrem haver de fer una urna comuna i treure els diners de les nostres butxaques–..., home, estaria molt bé que es fes el tema d'indemnitzacions..., que anés escalonat, i diferenciar poblacions petites, grans i molt grans, perquè un màxim de quaranta mil euros no queda definit, o sigui, es podria explicitar una mica més.

Quant al títol tercer, capítol tercer, en el seu article 40, creiem que l'aval mínim per a promoure la convocatòria hauria de seguir un percentatge de caràcter més detallat i progressiu segons el nombre d'habitants de la població, i que donés més facilitats a les poblacions petites per a la recollida de signatures. L'escalat que vostès posen en aquest projecte de llei és molt difícil d'acomplir i jo els explicaré el perquè. En les poblacions de 5.001 a 100.000 habitants, la recollida serà de 1.200 signatures més el 10 per cent d'habitants.

En la consulta popular que es va fer via referèndum celebrat a Palamós, tot i que es va aprovar per iniciativa del Ple de l'ajuntament, l'associació «Salvem Castell» va fer una recollida de signatures. Es varen recollir 13.740 signatures, més o menys. D'aquestes, 3.100 eren –després de desglossar qui havia signat– de ciutadans residents a Palamós. Si això ho apliquem..., si aquest barem l'apliquem i el pretenem aplicar en aquesta llei, ens adonem que, si sumem 1.200 més el 10 per cent de 18.000 habitants que té Palamós, més o menys, ja veiem que ens en surten 3.000 –3.000 signatures; nosaltres tan sols en vàrem poder recollir 3.100, amb mesos i mesos de campanya continuada. Clar que en vàrem recollir 13.000, però era gent que se sentia vinculada al municipi, que hi estiuja, que hi té segona residència, que hi passa les seves vacances i que, una vegada explicat el tema, doncs, considerava que sí, que s'afegia a nosaltres

i ens donava recolzament. Però, desglossat això, tan sols 3.100. Això, si volem tirar endavant aquest projecte de llei, haurien de baixar molt l'escaló.

En l'article 43, la recollida de signatures... Clar, nosaltres, totes aquestes signatures, varem estar mesos i mesos recollint-les –mesos d'estiu, anant per barris, trepitjant el terreny, demanant si us plau, a cada signatura una explicació... No n'hi ha prou amb dos mesos; amb dos mesos, jo puc garantir aquí, avui, que és impossible que la ciutadania pugui presentar en el seu municipi, allà on calgui, doncs, que..., promoure una consulta popular o referèndum, eh?

Llavors, nosaltres... Bé, qui sap el temps idoni? No ho sé, però segurament, un mes més no estaria de més, no? Nosaltres fèiem la proposta de tres mesos, més els dos mesos de pròrroga que vostès diuen.

A l'article 49, a la campanya informativa, l'experiència a nosaltres ens diu que –de la consulta popular– el grup que es constitueix en plataforma, al no estar dins de l'ajuntament, té moltes dificultats a l'accés de la informació. O sigui, una plataforma que reculli les signatures, que avanci en tot el procés i no té accés a la informació d'aquest expedient a dintre de l'ajuntament perquè no té cap regidor amic, diguem-ho així de clar, doncs aquesta gent no té accés a la informació. Llavors, nosaltres diem: «Home, si es constitueix una plataforma legalment constituïda, que representi, home, se li hauria de donar tota la informació.» Com? Obligant que sigui associació i tal? Doncs, no m'estaria malament. Jo crec que qualsevol persona que s'ajunta i forma una associació, doncs, hauria de tindre aquest dret.

Perquè això ho hem viscut, perquè nosaltres varem tindre dificultats, moltes, per obtenir la documentació, perquè la nostra lluita era al carrer, però els propietaris i tal anaven entrant projectes i anaven incidint i tal, i matxucant i tal. I després, bé, ja sabeu tots que, al final, va ser el jutjat, no?, que ho va solucionar.

En la disposició addicional tercera, quant als càrrecs de les despeses sobre l'Administració convocant, ja ho he dit abans, perjudicaria les poblacions petites.

A la disposició addicional quarta, el temps gratuït, nosaltres hem entès que, normalment, en una consulta popular es demana un sí o un no. Jo me'n recordo molt bé, perquè la campanya institucional que es va fer a Palamós es deia així: «Per un sí o per un no.» I, en realitat, és cert, perquè normalment en una consulta preguntes alguna cosa –si estàs d'acord en això, si no hi estàs d'acord–, no hi ha ambigüitats, o la gent va..., en una consulta popular, la gent anirà a votar o un sí o un no. I nosaltres proposem que el temps gratuït de propaganda i tot això en campanya s'ha de repartir a parts iguals, els que defensen el sí i els que defensen el no; no sé si anem encertats o no, però va una miqueta –una miqueta– per aquí.

Després fem una reflexió final, no?, que, malgrat que el concepte genèric de la consulta popular no té caràcter vinculant –crec que ja s'ha discutit i no hi entraré, perquè vostès en saben més que nosaltres–, hi trobem a faltar un article que expliciti el comportament a se-

guir per l'Administració pública en els resultats de la consulta.

I, després, un altre punt que l'he deixat per al final, que aquí ja s'estava parlant, era que, en els municipis, jo crec que els referèndums sí que haurien de ser vinculants, no consultius; en això discrepo, perquè són temes molt puntuals, es pot generar molta informació, es poden deixar les parts confrontades amb molta documentació i amb molta visió del que es vol preservar o no o el que sigui. Jo crec que hauria de ser vinculant, perquè si no, què estem fent? S'ha dit aquí, eh? La gent es pot desencisar, pot dir: «Per què vaig a votar, si no serveix per re. Jo vull que el meu vot tingui un valor.» I, llavors, jo a nivell general de Catalunya no m'atreveixo a dir-ho tant, perquè el context és molt més complex –aquí, en Roca, doncs, ho ha dit–, però en els termes municipals, home, jo crec que hem de ser més bel·ligerants, hem de ser més atrevits, hem de ser més valents. Jo crec que una consulta amb totes les garanties hauria de ser vinculant.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, té la paraula el cap de l'Assessoria Jurídica, el senyor Joan Puig.

El cap de l'Assessoria Jurídica de l'Ajuntament de Palamós (Sr. Joan Puig Cayuela)

Senyora presidenta, moltes gràcies per haver-nos invitat aquí, al Parlament, per fer una mica de resum del que varem viure gairebé fa prop de setze anys, eh? El procés va començar el 19 de gener de 1993 i es va celebrar la consulta el 12 de juny del 94, i el que he recollit és una mica les dades, molt succintes, que llavors, potser, si hi ha alguna pregunta, es poden acabar de completar.

I la primera valoració que s'ha de dir és que la consulta popular de Palamós sobre el tema de Castell, de prats i la plana, és la gran consulta de Catalunya, és la consulta que travessa i salva tots aquests filtres, que ara han parlat que continuen havent-hi..., doncs, també existien tots aquests filtres, vull dir, no hi ha res de nou, eh?, són els mateixos filtres que hi havia. Hi havia la LOREG, hi havia la Llei orgànica reguladora de les modalitats de referèndum, de l'any 80, la LOREG del 85, l'article 71 de la Llei de bases i el 144 i 146 de la Llei municipal i de règim local de Catalunya. Doncs, bé, Palamós té l'honor –i crec que és un orgull de tot l'ajuntament– d'haver sigut l'únic municipi que va poder complir amb totes les condicions i fer una consulta popular, doncs, per via de referèndum, no?, amb tots els ets i uts, amb intervenció de l'Administració electoral, amb totes les participacions que estableix la llei. Això és un orgull que crec que he vist que, en aquests anys, tota la gent de Palamós té.

I, a la vegada, pel que veurem després, això va donar molt de poder a l'ajuntament, perquè, a través de la consulta, va haver-hi un abans i un després, i tots els grups municipals, l'Associació de Castell, tothom va anar, allò, com a Fuenteovejuna, *todos a una*, i realment

es va demostrar que una consulta popular ben feta dóna poder, eh?, dóna poder polític.

Repassem una mica els fets, *grosso modo*.

La consulta popular de Palamós, a més a més, és lenta, no discuteix si pertanyem a una comarca o a una altra, o si volem canviar una via de direcció, o si volem que no ens treguin la presó o no, sinó que és una consulta que toca un tema urbanístic punyent, que és urbanitzar una de les zones..., de les úniques platges verges que queden a Catalunya de la Costa Brava, eh? Per tant, no és un tema, diguem-ne, intrascendent, sinó que és realment un tema de transcendència socioeconòmica per al municipi, no?

Per tant, com estava aquesta situació perquè s'arribés, diguéssim, a demanar això? Doncs, hi havia un pla general que permetia la urbanització d'aquestes zones, ho qualificava com a sòl urbanitzable programat; hi havia una zona que era el prat, que era la zona més boscosa, i la zona de la plana, que és confrontant amb la platja, no? La foto era aquesta.

El pla general del 92, urbanísticament, permetia..., amb unes ràtios exactes, allà hi podien anar dues-centes i escaig de casetes, un hotel també amb uns paràmetres urbanístics, un camp de golf... Hi havia, diguéssim, una possibilitat d'urbanitzar –una «possibilitat» vull dir que realment els propietaris tenien unes expectatives clares; no havien presentat el pla parcial, però tenien unes expectatives clares– i, diguéssim, una certa seguretat que allà podien edificar, no?

El pla general del 92 no és que ho digués com a cosa nova, sinó que ho va dir també el pla general del 86, o sigui que portaven un temps amb aquesta qualificació. El que passa, que –vostès, potser, ja ho saben millor– hi ha molts de plans generals que, a vegades, per temes formals són anul·lats, per qüestions, diguéssim, de tramitació, i el pla general del 92 es va tornar a tramitar a Palamós, però de fet va recollir, quant a Castell, la mateixa qualificació.

Val a dir que la Generalitat, entre el 86 i el 92, via recursos al conseller..., les promotores havien encara aconseguit obtenir uns paràmetres urbanístics de més edificació, que el pla general del 92 els recull, eh?

Per tant, el tema és un tema urbanístic. És un tema important: urbanització d'una gran zona, perquè se situïn els que no són d'aquella zona de l'Empordà, entre Palafrugell i Palamós, és la darrera taca verda important que queda. I aquest és el tema, és el que es pretenia sotmetre, diguéssim, a consulta.

Per què la consulta? Doncs, bé –abans, aquí, el company Francesc ho ha explicat–, surt una associació; en el moment, diguéssim, que ja estem a la part final d'aprovació definitiva –l'any 92– del pla general, surt una associació que es mobilitza, que fa una campanya important de conscienciació i mobilització. Hem parlat de les firmes –les 13.700 i escaig firmes, que més de 3.000 i escaig eren del municipi– i comença a plantejar que, tot i que hi hagi el pla general definitivament aprovat, que, a més a més, havia sigut aprovat per unanimitat, val a dir-ho, eh?, no hi havia hagut cap dissensió de cap grup municipi-

pal, doncs, ells fan tota una feina, diguéssim, del que ha dit ell: de carrer, de mobilització ciutadana, de recollida de firmes, de xerrades, d'actes, de pancartes, de..., en fi, tot aquest camp que és prou conegut, i convencen el grup de l'oposició –en aquell moment, majoritàriament era el PSC– que es faci una mica seves aquestes idees i plantegen –forcen un ple extraordinari, ja amb el pla general aprovat– que s'iniciïn tràmits de modificació puntual del pla general.

L'alcalde d'aleshores desestima això, però surt una mica per sorpresa..., surt, diguéssim, amb aquesta posició, que al principi era una mica desconcertant, de sotmetre aquest tema a una consulta popular; o sigui, desestima aquesta moció, però paral·lelament, per majoria absoluta, s'aprova aquesta petició de consulta popular. Bé, aquí, en aquell moment es varen donar tota classe de rumorologies i de vaticinis que això no seria aprovat, que això era una cortina de fum per sortir endavant, però que, en el fons, doncs, encara es continuava pensant que això podia ser una maniobra per mantenir la qualificació, no? I tot això es va viure durant un procés llarg fins que es va poder celebrar la consulta.

La consulta, doncs, va superar tots els tràmits, eh?, els que marquen les lleis: l'antiga llei municipal, el 144 i el 146; va superar el tràmit favorable dels informes del Departament de Governació, de la Direcció General d'Administració Local; va rebre l'acord del Consell Executiu de la Generalitat; va ser traslladada a Madrid. I a Madrid, finalment, el Consell de Ministres, el Govern de l'Estat, la va aprovar l'octubre del 2003.

Val a dir, aquí ho he ressaltat, que no en va és l'única consulta popular que té autorització, no?, i hi ha una frase, que els la voldria llegir, de l'informe que s'envia, diguéssim, de la Generalitat, que és el que s'envia a Madrid, que serveix de base per donar l'informe favorable, però hi ha aquestes reticències, eh?, que en aquest procés vàrem viure, i diu el següent –els ho llegiré textualment, és l'informe jurídic de la Generalitat. Diu: «S'aprecia en aquest supòsit la conveniència de fer la consulta, d'acord amb l'interès general de Catalunya, tot i tenint en compte que no es pot sovintejar aquest procediment, que es regula de forma excepcional per copsar la voluntat popular.» O sigui, no és estrany que fos l'única consulta popular que se celebrés, perquè ja veiem l'esperit amb què s'informava, eh? M'ha semblat que era reveladora aquesta frase. I, bé, doncs, se superen..., ja dic, la consulta popular desconcerta tothom i supera tots els tràmits –que no és fàcil superar tots els tràmits!–, vull dir, el llistó és alt per poder fer una consulta popular, eh?

Doncs, bé, els resultats són coneguts. Hi participa més del 60 per cent..., quasi el 60 per cent del cos electoral. Podien votar 10.622 persones, en varen votar 6.001; 1.576 vots a favor del sí, 4.189 vots a favor del no, 215 vots en blanc i 22 vots nuls. Val a dir també, que m'ho he saltat, que la pregunta també era molt clara, no era una pregunta d'aquelles rocambolesques que a vegades no... No, la pregunta era ben senzilla, era: «Vol que Castell, plana i paratge sigui urbanitzable?» –«Vol que Castell, paratge i plana sigui urbanitzable?» Doncs, bé,

una pregunta entenedora, eh?, no era allò..., una pregunta complicada.

Bé, doncs, dit això, aquí és... Ho obvio molt, obvio moltes coses. A partir d'aquí, també una altra dada important és que l'alcalde, en campanya i abans de celebrar-se la consulta, s'havia compromès, tot i que tenia un caràcter, diguéssim, consultiu, ell prenia la iniciativa que fos vinculant, eh? Això era una cosa, doncs, dic, que també va planar en la celebració de la consulta. A tal efecte va ser així, no?, que l'ajuntament, posteriorment al 12 de juny, que surt aquest resultat, inicia els treballs de fer la modificació puntual del pla general en aquests dos àmbits.

Bé, per a l'ajuntament sí que va ser vinculant, però la Generalitat, realment, no va ser vinculant, eh?; la Generalitat va estar fins l'any 1999, que fa la primera compra, i l'any 2000, que arriba l'última sentència... Hem de tenir en compte que tot el tema Castell ha rebut tretze contenciosos administratius i també una qüestió penal, va rebre; vull dir que va ser una lluita jurídica i política molt forta, eh?, que va cloure bé, va acabar bé, diguéssim. Aquests terrenys ara són públics, els va adquirir la Generalitat i, a més a més, tots els plets es varen guanyar, vull dir que l'ajuntament no va caure en cap situació de responsabilitat patrimonial, vull dir... És una història feliç, diguem-ne, eh?

Però, perquè hagi pogut ser una història feliç..., penso que és perquè la consulta popular li ha donat una força i una empenta que administracions supramunicipals, tot i que han plantejat a nivell jurídic oposició a complir amb aquesta modificació de pla general, la història, almenys en aquest cas –n'hi han molts, suposo, de dissortats–, ha hagut de sucumbir, no?; o sigui, allò de l'autonomia municipal..., aquests grans principis, jo penso que en el cas de Castell s'han vist realitzats.

No tinc res més per dir. Porto moltes dades aquí; si algú em vol preguntar alguna cosa més... Jo acabaria, eh?

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, té la paraula la senyora Maria Teresa Ferrés, alcaldessa de Palamós.

L'alcaldessa de Palamós (Sra. M. Teresa Ferrés Àvila)

Bé, gràcies. Bon dia a tothom. Presidenta de la comissió, diputades, diputats, bon dia a tothom. Sé que estem fora de temps. Intentaré ser breu i no repetir dades que ja s'han donat, però, en qualsevol cas, la meua és una opinió més política, tot representant l'Ajuntament de Palamós, després d'aquesta visió que ens ha donat més jurídica i després d'aquests suggeriments que s'han recollit des de la plataforma, que de ben segur són del tot interessants per a tots vostès.

Bé, vull agrair també, en nom del poble de Palamós, la possibilitat d'avui ser aquí i de comparèixer davant la Comissió d'Afers Institucionals en relació amb el Projecte de llei de consultes populars per via de referèndum a Catalunya.

Hem de dir que l'experiència des de Palamós va ser del tot positiva i que –ja s'ha dit, però em penso que val la

pena recalcar-ho–, avui, tots nosaltres podem gaudir de l'últim paratge verge que ens queda a la Costa Brava. I podríem dir que va ser gràcies, bàsicament, a tres coses: per una banda, una coordinadora que va saber liderar aquest moviment popular, «Salvem Castell»; gràcies també a un coratge polític d'uns regidors, els del moment, que van aprofitar possiblement un marc legislatiu prou complex, prou difícil, però que se'n van saber sortir i que van aconseguir impulsar un referèndum, i també, per què no dir-ho, gràcies a la voluntat popular que va tenir clar que, a través del referèndum, podia canalitzar la voluntat de preservar un paratge del seu municipi.

Per tant –s'ha explicat també–, el camí cap al referèndum s'encetava en un ple, en una discussió al voltant d'un tema urbanístic, un tema molt potent; el secretari d'aleshores, el Joan Puig, ho ha explicat a bastament, però va ser precisament l'alcalde que va suggerir la possibilitat que, a través d'un referèndum, poguéssim aclarir aquella situació. I aquí em permeto dir, doncs, que, en política, convenciment i càlcul van alhora i, en ocasions, doncs, falla algun dels dos. I aquest és un exemple clar del que va passar, no?, que, en aquest cas, el convenciment va moure les dues parts, però a algú li va fallar el càlcul, perquè pensava que a través del referèndum podria resoldre aquella situació i no va ser així.

Amb paraules de l'alcalde d'aleshores, el senyor Josep Ferrer –i són paraules recollides en l'acta del Ple–: «Castell generava, en aquells moments, un debat intens i apassionant», i definia ell mateix la campanya de la coordinadora de «serena i objectiva i que no s'havia apartat en cap moment de la seva finalitat». Manifestava que «s'havia establert un diàleg que va ser altament positiu per la seriositat i el rigor amb què sempre es va tractar el tema». També en aquesta acta es recullen acusacions d'oportunisme polític, lògicament, i d'haver volgut polititzar un tema per part de determinats grups polítics.

En Joan Puig ens ha explicat també, i per tant no m'estendré en aquest tema..., la presentació de tretze mil signatures manifesta, doncs, clarament una voluntat popular que l'alcalde d'alguna forma recull i s'adona que també hi ha un percentatge important que no ha opinat i que, per tant, doncs, proposa un referèndum.

Penso que, en general, vam viure aquesta situació amb un entusiasme general; la població ho va viure com una possibilitat d'opinar i que, a més a més, doncs, la campanya..., la coordinadora s'hi va abocar, va aconseguir arrossegar tota la població en una campanya que també, des de la incertesa de plantejar una consulta, però des del convenciment que el sentit comú del poble, doncs, ens portaria al resultat que tots o majoritàriament tots perseguíem.

Finalment, doncs, ara fa quinze anys, el 12 de juny del 94, es va celebrar el referèndum i el poble va tenir l'oportunitat de decidir sobre aquest afer. Hi va haver, ho hem de dir, una molt alta participació, possiblement va anar a votar gent que en altres ocasions no va a votar, però que va sentir que aquell era un tema que anava amb

el ciutadà, amb el poble, i que teníem l'oportunitat de decidir el nostre futur.

Personalment, quinze anys després, tinc el record d'haver-ho viscut com a ciutadana, d'haver assistit a un procés molt participat en què vam tenir la sensació que la nostra opinió comptava més que mai, que tots plegats ens hi jugàvem molt. I avui, amb la perspectiva del pas del temps, agraeixo la pressió de la coordinadora i el coratge polític del moment de poder i de voler comptar amb l'opinió del poble.

Gràcies a aquesta decisió, la collectivitat hi vam guanyar i, avui, el poble de Palamós és un model de municipi altament protegit, amb un patrimoni natural molt important, i que ha impulsat, amb aquesta decisió, un model de municipi preparat per assumir reptes mediamambientals, socials i econòmics que el pas del temps ens ha plantejat i ens continua plantejant.

Penso que, en definitiva, tots els que som aquí sabem que l'àmbit local és l'espai adequat per a l'acció política en relació directa amb els ciutadans, però que cal acceptar la capacitat ciutadana per millorar les polítiques públiques, i la ciutadania demana, cada cop més, aquestes oportunitats per dir la seva.

És evident que els òrgans de govern dels ajuntaments han de prendre decisions, però han de tenir la possibilitat de poder consultar quan es consideri necessari i quan les consultes tinguin raó de ser, sempre en pro de l'interès general. El cas de Palamós és un bon exemple de la importància de comptar amb la voluntat del poble que, des del sentit comú, aporta la seva opinió sobre una decisió que s'ha demostrat transcendent per al desenvolupament posterior del nostre municipi.

Per tant, amb la proposta de llei que aquesta comissió està discutint, es permet la participació i la codecisió i, per tant, es coresponsabilitza la ciutadania i es generen consensos, fet que demostra la maduresa de la nostra societat i ens permet avançar posant en valor la complementarietat entre societat i Administració.

I permeteu-me una reflexió final. Palamós va ser l'últim municipi on es va dur a terme un referèndum, i fins i tot la incomoditat que va generar en algun sector polític va provocar la derogació de la legislació vigent. Avui, Palamós és protagonista en aquesta comissió, i Palamós s'afegeix a aquest treball per impulsar una nova legislació que reguli les consultes populars. Només us volem demanar que el nostre exemple i la nostra experiència serveixin per redactar una llei que, des del consens, doni valor a la participació ciutadana i faciliti l'exercici del dret a participar i que vinculi l'opinió de la ciutadania en la construcció del nostre país, reforçant el nostre convenciment democràtic més profund.

Per tot això, doncs, us encoratgem al resultat final, que esperem compartir, i us donem les gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. Ara són els grups parlamentaris que han de prendre la paraula i fer, si ho consideren oportú, alguna pregunta.

En nom del Grup Parlamentari de Convergència i Unió, la diputada senyora Dolors Batalla.

La Sra. Batalla i Nogués

Moltes gràcies, senyora presidenta. Bé, en primer lloc, vull agrair la presència de les tres persones que en aquests moments, doncs, estan fent la seva compareixença aquí; primer, per agrair-los la seva presència aquí, en el Parlament, i, bé, també felicitar-los per l'experiència viscuda, no?, perquè sentia fa un moment amb quin orgull i satisfacció parlaven de l'experiència en el seu municipi, i com que sé del que estic parlant, doncs, jo considero i em fa il·lusió poder-los felicitar per la part que els pertoca, perquè estem parlant d'una experiència que va tenir lloc ja fa anys, alguns la van viure més en primera persona que altres i, per tant, per això els volia felicitar.

He pres nota de tots els suggeriments que s'han fet; en concret, tota la part, per exemple, del representant de la plataforma, dels diferents articles, de les signatures, de l'escalonat i tal. Per tant, sàpiga que nosaltres considerem que ha sigut profitós i que ho tindrem en compte a l'hora de presentar esmenes. I, per tant, jo faria només un parell de preguntes, no?

Sabem, per estudis que hi ha sobre experiències de referèndums arreu del món, que hi ha un tema que d'entrada pot semblar menor, però no és així –i abans també se n'ha fet referència–, que és la claredat amb què està feta la pregunta.

Aleshores, fins i tot hi ha alguns casos en què hi ha alguna legislació d'algun estat en el qual hi ha el cos, que a vegades pot ser la mateixa junta electoral o mecanismes que preveu l'Administració electoral, que garanteixen la imparcialitat de la pregunta i sobre la qual es poden presentar, fins i tot, suggeriments o impugnacions.

Jo no sé la seva experiència com va anar, perquè ens han llegit la pregunta –és molt clara, evidentment–, i és evident que potser no seria el mateix que hagués dit: «Vols que el Castell sigui urbanitzable o que continuï sent un paratge natural?», és a dir, no ho sé. Aleshores, jo no sé si van tenir dificultats o no, si això va ser consensuat... Per tant, simplement seria: consideren que és prou important perquè es reguli? És a dir, no sé quin òrgan ho ha de fer, però que hi hagi garanties, doncs, perquè no sé com va anar i, llavors, tinc curiositat a aquest respecte, perquè em sembla que no és un tema menor.

I, lligat amb això, també hi ha el tema de la campanya informativa, perquè jo crec que, si algú ha de fer aquestes funcions, potser podria ser el mateix òrgan, i fins i tot potser es podria deixar que, lliurement, cada ajuntament decidís qui vol que faci aquestes funcions de garantir per a tot aquest procés, no?

Per què els ho deia, això? Jo tinc la meua experiència en el cas de l'àmbit municipal, i el temps, doncs, que vaig estar, en aquest cas a l'Ajuntament de Valls, hi va haver alguns temes que van generar polèmica, que no van ser sotmesos a referèndum ni re, però sobre els quals es va fer també molta demagògia; és això que diem: és una ciutat, en aquest cas hi havia dos setmanaris locals..., es presta a això.

Aleshores, la campanya informativa també, en aquests països als quals feia referència..., n'hi ha alguns en què, fins i tot, el Govern –perquè estic parlant de nivell nacional també– edita un fulletó, es fa càrrec i fica els arguments en pro i en contra de la iniciativa i s'encarrega que la informació difosa, etcètera, garanteixi uns rigors mínims de veracitat, de contrastat, etcètera.

A mi em sembla que això tampoc és un tema menor, des del punt de vista de dir: «Fem un *fair play*, fiquem un camp de joc neutre, amb les regles del joc.» I, per tant, doncs, m'agradaria que aquestes dues qüestions..., i que potser serien ampliables a altres temes que em puc deixar en aquest moment, no?, però si van tenir problema o no, si consideren que és important que això es reguli.

I l'altra és una pregunta també molt... Atès la seva experiència i els anys que van estar amb la celebració d'un referèndum, etcètera, ja que l'Estatut ens dóna per primera vegada matèria, noves..., o amplia competències en matèria de participació ciutadana a través del seu article 122, i ofereix la possibilitat que la Generalitat pugui regular també altres consultes ciutadanes que no són per la via de referèndum, la pregunta és: consideren amb la seva experiència que, ja que els referèndums tenen tots aquests requisits, tots aquests tràmits de signatures, seria bo que es regulés..., jo no dic ara ja en aquest projecte de llei, eh?, això ja és una decisió política, però consideren que seria bo que aquestes consultes, que no serien per la via de referèndum i que, per tant, no requeririen l'autorització de l'Estat, poguessin tenir una tramitació més àgil i senzilla i que, per tant, poguessin celebrar-se en els ajuntaments, com ens trobem per exemple en el cas de l'Ajuntament de Barcelona, que ho té regulat en les normes de participació ciutadana?

Doncs, aquestes serien les dues preguntes.

Moltíssimes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, té la paraula la diputada senyora Teresa Estruch.

La Sra. Estruch Mestres

Gràcies, senyora presidenta. Abans que re, doncs, disculpar la presència de la Lúcia Santos, que ha hagut de marxar de viatge i, en tot cas, doncs, jo els faré la reflexió, més que preguntes, perquè crec que el que hem de fer és agrair sobretot la compareixença, als representants que estan a la Mesa i als que els han acompanyat, i felicitar-los. Felicitar-los per la força que van tenir en aquell moment per lluitar contra corrent, quan el més fàcil, de vegades, és –i, segurament, per això, algunes coses no es resolen– deixar que les coses segueixin el seu curs i lamentar-nos-en després..., perquè van ser molt forts i molt valents per dur a terme el procés que es va dur a Palamós. També, perquè va ser un procés modèlic, tal com han explicat; allà hi va haver molts actors i tots van actuar, doncs, amb tota la força i va ser un procés que no va ser gens fragmentador; ha semblat, doncs, que el resultat després no havia donat friccions, com algunes vegades... Abans, el doctor..., no recordo

com es diu..., Colomé, perdó, deia que alguns resultats, algunes vegades, segons com es donaven, doncs, podien fer que hi hagués algun resultat traumàtic.

Jo crec que el que hem de fer, el grup –i així ho transmetrem als ponents–, és recollir les propostes que ens ha fet el senyor Francesc Matés, perquè entenc que són interessants. Els que venim de pobles més petits o mitjans, algunes vegades tenim una visió que les coses es fan sempre per un número general que no és el que correspon, no? I, per tant, tenen raó, crec, amb tot el tema de la campanya informativa, com del temps de campanya, totes aquelles dificultats que en un lloc petit es poden donar i que són merament anècdotes en una població molt gran, no?

També, en el tema de ser vinculant, jo crec que, de totes maneres, s'ha de garantir –i així sembla que ho garanteix el projecte– que l'alcalde prengui..., o sigui, agafi els resultats, faci una compareixença i, a partir d'aquí, hi hagi un compromís polític dels resultats que s'hagin donat.

També agrair al senyor Joan Puig l'explicació detallada que ens ha fet, que ens ha posat en situació de com es va desenvolupar tot el procés.

I a l'alcaldesa dir-li que sí, que, evidentment, hi havia tres actors que eren la coordinadora, el coratge polític, la voluntat popular, però que sense la constància i el rigor que sembla que els va dirigir, doncs... Moltes vegades, en poblacions sí que hi ha problemes, però, com deia abans, alguna vegada la poca implicació i el desencís, de vegades, de quan el procés és llarg, costós, fan que la gent es desensisi i s'abandoni. Jo crec que, en aquest cas, el que s'ha de destacar és la constància i el rigor que els va dirigir a tots vostres.

Felicitats i, per descomptat, doncs, farem arribar al ponent totes les propostes que s'han fet.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, té la paraula, en nom del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, el diputat senyor Pere Aragonès.

El Sr. Aragonès i Garcia

Moltes gràcies, senyora presidenta. Bé, en primer lloc, a la senyora Ferrés, al senyor Puig i al senyor Matés donar-los la benvinguda i agrair-los la seva compareixença, avui, en aquesta comissió. Nosaltres, des del nostre grup parlamentari, dir que sentim una sana enveja de l'experiència que va viure el poble de Palamós, i esperem que aquest projecte de llei serveixi precisament per poder articular consultes populars en molts més municipis i també en l'àmbit de Catalunya.

Ens havíem preparat, atès les característiques del procés que es va portar a terme a Palamós, una sèrie de preguntes, sobretot demanant-los l'opinió sobre els punts continguts al projecte de llei, els que fan referència als referèndums d'àmbit municipal i també, en especial, als que són d'iniciativa popular, però el senyor Matés

ja ha fet unes consideracions que, realment, gairebé ho abasten tot.

Només una que nosaltres tenim pendent, que és: es preveuen unes matèries excloses en el projecte de llei; és a dir, tot l'àmbit tributari i pressupostari no podrà ser objecte de consulta popular en l'àmbit municipal. Per tant, ens agradaria que cadascú, des dels diferents rols que van jugar en aquest procés i els rols que tenen en l'actualitat, en el cas, doncs, de l'alcaldesa, ens puguin donar la seva opinió sobre si això ho hauríem de mantenir així, si hauríem de canviar-ho, perquè creiem que és un element també important a l'hora de quadrar el que és la voluntat i les expectatives que té la ciutadania quan inicia un procés d'aquests amb, finalment, quins són els resultats.

Res més i moltes gràcies, senyor presidenta.

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, en nom del Grup Parlamentari del Partit Popular, la diputada senyora Àngels Olano.

La Sra. Olano i García

Sí. Gràcies, senyora presidenta. També, gràcies als tres representants per la seva compareixença. Bé, jo, més que una pregunta, faig una reflexió al fet que ha estat molt important i, sobretot, que ens ha fet reflexionar el tema del representant, el senyor Francesc, de la plataforma, perquè per sort tenim –a vegades legislem i després veiem com va, no?– aquesta experiència prèvia i em sembla que el que volem tots és que la llei, doncs, sigui viable, que tingui el màxim efecte. I, per tant, la seva reflexió sobre aquestes dificultats que vostès ja han patit o ja han viscut ens ha fet reflexionar sobre la necessitat, precisament, de garantir el dret i que arreu de Catalunya, amb independència que el municipi, la qüestió sobre la qual debati pugui tenir un interès general, com era el cas, perquè, clar, d'aquesta platja en podem gaudir tots, però també amb independència de la importància, del cost econòmic, del tema, i sobretot de la població, perquè el nombre de població va lligat a recursos perquè es puguin desenvolupar també aquestes qüestions, doncs ens ha de fer reflexionar això: que la llei posi els mecanismes i el protocol, però que no posi entrebancs, que ja de sortida ens estan manifestant alguns compareixents que semblen inviàbles.

Per tant, doncs, revisarem especialment aquesta qüestió i, per tant, els agraïm la seva compareixença.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. Finalment, té la paraula el diputat d'Iniciativa per Catalunya senyor Lluís Postigo.

El Sr. Postigo i Garcia

Moltes gràcies, senyora presidenta. I, primer de tot, per saludar la senyora alcaldessa, el senyor Matés, el senyor Puig i a la resta de delegació de Palamós, la seva presència en aquesta cambra i que hagin volgut contribuir

en les tasques d'elaboració d'aquesta llei amb la seva experiència. Em sembla que el plantejament que han fet i l'exposició ha estat prou extensa i prou detallada, prenent bona nota dels suggeriments que ens han fet arribar i, en tot cas, formularia una única pregunta.

Aquesta va ser una consulta popular que va coincidir amb la celebració d'unes eleccions europees i, en tot cas, el que voldria és que em constatessin que no hi va haver interferència entre una cosa i l'altra.

I una altra cosa, que és una mica de curiositat. He pogut llegir en algun lloc que el resultat..., el percentatge de participació en la consulta va arribar a ser gairebé el mateix que el de les eleccions europees. Jo no sé si vostès recorden quina va ser aquesta participació, si va ser major a les europees i menor al... O a l'inrevés, eh?

Únicament eren aquestes dues qüestions les que els volia formular.

La presidenta

Moltes gràcies. Doncs, ara, tenen la paraula els compareixents i comença el senyor Francesc Matés.

El Sr. Francesc Matés Gálvez

Sí. M'ho he anat apuntant al sotagot. A veure, la pregunta de Castell –la pregunta. A nosaltres ens varen titllar d'illusos, perquè anava en contra, la pregunta. La pregunta que ha formulat, tothom ens deia que on anàvem, que nosaltres no podíem demanar un no, que normalment has de demanar el sí, perquè la part psicològica de la persona, etcètera. I jo me'n recordo, no?, que, bé, nosaltres no teníem por –no teníem por–, perquè la pregunta la vàrem, pràcticament, formular nosaltres; vàrem tindre el debat i ens va semblar correcta, ho deia senzillament: «Vols preservar plana, paratge de Castell?»

L'únic problema que hi havia, que jurídicament ens podia perjudicar era si no posàvem això concretament, no?, «plana i paratge», perquè són dos estadis diferenciats, no? I acceptant això, nosaltres... No, no, nosaltres el no, perquè la plataforma va néixer de no urbanitzar i era en el conscient ja..., nosaltres mateixos no érem conscients de demanar el sí, sinó que teníem el no. O sigui, per nosaltres, la pregunta ha de ser clara; com més curta, millor, sense trampes afegides, o sigui que... I consensuada; sobretot, consensuada, no es pot imposar. Jo crec que les parts, doncs, l'han de poder consensuar.

Després, el tema va ser divertit, no?, perquè... Ell no ho ha explicat, ho explicaré jo, però l'alcalde de l'època sí que va voler intervindre en la campanya, i ell va ser el que es va..., van sortir d'allà el sí i el no a què he fet referència abans. I va editar un fulletó que, curiosament, la Junta Electoral de Zona va fer retallar perquè explicava les coses i va dir, la Junta Electoral de Zona: «No, vostè pot demanar que vagi a votar la gent, però no pot posar al costat les raons del sí i les raons del no.» O sigui, que tot aquell material que es va editar va anar a la guillotina i es va tallar. A més, va anar bé perquè eren dues pestanyes, les d'aquí, i es va repartir allò del mig; o sigui, no vàrem llançar els diners, al final, no?, en vàrem llançar poquets.

I, sí..., el que passa, que la plataforma va fer la seva campanya, va treure els seus recursos, molta gent ens va ajudar desinteressadament, partits polítics inclosos. I les urbanitzadores, CAMO i Castell, SA –n'hi havien dues–, doncs, varen fer la seva campanya. Ells tenien un local en un lloc cèntric i nosaltres, pràcticament, al costat, en el mateix carrer teníem les seus de la campanya. El que passa, que a la nostra seu es veia moltíssima més gent que a la seva. O sigui, a la gent no li interessava ni el seu projecte. En veies un i a nosaltres ens n'entraven deu, no? Per què? Perquè ja havia calat el tema en el municipi.

Després, el tema de les excloses. Clar, jo vinc a representar moltíssima gent, jo no puc parlar..., no puc fer un criteri propi, no? I, en aquesta matèria, nosaltres, doncs, bé, ho hem deixat més a les vostres mans i només hem volgut fer referència a la nostra experiència per poder millorar la llei, que és el que se'ns va demanar, no?

Ara, a títol personal, bé, això és una qüestió que jo crec que no em pertoca a mi, avui, doncs, dir-ho i jo crec que vosaltres teniu molt clar el que voleu fer, abans s'ha parlat aquí, i jo combrego amb coses, en altres no.

El que passa, que sí que voldria dir que ha d'haver-hi una diferència molt gran entre consultes a nivell de país i a nivell de municipis; jo crec que això s'hauria de diferenciar. O sigui, en els municipis, excloure, per què? El tema de pressupostos? Però si tenim municipis que estan fent els processos participatius dels pressupostos, no? Això dóna alegria, dóna participació. Com més coses es facin perquè els habitants d'aquell municipi estiguin propers a l'Administració, més se la creuran. Això farà un efecte crida i creurà més la política de país i la d'estat i, després, l'europea, no? Jo crec que, com més participació i la llei aquesta doni molt de poder als municipis per crear tot això, doncs, millor.

I les europees, doncs... Va coincidir amb les europees. I, clar, jo estava a la plataforma, però també estava en el bombo, i em va tocar fer de president en una taula, eh? I, bé, jo veia que la gent venia a votar pel referèndum –venia a votar pel referèndum. I, moltes vegades, com a bon ciutadà que li tocava fer de president aquell dia, deia: «Escolti, també pot votar les europees.» Clar, jo no sé què feien els altres presidents. Sí o no? És una anècdota, no?, si voleu, però que molta gent va votar les europees i va votar pel referèndum. Però, clar, jo veia que hi havia més interès pel referèndum que per les europees; si us diguéssiu una altra cosa, us enganyaria. I feia d'activista ciutadà, de dir: «Escolti, també pot votar les europees. –Va, però a qui voto? –No, doncs voti els meus, no?, jo què sé..., i ja està, és aquest que cal.»

La presidenta

Moltes gràcies. A continuació, el senyor Joan Puig. Haurien de ser molt concisos. *(Veus de fons.)* Sí.

El cap de l'Assessoria Jurídica de l'Ajuntament de Palamós

De forma telegràfica, quasi. A veure, el tema de la pregunta, només matisar... *(Veus de fons.)* Ah, perdó! Sí, el

tema de la pregunta. A veure, hem dit que va començar el procés el 19 de gener del 93, la sol·licitud de consulta es va remetre a la Delegació del Govern de la Generalitat a Girona, i ens van dir que sense la pregunta no es podia ni tramitar, no? Llavors, es va fer un altre ple el febrer, que ja n'ha fet menció el company Francesc Matés, en què es va consensuar, no? Precisament, va ser una pregunta proposada per l'associació «Salvem Castell» i que va ser acceptada pels tres grups municipals que en aquell moment estaven a l'Ajuntament de Palamós, eh? Dit això, la pregunta seria aquest tema.

Llavors, hi ha hagut també un segon aspecte, de la diputada de Convergència, que feia referència a tot el tema de la campanya institucional, si no ho recordo malament. I això, val a dir, doncs, que no n'he fet al·lusió en la primera intervenció, però també hi han dos documents que expliquen bastant com va anar, que van ser..., després de l'aprovació del Consell de Ministres, el Departament de Governació, aquell moment dirigit per la senyora..., l'honorable consellera Maria Eugènia Cuenca, va dictar un decret en què se sotmetia a consulta popular, però va remetre tots els aspectes d'índole, diguem-ne, més logística que fos l'Ajuntament de Palamós el que adoptés totes les mesures complementàries per dur a terme aquest procés de consulta popular. I arran, doncs, d'aquest decret, el Ple de l'ajuntament, ja dos mesos abans, un cop ja convocat, va adoptar tot aquest tema de les mesures complementàries, els sobres, tot el detall del que s'havia d'enviar a les juntes electorals, que en el decret estava només apuntat, no? Vull dir que aquí... I el tema de la campanya institucional. Aquí, tant el decret com l'ordre desenvolupen aquest aspecte, no?

La campanya institucional va ser pagada íntegrament pels fons de l'ajuntament, igual que els sobres, les paperetes, vull dir, el que és la qüestió monetària va ser pagada per l'ajuntament, no? L'únic... *(Veus de fons.)* Sí, sí..., la campanya institucional i, a més a més, el material que es va fer servir per a la campanya, eh?

El que sí que va fer la Generalitat és que va donar suport de l'Oficina de Coordinació Electoral. Va intervenir, me'n recordo, el senyor Aldo de Ambrosio, més el cap d'Administració Local de la Delegació del Govern de la Generalitat a Girona, el senyor Joaquim Llorens; aquesta gent van estar allà presents dies abans i feien un seguiment del tema de la campanya, eh?

Després, referit al diputat Lluís Postigo, que ha preguntat una dada, jo el que recordo –si hi té interès, se li poden facilitar– és que va votar més gent pel referèndum de Castell que per les europees; no li sé dir el percentatge, però jo recordo que era un 2 o un 3 per cent més de votació que va haver-hi. S'haurien ara de buscar les dades i facilitar-les-hi; no les tinc aquí, les de les eleccions europees.

I, finalment, quan el diputat d'Esquerra deia un suggeriment del tema de l'objecte, dir dues coses que no s'han dit fins ara, no? Una, el tema del cos electoral. El cos electoral..., el decret –el decret de la Generalitat– va optar perquè fos el padró municipal d'habitants, eh? O sigui, que el dia que va haver-hi eleccions, que eren compartides amb les europees, hi havia el cens electoral

per a les europees –era allà on marcaven–, en una urna, i una altra urna amb un altre document, que era el padró municipal d'habitants d'aquella mesa, eh?, vull dir, es va utilitzar el padró municipal d'habitants. Això va ser un tema també que, a nivell jurídic, en el seu moment es va discutir bastant. I en aquells moments, el que és la Direcció General d'Administració Local de la Generalitat de l'època, de l'any 94, va creure que era més ajustat el padró municipal d'habitants. Ho dic, perquè el projecte de llei jo he vist que parla del cens electoral, eh?; s'opta per un altre document. Em sembla que... Bé, tenint en compte, doncs, que l'experiència de Palamós es va fer amb el padró municipal d'habitants.

I l'altre tema de l'objecte de la consulta és que, si es comparen i es mediten –perquè aquests temes s'han de meditar i reposar, no?– el que diuen el 144, el 145 i el 146 de la Llei municipal vigent aleshores, i s'analitza el que diu l'article 33 i també el 37, els objectes no són coincidents. Poden donar peu..., i ho llenço aquí, vostès sabran com resoldre-ho, però et dona peu a segons quines interpretacions quan es parla que l'objecte no pot envair temes d'interès supramunicipal i quan diu que la Generalitat –li dona un filtre encara més gros que el que ja tenia– ha d'estudiar la conveniència de fer la consulta, d'acord amb l'àmbit competencial a l'objecte de la consulta i de l'interès general de Catalunya. És clar, aquí em consta, perquè aquests termes ja estan en el reglament que es fa posteriorment a l'any 96, que és fa el Reglament de consultes populars, hi havia hagut analistes que havien dit que –amb uns termes que no són els mateixos del reglament del 96–, potser, la consulta popular de Castell no s'hauria pogut fer, perquè, si el que s'estava discutint en el fons també afectava l'Administració de la Generalitat, que era la que havia de fer l'aprovació definitiva i la modificació puntual, d'alguna manera no era un tema exclusivament local, sinó que s'envaïen competències d'una altra administració.

Llavors, bé, tot això, aquí, jo m'ho he llegit diverses vegades, no en trec l'aigua clara, a vegades veig que sí, a vegades veig que no; em fa la sensació que aquí hi han temes de molta ambigüïtat, no? Llavors, jo vull dir..., senzillament vull dir-los que el tema de Palamós, que és un tema urbanístic... No ho sé, això deixaria la pregunta a l'aire. Passaria el filtre de l'objecte de la consulta? Vostès que són els autors, vull dir, se'ls plantegés el cas aquest i s'hagués d'aplicar això que han redactat, donarien un informe positiu? Vull dir, quedaria clar? O hi hauria algú que amb aquests articles, el 33 i el 37, podria dir: «No. Palamós, no feu la consulta popular de Castell, perquè esteu envaint competències de la Generalitat. En el fons, qui ha de dir qui aprova definitivament la modificació puntual o no del pla general és la Generalitat. Per tant, Palamós, no pots fer el referèndum aquest, t'has de limitar a discutir altres coses.» Ho deixo aquí.

La presidenta

Moltes gràcies. La senyora Ferrés, té la paraula.

L'alcalde de Palamós

Molt breu per acabar, perquè entenc que hi havia una pregunta, doncs, molt clarament des de la visió política, no? Jo entenc que..., a veure, hem d'avançar cap a la possibilitat que puguem opinar o que el poble pugui opinar sobre qualsevol tema. Suposo que està plantejat des de la prudència i també des d'un moment en què hem parlat de maduresa de la societat, però que és possible que hàgim d'avançar encara amb més maduresa d'aquesta societat, però també és evident, i s'ha dit, doncs, que molts municipis estan avançant en temes de participació i de fer processos participatius al voltant dels pressupostos.

Per tant, crec que hem d'arribar a fer possible que es pugui opinar en l'àmbit local sobre qualsevol tema, però que, segurament, el que plantegeu aquí, des de la prudència de dir: «Votar el pressupost, potser, doncs, encara no toca.» Entenc que està ben plantejat, però, vaja, a la llarga, crec que s'hi ha d'arribar.

(El Sr. Francesc Matés Gálvez demana per parlar.)

La presidenta

Sí.

El Sr. Francesc Matés Gálvez

En la línia del que ha dit en Joan, ningú ha d'oblidar, dels que estem aquí, que tot aquest procés va ser perquè la ciutadania, doncs, parlés i tal, però qui realment va preservar tota aquella zona van ser els jutges, eh?, perquè és per sentència; no ho oblidem això, eh? O sigui, que elevo els dubtes que ha plantejat el company Joan, no? Si no hi hagués hagut aquesta sentència, jo puc afirmar ara que Castell estaria urbanitzat.

La presidenta

Doncs, amb aquesta intervenció, acabem aquesta sessió de la Comissió d'Afers Institucionals. Agraïm als tres compareixents la seva presència i les seves aportacions, i recordar als diputats i diputades que, de moment, fins després del debat de política general, no convocarem cap altra sessió.

S'aixeca la sessió.

La sessió s'aixeca a un quart de tres de la tarda i catorze minuts.

